

Ubrali so novo pot, da bi dohitevali čas

Iz dveh razlogov smo izbrali tako obliko prvomajskega zapisa: da bi na primeru komaj včeraj nastalega kolektiva simbolično pokazali na razvoj vse Dolenjske in da bi odgovorili tudi vsem tistim, ki si domišljajo, da se da premagati odtujenost človeka v zaostalem kraju samo z besedami. Delovni kolektiv žužemberškega obrata kranjske ISKRE, ki je vsak dan številnejši, v nekem smislu simbolizira razvoj vse Dolenjske. Zato je posvečen naš razgovor, čeprav bo govora o njem predvsem o Suhokranjčankah, kako postajajo iz včerajšnjih kmetic vse bolj delavke, tudi drugim našim pokrajinam, kjer se s pomočjo industrije in sodobnega kmetijstva izvija iz objema vaše zaostalosti vsak dan več napredka.

Prvi maj je praznik dela. Tudi praznik dela, kakršno se poraja kot nekakšna oaza napredka sredi še razmeroma zaostale, v vseh pogledih premalo razvite pokrajine. Tak je industrijski obrat v Žužemberku. Ne vidim ga takega samo jaz. Meni bi morda komu še uspelo podtakniti očitek, češ: novinar je, po naročilu mora napisati prvomajsko agitko, polno puhle patetike. Toda naj kdo poskusi tako očitati skoraj 300-članskemu kolektivu, ki se čuti zaradi obrata, ki se je v kratkem času tako silno razmahnil, manj utesnjene, glede prihodnosti, manj zaskrbljenega. Pri tem se ne sramuje priznati, da je za začetek velika sprememba že to, če je ob mesecu mogoče računati na zanesljiv zaslužek. Kraju, kjer je premalo vode in preveč kamna, to veliko pomeni. To je zanesljivejši kos kruha. To pomeni, da bo v kmečki izbi, kjer je komaj včeraj zasvetila elektrika, jutri igral že radio in da bodo vsaj ob nedeljah brali ljudje časopis. Marsikje bo to pomagalo razmakniti zidove in razširiti okna, da bo v kmečkih hišah več svetlobe in se bo lažje zravnavati. S tem bo prišla tudi knjiga. Marsikateremu otroku bo lažja pot do šole. Skozi vse to si šele lahko utira pot tudi osvobajanje človeka. Dokler ni zagotovljena materialna eksistenca, si je tudi drugačno eksistenco težko zamisliti. Od utvar se ne da živeti. Kamen okrog Malega in Velikega Lipja ne bo postal nikdar zlato, strmine ne bodo nikoli ravnica, toda Marija in Anica, s katerima sem se razgovarjal, ne bosta jutri več samo delavki, temveč tudi upravljalki. Po tej poti bo mogoče premagovati človekovo odtujenost tudi v Suhi krajini. In s tem naj začnemo naš prvomajski razgovor.

Ko sem čakal pri vratih, da bi mi napisal dovolilnico, sem videl v tem prvo znamenje, da se gre žužemberška industrija zares. Takrat sem se nehote spomnil svojega že davnega obiska v tovarni usnja v Bitoli na jugu Makedonije. Ko sem se pogovarjal s člani kolektiva, je be-

seda nanesa tudi na vratarja. Nekdo je rekel, da je to prvo znamenje, ki označuje mejo med obrtjo in industrijo. Ker nisem razumel, v čem je pomen tega znamenja, so mi pojasnili:

»Naša tovarna je bila prva in pomenila je začetek industrije v Bitoli. V njej

so se zaposlili samo nekdanji majhni obrtniki in revni kmetje. Dokler se niso privadili industrijskemu ritmu, so odhajali in prihajali v tovarno, kakor se je komu zdelo. Morali smo postaviti vratarja. In danes? Zaradi članov kolektiva vratar ne bi bil več potreben...«

Včeraj kmetice, danes delavke

Ko sem sedel v sekretarjevi pisarni žužemberške ISKRE in čakal na delav-

PRVOMAJSKI RAZGOVOR

ke, s katerimi sem želel govoriti, je prišel vratar in vprašal:

»Tovariš sekretar, kar naprej prihajajo vpraševati za delo. Ali naj vsaki izstavim dovolilnico?«

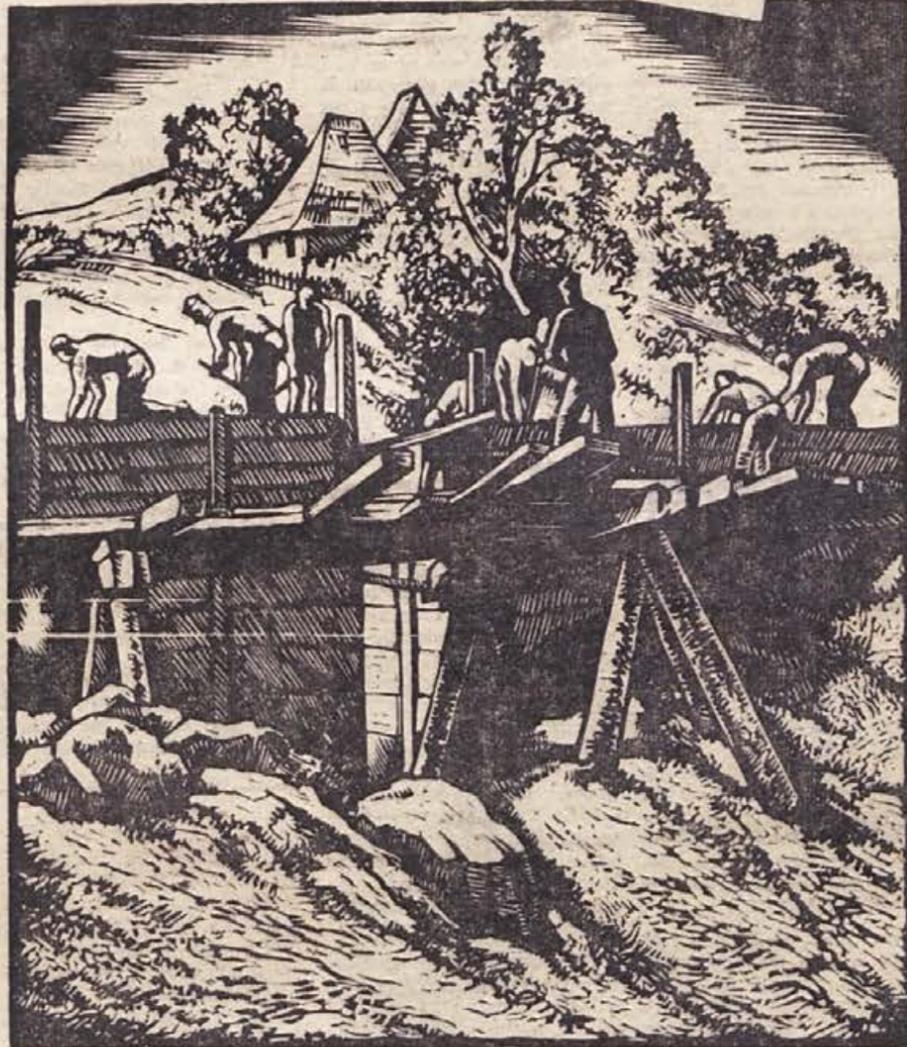
Sekretar je zamahnil z roko, češ: ni treba! Preveč jih je, ki bi se rade zaposlile. Na sredo se bo obrat še naprej širil in morda bo konec leta štel kolektiv že 400 ljudi. Letošnji plan proizvodnje, kakor mi je povedal tovariš Plut, se suče okrog 1,3 milijarde bruto proizvoda. Suha krajina doslej še ni računala z milijardami.

V tem času so prišle tudi delavke: Jožefa Zupančič iz Stavče vasi, Anica Primc iz Mačkoveca, Anica Hočevar iz Malega Lipja, Marija Novak iz Velikega Lipja, Anica Trunkel iz Orlake in Jožefa Sader iz Budganje vasi. Mlada dekleta, ki so šele pred meseci zamenjale motiko z belimi plašči in drobcenim orodjem, s katerim izdelujejo kondenzatorje in transistorje.

V začetku so bile plahe. Ko jih je tovariš Plut povabil, da bi prišle na razgovor z novinarjem, je ena izmed njih dejala:

»Kaj pa naj povem, ko sem pa že zdaj vsa trda?«

Pokazalo se je, da je imela kaj povedati. Razgovor je tekel sproščeno. Sekretar se je ljubeznivo umaknil, da nas ne bi motil. Morda niti ni bilo potreb-

Franjo Stiplovšek: PESEM DELA (iz mape Samac-Sarajevo, 1947)

LJUBIMO DELO, KER VERUJEMO V SOCIALIZEM

Sporočamo Ti, dragi tovariš Tito, da ljubimo delo, ker verujemo v mir in socializem. Sedanji rod mladih samo tako lahko čuti, saj se je učil na velikih zgledih herojev revolucije, na Tvojem zgledu, na zgledih prvih graditeljev z Vranduka, Crnega vrha, Jablanice in na desetinah drugih mladinskih gradbišč, na katerih je bilo delo končano takrat, ko so se mnogi graditelji jadranske ceste šele rodili.

(Iz pisma graditeljev jadranske ceste, ki so ta mesec začeli delati v mladinskih delovnih brigadah ob morju.)

no. Vse kaže, da novinarji včasih pretiravamo, ko mislimo, da teče razgovor delavcev brez navzočnosti vodilnih ljudi bolj gladko in z manj zadrege.

Najprej sem jih vprašal, kakšen je po njihovem pomen prvomajskega praznika in kako ga bodo praznovali.

Jožefa Z.: »To je vendar naš praznik. Prvi maj praznujejo vsi delavci, to je delavski praznik.«

Anica T.: »Prvomajski prazniki omogočajo delavcem, da gredo na izlet, v naravo, kjer se sprostitjo.«

Marija N.: »Na proslavo bomo šle. Tudi doma bom lahko kaj postorila.«

Anica T.: »Na njivo ne bom šla. Praznika si ne pustim okrniti.«

Anica P.: »Pa naspala se bom pošteno...«

Jožefa Z.: »Najprej bom šla na proslavo, potem pa se bom doma učila. Vsak drugi dan hodim v šolo v Ljubljano. Rada bi postala tehniška risarka. Čez dva meseca bom opravljala izpite.«

Ko je Jugoslavija vstajala iz ruševin in vaše zaostalosti, prve tovarne še niso bile dovolj trden temelj, na katerem bi se lahko razvijalo delavsko in družbeno samoupravljanje. V Suhi krajini prvi industrijski obrat odpira že takoj od začetka možnosti samoupravljanja. Tudi obrat »Iskre«, čeprav se sa-

moupravljanje šele izvija iz plenic, ni le ustvaritelj nove kupne moči, temveč tudi pobudnik novih odnosov. To je tisti motor, ki bo, ko bo enkrat utečen, pogonjal naprej tudi ves ostali razvoj Suhe krajine. Dekleta, s katerimi sem se pogovarjal, morda še ne dojemajo, kaj pomeni beseda samoupravljanje, čutijo pa že, da se dogajajo v njih in okrog njih velike spremembe, ki obračajo njihov tok življenja v svetlejšo prihodnost.

Kaj veste o razvoju svojega podjetja?

Le kdor je brezbrizen, ker mu je prihodnost kolektiva deveta briga, ne ve ničesar o svojem podjetju. Udeleženske našega razgovora, ki so prišle v tovarno šele pred meseci naravnost s polja, niso take. Ko

sem jih vprašal, kakšen razvoj je naredil njihov obrat in kakšna je njegova prihodnost, so navajale v odgovor zelo natančne številke.

Jožefa Z.: »Obrat je nastal pred štirimi, petimi leti. Začel je z 25 člani kolektiva. Do lani se je povečalo to število na 40 ljudi. In danes? Zdaj zaposluje obrat 260 delavk...«

Anica P.: »Vsak dan prihajajo nove. Računajo, da nas bo čez leto ali dve že 400...«

Anica T.: »Do sedaj je šel razvoj počasi, zdaj pa gre čedalje hitreje...«

Nato smo se pogovarjali o osnovnem proizvodni. Vse brez izjeme so vedele, da je tista drobčkaná stvar, za katero je treba imeti nežne prste, da ostane v roki, kondenzator, nepogrešljiv sestavni del ra-

Jožica Zupančič, Marija Novak, Anica Hočevar, Jožefa Sader, Anica Primc in Anica Trunkel so šele pred nekaj meseci zamenjale motike z belimi plašči in drobcenim orodjem, s katerim izdelujejo kondenzatorje za transistorje v žužemberškem obratu kranjske Iskre. Včeraj kmetice, danes delavke...

ZA PRVI MAJ, MEDNARODNI PRAZNIK DELA, ISKRENO ČESTITAMO VSEM NAROČNIKOM, BRALCEM, SODELAVCEM IN PRIJATELJEM NAŠEGA TEDNIKA TER JIM HKRATI ZELIMO PRIJETEN ODDIH!

UREDNIŠTVO IN UPRAVA DOLENJSKEGA LISTA

Kje pride do težav?

Boj za nenehno izpopolnjevanje sistema neposredne delitve dohodka po delu je trajna naloga, ker je to ekonomsko bistvo samoupravljanja.

Iz smernic za predkongresno aktivnost ZK

Da so ponekod zreducirali vso problematiko neposredne delitve dohodka, kar je, kot ugotavljajo smernice, ekonomsko bistvo samoupravljanja, je mogoče ugotoviti tudi iz razgovora z delavci, ki kolikaj mislijo s svojo glavo. V razgovorih, ki jih je organiziralo uredništvo in o čemer smo že pisali, je bilo mogoče dobiti vtis, da se ponekod vse začne in konča pri normah, čeprav imajo sicer deklariran, se pravi naglas razglašen skorajda »popoln« sistem delitve po delu. Ne-

Kaj je rečeno o tem v smernicah za predkongresno aktivnost Zveze komunistov? Predvsem to, da morajo biti komunisti na čelu boja proti takim škodljivim pojavom. Delavec naj dobi, kar zasluži. Če bomo to uresničili, se ne bo treba bati, da neposredni proizvajalec ne bo razmišljal o skritih rezervah. K temu ga bo spodbujala zares dosledno izpeljana delitev dohodka po delu. Vedel bo, da mu bo vsaka izrabljena rezerva prinesla izboljšanje standarda. To se ne bo poznalo samo v njegovem žepu in v realni vrednosti denarja, ki mu ga odštejejo ob mesecu. Bržčas bo viden učinek tudi drugje: denimo v obilnejših skladih podjetja, iz katerih bo mogoče globlje zajemati tudi za modernizacijo podjetja v tem smislu, da si bo kolektiv izboljševal delovne pogoje.

»V nekaterih delovnih organizacijah« je rečeno v smernicah, vse dokaj počasi razvijata ali pa stagnirata samoupravljanje in neposredna delitev dohodka. Ponekod zavirajo ali pa zadržujejo prenašanje določenih pravic in sredstev na ekonomske enote in njihovo rast v upravljavske enote, uporabljajo stare oblike delitve, v katerih so določene plače, »začetne osnove«, fiksno nagrajevalne norme, formalne kvalifikacije in poseben režim v nagrajevanju administrativnega in tehnično-vodilnega kadra poglavitna podlaga za nagrajevanje.

Ob tem sem se spomnil nekega drugega primera. Gre za tole: v manjšem podjetju so bili osebni dohodki administrativnega in vodilnega tehničnega kadra v odvisnosti od doseženih oziroma preseženih norm v neposredni proizvodnji. Tu je bil obraten pojav: vodilni ljudje in administracija so bili zainteresirani na preseganju norm, niso pa se posebno brigali za prodajo artiklov. Posledica tega je bila, da se je v skladišču kopičila zaloga neprodanega blaga. Navsezadnje pa so le spoznali, da je treba

Skoraj ne mine dan, ne da bi prispela v Moskvo pomembna partijska delegacija. Za sedemdesetletnico rojstva Nikite Hruščova je bila v Sovjetski zvezi poljska delegacija, v Moskvi so bili vsi najvišji partijski voditelji Vzhodne Evrope, te dni je prispela v sovjetsko prestolnico delegacija italijanske komunistične partije.

Peking strelja s svojimi topovi, v kitajsko glavno mesto vabi delegacije Afrike, Azije, Latinske Amerike, udvarja se kralju Burundija, voditeljem Somalije, snubi Indonezijo, Nepal, vrši stalen pritisk na Burmo, intigira na Ceylonu, organizira svoje frakcije v Indiji, Latinski Ameriki. Peking želi postati nova Meka novoosvobojenih dežel — je ondan izjavil Andropov, želi imeti svojo sindikalno svetovno federacijo, svoje antiimperialistično gibanje.

So, ki menijo, da bi se lahko ta načelna nasprotja poravnala na velikem sestanku komunističnih in delavskih partij. Tak sestanek je neuradno predložila tudi Sovjetska zveza. Vendar kaže, da je sedaj prevladalo stališče, da ne bi rešil nič, da bi še povečal prepad, ki zija med Moskvo in Pekingom.

Proti sestanku so bili zlasti francoski in italijanski komunisti, proti so bili tudi Poljaki. Tragedija bi bila, če bi prišlo do definitivnega razkola v delavskem mednarodnem gibanju. Peking bi skušal organizirati svojo internacionalo, apeliral bi predvsem na azijske, afriške dežele pa Latinsko Ameriko. Tej samozvani internacionali bi

dal izrazito protievropsko noto — to že itak dela.

V Pekingu menijo, da se Moskva že umika na definitivne pozicije. Njegovi načrti so veliki. Moskovska Pravda je ondan objavila daljši članek, v katerem opozarja na manevre pekinške diplomacije. Povod za to je bil pripravljalni sestanek v Djakarti za veliko konferenco azijsko afriških držav. Ta bo 10.

Nevaren spor

marca drugega leta v Afriki, mesto samo še ni določeno.

Na sestanku v Djakarti si je kitajski delegat zunanji minister Cen Ji prizadeval dokazati, da Sovjetska zveza ni azijska dežela in da zato ne more sodelovati na afroazijski konferenci. In vendar bo na tej sodelovala tudi taka država kot je Turčija, ki se ima prej za evropsko kot azijsko deželo.

Kazno je, da Peking ne želi, da bi bila na tej konferenci Sovjetska zveza. Za to udeležbo se posebno zavzema indijska diplomacija. V nasprotnem primeru bi bila konferenca v znamenju kitajske diplomatske ofenzive. Kitajski koncept je, organizirati afroazijske dežele kot protitežo Evropi in Ameriki. Kitajska vnaša v svetovno delavsko gibanje izrazite rasne elemente.

Gre za več kot ideološke diference, cilji Kitajske so veliki, vsak dan večji. Ne gre samo za spor,

kdo naj vodi mednarodno delavsko gibanje, kdo naj bo voditelj tako imenovanega tretjega sveta — kakor imenujejo na Zahodu nevezane in razvijajoče se države. Kitajci dejansko ne priznavajo niti sedanjih meja v Aziji. In vendar smo se do včeraj menili, da je meja v Centralni Aziji, Med Kitajsko in Sovjetsko zvezo, najbolj trdna, najbolj solidna.

Kitajci interpretirajo vso svetovno zgodovino po svojem okusu, veliki mongolski pohodi v Evropo so bili triumf Azije, ta je že tedaj pokazala svojo superiornost nad Evropo. Mao Tse tung govori stalno o vzhodnem vetru, vetru, ki bo zmagal nad zahodnim, o ogromnih množicah Kitajcev, ki lahko mirnega obraza gledajo smrti v oči. o tem, da je Evropa odigrala svojo vlogo v zgodovini, o papirnatem tigru na Zahodu, odpisal je tudi že Sovjetsko zvezo kot najmočnejšo in najbolj organizirano državo socialističnega tabora. Zaključek je: sedaj je na vrsti Kitajska.

V teh načrtih je težnja po oblasti nad svetom, po dramatični spremembi svetovne zgodovine. Sovjetski listi prinašajo o tem vsak dan veliko materiala. Spor med obema kolosoma se širi iz tedna v teden. ne — iz dneva v dan. Nihče ne ve, kako se bo končal, povsod izražajo upanje, da se bo poravnal.

To misel so ondan izrazili tudi kitajski voditelji. To je bilo ob 70-letnici rojstva Hruščova. Vendar pa so v Moskvi ocenili te izjave kot licemerne. Ne besede, dejanja govore.

NAŠ AKTUALNI KOMENTAR

dolgo tega mi je pripovedoval znanec, da je v njegovem podjetju izkoristek toplotne energije zelo majhen, znaša komaj 50 odstotkov, kar je sicer redek pojav tudi v nerazvitih predelih. Ko so vprašali delavce, ali morajo vedeti, kje so vzroki za to, se je našel med njimi nekdo, ki je razkril tale drobec iz življenja kolektiva:

»Med nami je Tone. Če bi hotel, bi vam lahko povedal, kako »stimulativno« je nagrajevanje. V osmih urah skuje šest kosov. Sam prizna, da bi jih lahko skoval deset. Zakaj jih ne?« se bo kdo vprašal. Zato, ker se boji, da bi mu potem zvišali normo. Pojdite ob desetih skozi deavnico in pokukajte tudi tja, kjer dela Tone. Videli boste, da ima štiri kose že skovane, medtem ko se mu dva še hladita. Tista dva bosta končana ob dveh... Ali je mar čudno, če je pri nas izkoristek toplotne energije tako majhen?»

Ob tem sem se spomnil nekega drugega primera. Gre za tole: v manjšem podjetju so bili osebni dohodki administrativnega in vodilnega tehničnega kadra v odvisnosti od doseženih oziroma preseženih norm v neposredni proizvodnji. Tu je bil obraten pojav: vodilni ljudje in administracija so bili zainteresirani na preseganju norm, niso pa se posebno brigali za prodajo artiklov. Posledica tega je bila, da se je v skladišču kopičila zaloga neprodanega blaga. Navsezadnje pa so le spoznali, da je treba

postaviti osebne dohodke tudi v odvisnost od realizacije proizvodnje. Potemtakem ni važno samo to, da proizvedemo blago, ampak ga je treba tudi prodati. Da ga bomo lahko prodali, je treba skrbeti za njegovo kvaliteto, obenem pa je treba gledati, da stroški ne bodo previsoki.

»Ravno v takšnih delovnih organizacijah najpogosteje pride,« nadaljujejo smernice, »do raznih negativnih pojavov, pokaže se slabo delo organov samoupravljanja, tam pogostokrat ne spoštujejo samoupravnih pravic neposrednih proizvajalcev, delavci niso dovolj informirani o stanju in problemih v kolektivu, delavci v proizvodnji in osebje v tehničnih in admi-

nistrativnih službah prihajajo navskriž, priča smo samovolji in birokratskim ravnanjem, tam zanemarjajo mnenja in predloge članov kolektiva, dušijo konstruktivne in upravičene kritike in zakrivajo napake, tam pride do protekcij, privilegijev, do grupštva in familiarnosti, kar je spet vzrok, da ne spoštujejo delovne discipline in drugih delovnih obveznosti, da imajo nemaren odnos do družbene imovine itd.«

Samoupravljanje ostane prazna lupina, torej nekaj, kar je brez vsebine, tam, kjer je ostala delitev v rokah posameznikov. Zato je treba odločno pritrčiti ugotovitvi smernic, da je neposredna delitev dohodka po delu eko-

nomsko bistvo samoupravljanja. Boj za dosledno izpopolnjevanje tega sistema je hkrati tudi boj za nadaljnji uspešen razvoj samoupravljanja, boj proti napakam, boj za to, da bi prišle pravice in dolžnosti slehernega člana kolektiva do prave veljave. »Proti tem pojavom,« je dejal Svetozar Vukmanović na V. kongresu Zveze sindikatov Jugoslavije, »se ni mogoče uspešno bojevati zgolj s trkanjem na družbeno zavest (čeprav je potrebno, da se okrepi idejno-politična vzgoja) ali z disciplinskimi ukrepi (čeprav je potrebno, da se kršitev delovne discipline kaznuje, ker z nedisciplino drug drugemu škodujemo).«

- Te pojave odstranjujemo
- predvsem z določenimi rešitvami v materialni bazi
- družbe. Ni namreč socialističnih družbenih odnosov brez dosledne delitve po delu. Kršitev tega načela se dejansko najpogosteje speljuje na to, da se živi na tuj račun, na račun dela tovarišev pri skupnem delu, kar je v svojem bistvu antisocialistično.

J. B.

KRATKE IZ RAZNIH STRANI

● Guy Mollet v Sloveniji. Delegacija Socialistične stranke Francije na čelu z generalnim sekretarjem Guy Molletom je prispela v nedeljo v Slovenijo. Med drugim so si gostji ogledali Agrokombinat v Ihanu, rudnik in termoelektrarno Velenje, bili pa so tudi v Ilitostroju.

● De Gaulle se popravlja. Francoski premier Georges Pompidou je izjavil, da se zdravstveno stanje predsednika republike stalno izboljšuje. S to izjavo je zanikal vse vesti, ki so te dni krožile v Parizu, češ da bo predsednik še daljši čas privezan na posteljo. Vendar bo prihodnje sejo vlade, ta bo v sredo, vodil še vedno Pompidou.

● Združitev Tanganjike in Zanzibara. V petek so objavili v Dar in Zanzibar proglasili unijo. To tališču Vnučko II. sta ga privzelo morata še potrditi parlamenta obeh držav. Zanzibar bo ostal samoupravna enota s lastno vlado (izvršnim svetom) in skupščino (parlamentom). Predsednik nove države bo Julius Nyerere.

● Ben Bela v Sovjetski zvezi. Predsednik Alžirije Ben Bela se je v soboto jutraj ustavljal za eno uro na beograjskem letališču na poti za Moskvo. V Beogradu sta ga pozdravila podpredsednik Ranković in državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović. Na letališču Vnučko II. sta ga pričakala Hruščov in Brežnjev.

Novo mesto: prašičkov dovolj

Kar 1.155 pujskov so živinorejci pretekli ponedeljek pripeljali na novomeško sejmišče. Kupcev ni bilo posebno veliko, zato je bilo prodanih komaj 681 prašičkov. S cenami so to pot nekoliko popustili, saj so pujski veljali od 8.500 do 22.000 din.

TEDENSKI NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

■ V današnjem tedenskem pregledu bomo omenili dva najvažnejša dogodka preteklega tedna: sklepe V. kongresa ZSJ in razpravo v slovenski skupščini o ekonomsko-političnih nalogah glede standarda. Oba dogodka imata nekaj skupnega, namreč to, da sta oba izpričala trdno odločnost uresničevati politiko standarda. Sklepi kongresa — kakor je ob zaključku dejal predsednik Svetozar Vukmanović — izražajo pripravljenost milijonov delovnih ljudi, da se hitreje razvijamo socializem in socialistične odnose, s tem pa še hitreje premagujemo vse nesocialistične pojave. Kongres je tudi dokazal, da delavski razred Jugoslavije podpira vsako Titovo besedo za stvaritev pri dosledni graditvi socializma. — Zasedanje republiškega in gospodarskega zbora slovenske skupščine, na katerem so poslušali poslanci ekspozice predsednika izvršnega sveta Viktorja Avblja, je prav tako izvenlo v odločno zahtevo po učinkovitih — dolgoročnejših in nujskih, takojšnjih — ukrepih glede standarda. To niso več samo sklepi, to je že uresničevanje politike standarda.

■ V. kongres Zveze sindikatov Jugoslavije je postavil odločno zahtevo po drugačni delitvi narodnega dohodka. Nujno je treba spremeniti pogoje poslovanja gospodarskih organizacij. Delavcem je treba omogočiti neposreden vpliv na razširjeno reprodukcijo, po drugi strani pa je treba pri njih izostriti občutek odgovornosti, da bodo kar najuspešneje gospodarili z večjim sredstvi. Z njimi ne bi smeli ravnati samovoljno in samo za svoje sebične koristi. Videti morajo tudi širše koristi skupnosti. Izrabiti morajo številne še ne izkoriščene možnosti za izboljšanje organizacije proizvodnje in tehnoloških procesov, s tem pa tudi doma, v podjetju ustvarjati pogoje za standard na višji ravni.

Udeleženci kongresa in posebno še tova-

riš Tito so poudarili nujnost, da ob povečani proizvodnji ostane delovnim kolektivom čedalje več sredstev, ne pa tako, kot se je dogajalo doslej, da so se jim z večjo proizvodnjo zmanjševala sredstva. Boriti se je treba za racionalnejšo investicijsko politiko.

V IMENU MILIJONOV LJUDI: URESNIČEVATI POLITIKO STANDARDA

Če bodo investicije smotrne, dobro preštudirane in naložene tam, kjer bodo hitro in največ vrčale, se kljub spremembam v delitvi narodnega dohodka v korist osebne potrošnje in življenjskega standarda ne bo zmanjšala investicijska dejavnost. Dosegli bomo to, da bomo z manj investicijskih sredstev dosegali večje investicijske učinke.

Izmed obilice bogatega gradiva naj omenimo še sklep V. kongresa, da soglasno sprejema politiko, ki jo je nakazal tovariš Tito in ki je izčrpan razčlenjena v ekspozice predsednika Svetozarja Vukmanovića ter v ostalem kongresnem gradivu. Ugotovljene probleme — je rečeno v kongresni resoluciji — je treba naglo in odločno urejati. Odločno se je treba zavzeti za konkretizacijo in uveljavljanje sprejete politike.

■ Na skupnem zasedanju republiškega in gospodarskega zbora so poslušali poslanci ekspozice predsednika izvršnega sveta Viktorja Avblja. Potem ko je ugotavljal neustrezne odnose med osebno, splošno in investicijsko potrošnjo, opozoril na težnje po povečanju investicij, poudaril nujnost spre-

memb v delitvi družbenega proizvoda v korist standarda, pokazal na neizkoriščene možnosti v samih podjetjih, je nakazal nekatere osnove perspektivnega načrta. Iz tega pregleda je razvidno predvidevanje, naj bi se realna osebna potrošnja do leta 1970 podvojila. Delež osebne potrošnje naj bi se dvignil od 53 odstotkov v letu 1963 na 57 odstotkov v letu 1970. Narobe pa je predvideno, naj bi se zmanjšal delež investicijske potrošnje od 35,3 odstotka v letu 1963 na 27,6 odstotka v letu 1970.

Ko je Viktor Avbelj govoril o ekonomsko-političnih nalogah glede standarda, je poudaril zlasti te:

■ Storitve je treba konkretne ukrepe za smotrnejše investicije: onemogočiti protipravno povečevanje investicijskih sredstev; odpraviti administrativne elemente znotraj investicijske dejavnosti; odreči se nekaterim predvidenim, morda znotraj celo ekonomsko utemeljenim gradnjam; konkretno prenehati graditi tiste objekte, ki nimajo zadostne tehnične dokumentacije.

■ Odločno se je treba zavzeti za povečanje osebne potrošnje. Čeprav to ni naloga, ki bi jo bilo mogoče izpolniti čez noč, je vseeno treba storiti nekatere že sedaj. Zavzeti se je treba, da nizka osebna potrošnja vzdržuje višjo raven splošne potrošnje. Standard je treba stalno prilagajevati doseženi produktivnosti, obenem pa ustvarjati ustrezne blagovne sklade, ker se bo sicer učinek izgubljal v višjih cenah.

■ Temeljito je treba proučiti probleme proračunske potrošnje, zlasti še glede perečih problemov v družbenih službah. Pregledati je treba vse možnosti, kaj je mogoče storiti že letos. Računati pa je treba na znaten pritok proračunskih sredstev, kolikor bosta hitro rasla proizvodnja in produktivnost.

■ Ukrepati je treba zoper neodgovorno zviševanje cen.

Ubrali so novo pot, da bi dohitevali čas

(Nadaljevanje s 1. strani)

dijskih sprejemnikov. Ko pa sem zvedavil še naprej, češ ali morda katera ve, kakšno funkcijo opravlja kondenzator v radijskem sprejemniku, so bile v zadregi.

»Saj so nam pripovedovali, ko smo imele uvajalni tečaj,« je rekla Anica, »toda kdo bi si vse zapomnil...«

»Suhokrajščani ne hodijo več po svetu s trebuhom za kruhom,« pravi tudi Anica Trunkel.

Ker se je vsaka izmed deklet že udeležila vsaj enega sestanka kolektiva, sem jih vprašal, kaj se jim je najbolj vtisnilo v spomin, katera je bila tista odločitev, ki se jim je zdelala najvažnejša.

Anica P.: »Na zadnjem sestanku kolektiva smo govorili o tem, da bomo dali vse od sebe, da bi izpolnili in preseglili letošnji plan.«

Jožefa Z.: »To se mi je najbolj vtisnilo v spomin. Treba bo ustvariti skoraj poldrugo milijardo. Morali se bomo presneto pomujati, če bomo hoteli to doseči.«

Nadaljnje vprašanje je bilo, ali se je katera izmed njih prigrasila k besedi. Ker so odkimale, sem vpraševal naprej, kaj si je katera izmed njih sama pri sebi mislila o tej nalogi, čeprav tega ni povedala naglas.

Jožefa S.: »Mislila sem si tole: Me bomo že delale, ker nam je veliko na tem, da se obrat obdrži pri življenju. In naj tudi plačajo, kolikor bomo več naredile...«

Takole dela Anica Prime

Anica P.: »Kam bi šle, če ne bi bilo obrata? Toliko ljudi bi ostalo brez kruha...«

Jožefa S.: »Meni ni vseeno: jaz ne živim na kmetiji. Tiste, ki imajo doma zemljo, si morda mislijo: ko ne bo več obrata, bom ostala pa doma...«

Anica H.: »Jaz sem s kmetije, pa mi ni vseeno. Raje sem tukaj. Doma jih je še dosti in zemlja je skopa.«

Kasneje sem v Vavti vasi srečal znanca, doma iz Malega Lipja. Vprašal sem ga, če pozna Anico Hočevnar. Povedal sem mu, da sem jo spoznal v žužemberškem obratu »Iskre« in da je bila ena izmed udeleženk prvomajskega razgovora.

»Poznam jo, saj je moja rojakinja,« je odvrnil. »To mora biti pridna delavka, ker je tudi doma, na polju delala kot mravlja. Prav je, da se je zaposlila. V naših krajih raste težak kruh...«

Jože, tako je ime znanca, je bil eden prvih poveljnih študentov iz teh krajev. V času študija mu ni bilo z rožami poslano, pa vendar je končal šolanje v rednem roku in še za družbeno aktivnost je našel časa. Dvakrat je bil komandant mladinske brigade pri gradnji žužemberškega vodovoda. Danes je profesor, žal pa s plačo, ki ni večja od prejemkov nekvalificirane delavke...

Preraja se ta svet

»Kako more biti tako naiven,« bo kdo dejal, »da govori o preranju Suhe krajine, ko pa se tam po vojni ni dosti spremenilo.« In vendar vztrajam. Na to prerajanje, ki je seveda počasno, ne gledam z meril napredka velikega industrijskega središča. Poskušam se vživeti v merila, ki izvirajo iz razmer v Suhi krajini, kjer do včeraj sploh ni bilo industrije, medtem ko je dajalo kmetijstvo zelo pičel kos kruha. Sicer pa naj o tem spregovorijo dekleta, ki najbolje poznajo svoj kraj.

Anica T.: »Porajajoča se industrija omogoča, da se ljudje zaposlujejo doma in da jim ni treba hoditi po svetu s trebuhom za kruhom...«

Jožefa S.: »Ljudje s kmetov zdaj bolje živijo.«

Anica P.: »Če ne bi bilo tega obrata, bi se vasi kmalu izpraznile in doma bi ostali samo starejši ljudje.«

Jožefa S.: »Kako napredujemo, se kaže tudi v povečevanju prometa trgovine. Na račun osebnih dohodkov izplača obrat mesečno okrog 10 milijonov dinarjev...«

Dekleta so nato pripovedovala, kaj vse se je po vojni spremenilo v Suhi krajini. Prej ni bilo zasluzka. Ljudje so ostajali doma in se zadovoljili s koruznim kruhom, če ga je sploh bilo. Ob pičem pridelku si je bilo težko pristradati od ust, da bi se lahko oblekli. Tudi za šolanje otrok ni bilo sredstev. Le redkokoli se je lahko šolal na srednjih in višjih šolah.

Jožefa S.: »Prej sem delala pri gradbenem podjetju »Remonta«, kjer sem morala opravljati težja de-

Mariji Novak se je pred petimi meseci zdelo, da ne bo nikoli znala izdelovati zamotanih, drobce-nih kondenzatorjev — zdaj pa se ob spominu na težak začetek samo še nasmehne...

la. Sedanji kruh je lažji. Svoje delo opravljam se-de...«

Anica T.: »Prej sem delala po njivah. Treba je bilo garati od jutra do noči, pa je bilo plačilo za trud še zmeraj borno...«

Marija Novak je pripovedovala o svojem odljudenem življenju v hosti. Nema lokrat je bila z doma ves teden, kadar se je skupina gozdnih delavcev pomaknila globoko v gozd. V soboto je prihajala domov in v ponedeljek se je bilo treba vrniti spet v hosto. Seveda optrana z nahrbtnikom, v katerem je jemala od doma fižol, moko, krompir in mast, da je lahko prihranila nekaj več denarja.

Jožefa Zupančič je lani hodila še v osnovno šolo. Takoj po končani šoli se je zaposlila v obratu, ki ji je omogočil, da obiskuje šolo v Ljubljani. Tako v obratu vzgajajo nove kadre iz vrst domačih deklet, kar je zelo razveseljivo, saj je tudi to eden izmed pomembnih sestavin napredka. In tudi obrat kot celota je neke vrste šola, ki vzgaja ljudi z novimi pogledi na življenje. V novih pogojih industrijskega in samoupravljalvskega dela se oblikuje tudi nov način življenja. Spremembe seveda niso opazne kar čez noč. Novo nastaja postopoma in v krčevitem boju s starim.

Novo in staro

»Moj način življenja se je spremenil,« je rekla Anica Trunkel. »Prej sem stalno hodila na vas, kjer so se zbirala vaška dekleta. Šla sem tudi pomagat pri kmečkih opravilih. Tudi to je bila prilika, da sem se z dekleti kaj pomenila.

Zdaj ne grem na vas tudi po štirinajst dni. Edino k sosedovim stalno zahajam. Vseeno nimam skomin po prejšnjem življenju...«

Dekleta, zaposlena v obratu, živijo večidel na vasi — pri starših. Sosedje težko razumejo, da si je delavka po osmih urah dela v tovarni zaslužila počitek. Ni jim tudi lahko dopovedati, da je industrijsko delo nekajkrat bolj produktivno kot zastarel način kmetovanja na vasi in da večji kos kruha nikomur ni podarjen.

»Vaščani pravijo: Lahko bi prišla pomagat, pa se ji ne da. Pogospodila se je...«

Jožefa S.: »Ko me katera izmed sosed zagleda, da sem prišla iz tovarne, mi zakliče: Le pridi na njivo, si boš roke umazala! Saj si gotovo spočita...«

Anica P.: »Kakšna pravi: Kako se jim gode, ker delajo samo osem ur. Tam tako samo sedijo...«

Jožefa Z.: Ker se pripravljam na izpite, se moram učiti. To pa nekaterim ne gre v račun. Učenje je po njihovem zapravljanje časa.«

Na vasi pa vseeno ni več toliko odpora proti novemu. Ljudje so mnogo bolj sprejemljivi za »novotarije« kot so bili včasih. To ne velja samo za stroje, elektriko in podobno, temveč tudi za knjigo, časopis in radio. Ljudem se odpirajo nove potrebe, take, ki so bile pred leti še redke in na katere še misliti niso smeli, ker bi se s tem pregrešili...

Jožefa Z.: »V Žužemberku je pre malo razvedrila. Samo dve stvari sta: kino ob nedeljah in gostilna...«

Anica T.: »Filmske predstave bi morale biti večkrat na teden. Pogrešamo tudi kakšne druge zabavne prireditve, igre in podobno. Tudi same bi se vključile, če bi le bil kdo, ki bi nas spodbujal in vodil.«

»V Žužemberku bi bilo življenje dosti živahnije,« so menila dekleta, »če bi se razvil turizem. Če bi imeli hotel in še kaj drugega, bi se v teh krajih radi ustavljali turisti. Tako pa se zaustavijo samo za kratek čas: izstopajo iz avtomobilov, občudujejo lepote in se spet odpeljejo naprej — v mnogo manj privlačne in po naravnih lepota manj obdarjene kraje.

»Ljudje na vasi zdaj boljbolje živijo kot nekoč...« nam je med drugim povedala Jožefa Sader

Čimprej bi rade delale po normi

Razgovor ni smel mimo notranjih problemov obrata. Reševali nismo velikih stvari, zakaj delavke so prestopile prag tovarne šele pred nekaj meseci.

Anica T.: »Delam po normi, ki se mi ne zdi previ-

soka. Presežem jo do 20 odstotkov. Ta mesec sem zaslužila (z učinkom vred) 37.300 dinarjev. Z zaslužkom sem kar zadovoljna.«

Anica H.: »V oddelku, kjer delam jaz, pa še niso vpeljali norm. Zelimo, da bi čimprej uvedli nagrajevanje po učinku.«

(Sekretar obrata tovariš Plut je kasneje pojasnil, da izdelujejo različne vrste kondenzatorjev. Proizvodnjo nekaterih so komaj uvedli, tako da se vsi skupaj še učijo — vsi od tehnologa, normirca do delavke. Dokler ne bodo osvojili tehnološkega postopka, bodo uvedli vsaj poizkusne norme, tako da bi imela vsaka delavka možnost potruditi se in z večjo pridnostjo tudi več zaslužiti.)

Jožefa S.: »V začetku je težko, dokler se človek ne privadi. Posebno težko pa je za tisto, ki misli samo na to, kdaj bo minila ura, ko bo lahko šla na njivo.«

Marija Novak se je spomnila svojih začetkov pred petimi meseci. Sama pri sebi si je mislila, da tega, kar so jo poskušali naučiti, ne bo nikoli znala. »Bi-

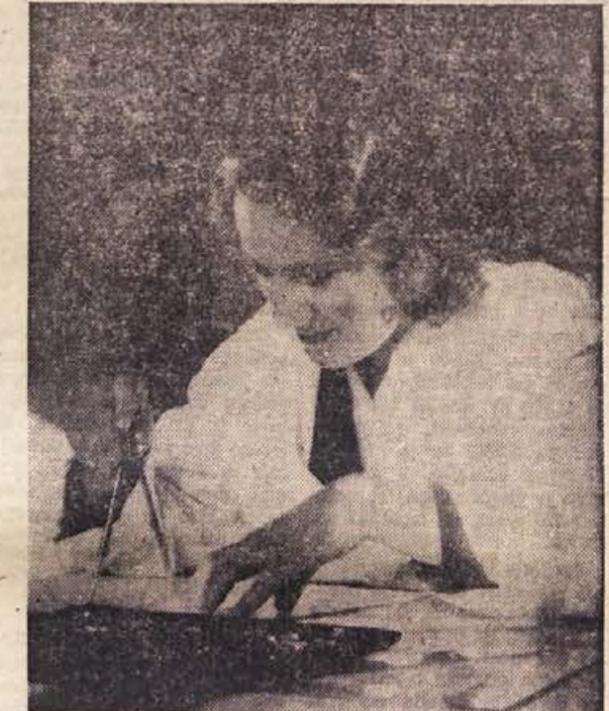

»Ni mi vseeno, če bi bila doma ali tu: zdaj sta moj kruh in bodočnost delo v tovarni...« trdi Anica Hočevnar

ram ostati doma, bi raje videla, da se sploh ne bi poročila. Ako bi ostala doma, ne bi imeli drugega kot tisto, kar se poje, pa še tistega ne bi bilo brez zares trdega garanja.

x x x

Žužemberški obrat kranjske »Iskre« vsiljuje nov tempo življenja Suhi krajini. Današnji kolektiv tristoletih ljudi je za suhokranjske razmere pridobitev, ki ne bo olajšala samo ondotnih gmotnih razmer, ampak bo v marsikje

Takle je delovni dan Jožice Zupančič. Za njo učenje pri delu in po njem ni zapravljanje časa...

lo mi je, da bi ušla. Vzdihovala sem: O, kako je bilo lepo, dokler sem delala zunaj, po njivah. Toda to je trajalo samo štirinajst dni. Sedaj sem se že privadila novemu delu in ne zdi se mi več tako težko. Čeprav se bo Marija v kratkem poročila, obrata ne bo zapustila.

Anica T.: »Tudi jaz ne bi marala zapustiti obrata, čeprav bi se poročila. Če bi njegovi vztrajali, da mo-

še nedotaknjeno ledino zavorala brazdo novega časa. V takih pogojih, kakršne bo ustvarjalo življenje tako številčnega kolektiva, bo socialistična preobnova v teh krajih ubirala hitrejšo pot. To bo nujno poživilajoče vplivalo tudi na razvoj kmetijstva. Suha krajina začenja dohitevati novi čas, ki je že marsikje drugod odhitel daleč naprej.

France Mihalovčan

V Loki ropočejo buldozeri

Znano je, da je bila 16. aprila cesta II. reda od Rimskih Toplic do Zidanega mostu zaprta. S tem sta prenehala voziti tudi dva avtobusa, ki vozil skozi Rače: Novo mesto—Krško—Rače—Celje—Maribor in Brežice—Sevnica—Rače—Celje. Zvezi sta bili zelo ugodni in ju ljudje zelo pogrešajo.

Ob cesti Rimske Toplice — Zidani most so številni delavci pripravili vse potrebno za rekonstrukcijo te ceste. V grobem so uredili nekaj ostrih ovinkov ter odstranili drevje in grmovje. Okrajno cestno podjetje iz Celja je pred dnevi poslalo v Loko buldozer, da je zravnal in uredil okoli 500 m poljske poti za prevoz materiala iz gramozne jame na Loškem polju. Kasneje sta prišla v Loko še dva buldozera in splanirala zemljišče z gramozom.

To je bilo napravljeno zato, da bi lahko vozili gramoz na cesto proti Rimskim Toplicam, ki je dolga 7 km. Upamo, da bodo čedalje bolj obremenjena cesta med Loko in Račami sproti popravilaj. S. SK.

Medobčinska zavarovalnica Novo mesto razpisuje prosta delovna mesta za

3 PISARNIŠKE USLUŽBENCE

Pogoj: srednja strokovna izobrazba. — Osební dohodek po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov. Razpis velja do zasedbe delovnih mest.

Zabrenčale so motorne žage

Rad imam gozd, sam ne vem, zakaj. Verjetno zaradi njegove prostranosti, pred katero sem vedno čutil spoštovanje, zaradi vedno živih, prelivajočih se barv, bogatega življenja in skrivnostnega, zdaj rahlega, komaj zaznavnega šepetanja, pa spet bučnega, pretečnega rohnenja, zaradi mehkega mahu in poka suhe vejice pod neprevidnimi nogami, svetlega sončnega žarka, ki potrepetava in se zvija mimo gostega vejevja in listja, pa spet zaradi drobnega, škrablajočega štropotanja dežnih kapljic po mogočni naravni zeleni strehi, skoka vitke srne čez pot in mrmrajočega medvedjega tancanja v daljavi (brrr!), hropenja težko naloženega tovornjaka po gozdni cesti in zvena sekire v izkušeni, od smole črni in trdega dela žuljavih gozdarjevih rokah. Vse me privlači, še najbolj ljudje, ki si skozi tu bolj, tam manj prepletano gozdno zelenje krčijo vedno širšo gaz skozi življenje. Nisem bil prvič med njimi; že prej sem skušal njihovo življenje in občutil zasmoljene žulje gozdnega delavca...

Za uvod nekaj podatkov: Kmetijsko gozdarsko posestvo Kočevje gospodari z gozdovi (družbenimi in zasebnimi) na območju treh občin: Kočevje, Ribnica in del občine Ijubljana-Vič-Rudnik (Velike Lašče). Koliko stotincev kubičnih metrov lesa so že dali kočevski gozdovi v zadnjih dvajsetih letih, bi težko dejal, toda številka bi bila brez dvoma dokaj visoka. Če naj bi gozdovi še naprej dajali zmerno količino lesa, je treba z njimi načrtno gospodariti, vsako leto pa izsekati le toliko, kolikor znaša prirastek. Gozdni delavci na območju obratov v Mozlju, Kočevju, Stari cerkvi, Podpreski in Grčaricah se selijo iz oddelka v oddelk in čez leta spet prihajajo nazaj.

Letošnji plan poseka znaša za iglavce 55.500 m³, za listavce pa 74.000 m³. Od tega je 41.000 m³ drv in 14.000 m³ celuloze (listavci), od iglavcev pa 37.000 m³ hlodov in 10.900 m³ celuloze. V gozdarstvu je vsega skupaj zaposlenih 720 ljudi, od tega 317 sekačev.

Podjetje ima enoten pravilnik o delitvi čistega in osebnega dohodka; na sklade gre 11,9 odst., za osebni dohodek pa 88,1 odst. Zasluzek je popolnoma odvisen od vloženega dela (in seveda od vremenskih razmer), le kje se delnik ne da meriti, je merilo čas. V osebni dohodek je všteti tudi dodatek za težko delovno mesto (terenska) in nadomestilo za obrabo orodja in gorivo.

Motorne žage so spodrinile ročne

V gozdovih kočevsko-ribniškega gozdnogospodarskega območja brni zdaj že okrog 140 motornih žag. Na gozdnem obratu v Podpreski je bila januarja odpravljena zadnja skupina dveh delav-

Med gozdne delavce je treba prišteti tudi delavce na špediciji, ki ju ima KGP v Kočevju in Ribnici. Tu delavci, med drugim tudi »maklajo«, to je belijo celulozni les, ki ga njihovi »tovariši« pripravijo v gozdovih. Eden izmed »maklarjev« na kočevski špediciji je tudi Milan RANISAVLJEVIČ, doma od Prijedora, ki dela pri KGP že sedem let, na špediciji pa šest mesecev. »V Slovenijo sem prišel,« je dejal, »ker je tu lažje za delo in boljše se zasluzi. Doma imam ženo in pet otrok in enkrat na leto grem k njim... Zasluzim dobro, 40-50 tisoč, vendar je treba krepko delati, po dvanajst ur... in potem skromno in pametno živeti. Od metra celuloze, ki jo obelim, dobim 440 din. Navadno delam tudi ob nedeljah...«

Jo, da so si jih »vzgojili« in da so marsikdaj bolj delavni kot domači (ki razen tega delajo po »sihtu« še doma na vrtičkih). Da je res tako, dokazuje dejstvo, da je zadnji mesec eden teh delavcev zaslužil 82.000 dinarjev!

Razen sekačev je treba omeniti še »bosance«; to ime se je prijelo ljudem, ki s konji nosijo drva iz gozdov k cestam, do nakladališč. Iznosilec Nikola Jezeraskič je na mozeljskem obratu že od leta 1948.

25 odst. letnega plana

V prvih treh mesecih je bil plan gozdarstva (1.880.000.000 dinarjev) izpolnjen s 25 odst. cene večini asortimentov pa so se v primerjavi s prejšnjim letom popravile. Precejšnja je še vedno razlika v cenah pri izvozu in na domačem trgu, saj pri drveh utripajo okrog 1.000 din pri metru (na domačem trgu), pri celulozi pa je razlika v ceni okrog 1.200 din nižja od izvozne.

Pri zbiranju gradiva za reportažo sem se omejil pred-

»Z motorko gre laže.« menijo sekači France Primožič, Alojz Mohar in France Bambič iz Loškega potoka

vsem na obrata z »domačim« delavci — Grčarice oziroma Podpresko. France Kailč z obrata Podpreska je povedal, da obsega njihov obrat 4.766 hektarov gozdov, od tega 3.496 ha gozdov SLP, ostalo so zasebni gozdovi. Plan poseka na tem obratu je 10.600 m³ iglavcev in 6.000 m³ listavcev (obrat Grčarice — 15.700 m³ iglavcev in 8.700 m³ listavcev). Na območju GO Podpreska, ki je najbolj oddaljen od centra, je šest gozdnih koč, delavci pa uporabljajo pri delu 16 motornih žag. Prav zaradi oddaljenosti od Kočevja pa imajo velike sitnosti in stroške s popravilom strojev. V obratu so trije gozdni revirji z revirnimi gozdarji in šestimi manipulantmi. Delavci delajo po posameznih delovnih, na vsakem je 10-15 sekačev.

V razpravi o osnutku statuta podjetja je aktivno sodeloval tudi ta obrat in dal več koristnih pripomb. Menili so, med drugim, da bi morali pri delitvi sredstev na sklade, OD in sklad za samostojno razpolaganje sodelovati tudi obrati s svojimi organi upravljanja. Uvesti bi bilo treba tudi svet kooperantov, v katerem naj bi bili zastopani zasebni lastniki gozdov, ki pogodbeno sodelujejo s podjetjem.

Še beseda o kooperaciji

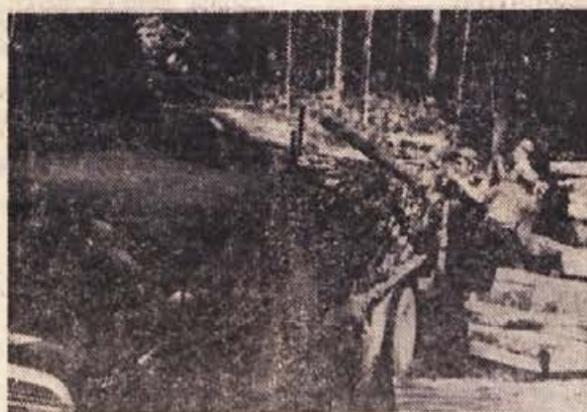
Tudi na območju obratov, ki gospodarijo pretežno z družbenimi gozdovi, je precej zasebnih parcel. Tem gozdom bo posestvo, prav tako kot družbenim, posvetilo vso skrb. Lastniki že doumevajo pravi smisel kooperacije v gozdni proizvodnji, zato večinoma proti temu nimajo več pomislekov. Tako si v

Mozlju prizadevajo vključiti v sodelovanje čim več kmetov in so dosegli pri tem že lepe uspehe, žal pa je treba marsikje veliko pregovarjanja, prepričevanja. Ljudem bo prirojeno nezaupanje do vsega novega splahnelo šele tedaj, ko bodo praktično spoznali prednosti in koristi novega načina gospodarjenja. Na obratu v Podpreski pa bodo zaključili sklepanje pogodb do 10. maja, že sedaj pa je zajeta v družbeno proizvodnjo dobra polovica površin in lastnikov.

Potočanje so najboljši gozdarji

Če vprašate gozdnega delavca iz Loškega potoka, kako se je odločil za delo v gozdu, bo brez pomiselnosti odgovoril: »Kar so delali oča, to dela tudi sin. Razen tega je še posebej, Skopa potoka zemlja nikdar ni mogla

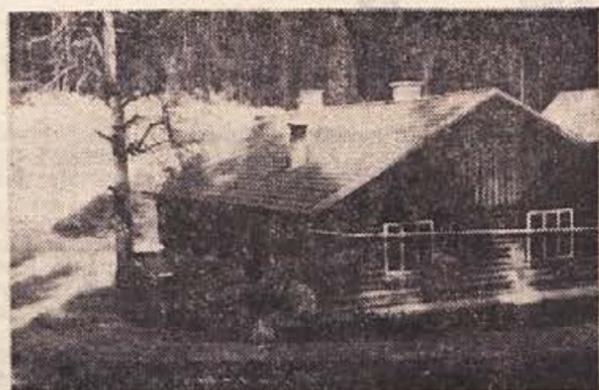
Potočanje so že desetletja znani kot najboljši gozdni delavci, sekači, tesači in kar je še posebej, Skopa potoka zemlja nikdar ni mogla

V Kelnu, na cesti med Podpresko in Jelenovim žlebom, nam je zastavil pot rdeči tovornjak KGP, ki vozi drva na postajo v Ribnico ali hlode na INLESOVE obrate

nejšimi potrebsčinami in najstarejšim sinom, ki je komajda odrasel šol. Toda to ni bil le lov za zaslužkom, bila je tudi nepremagljiva ljubezen do gozdom (Potočanje so se tudi v tujini zaposlovali najraje v gozdovih). Mladih Potočanov-gozdnih delavcev pa je le še malo, toda vsi se s posebno ljubeznijo zajedajo v te naše gozdove... Le da jim sedaj ni treba več hoditi za kruhom v »Hrvatijo«.

Stalni logar v gozdni naselbini Jelenov žleb, Dulmin Lavrič iz Loškega potoka, je tudi drvarji po hrvaških gozdovih. Oče ga je še mladega vzel s seboj, potem pa je pre-

Gozdarska koča s kuhinjo in stanovanji v Jelenovem žlebu

živel tam osemnajst zim. V Žlebu je že deset let, predtem pa je bil v bližnji Glažuti.

V Žlebu živi stalno do 30 ljudi, sekačev, inozilcev, voznikov, cestarjev, kuharice, logar, sami Potočanje. Le ob sobotah jo mahnejo proti domu in se v ponedeljek spet vrnejo v gozd. Pozimj dobijo vsak dan, ko zaradi slabega vremena ne morejo delati, 50 odst. plače; ta mesec so imeli samo dva taka dneva.

»Pri Petelinovi bajti sem jokal...«

»Že 63 let sem star, pa še vedno delam. Ne rečem, delam rad, tudi zato, ker še nimam dovolj let za penzijo.« je pripovedoval sekač Alojz Mohar iz Malega loga v Loškem potoku. »Vse življenje od 1914. leta (razen vojn) sem preživel v gozdu, toda včasih niso nič pisali v delavske knjižice ali pa so nas goljufali, tako da še nimam dovolj let.«

V skupini, ki sem jo dobil ob cesti od Žleba proti Ribnici, sta delala še šestdesetletni France Bambič iz Malega Loga in France Primožič iz Hriba v Loškem potoku, star 33 let. Četrty član je bil bolan.

»Kar dobro se razumemo.« je dejal najmlajši, Primožič, »in se še nikdar, čeprav že dolgo delamo skupaj, nismo sprili. Med nami delavci tudi nikdar ne pride do hudih besed na račun starosti, saj vsi kar krepko delamo... Jaz naprej podiram z motorko, oni trije pa drevje za mano »frizirajo.«

Od prostorninskega metra celuloze, so pripovedovali, dobijo 800 din, od kubika hlodovine pa 517 din. Norma za enega je 1,7 prn celuloze,

lubja. Za ves teden so prinesli hrane s seboj; kruh se je medtem v vročini skisal in splesnel, po napornem delu so si morali kuhati sami in so jedli napoj surovo. Sedaj pridejo k pripravljeni večerji, kosilo pa jim kuharice, če niso preveč daleč, prinesejo na delovišče.

»Kar dobro živimo, da sploh ni mogoče primerjati,« je povzel besedo še Bambič. »Postiljajo nam ženske, vsak teden poribajo sobe, po dvakrat na teden jemo meso... In v gozdu: motorka zabrni, France se nekaj mota okrog drevesa, in že se zruši, kot bi mignil, pa spet drugo in tretje, ostali pa se potem opletamo s sekirami okrog vej in lubja... Nak, včasih si kaj takega še misliš nisem. Če bi mi sedaj rekli, naj delam z navadno žago, bi vse pustil in šel domov... Res, domov bi šel!«

»Danes bodo za večerjo potoški štruklji!«

»Nocoj bodo štruklji, na potoški način,« je dejala kuharica v Žlebu in me tako pogledala, da sem tisto o »potoškem bobu« raje izpustil. »Nak, dolgčas nam pa ni,« je še pristavila, ko je s ponovo masti pregnala od »šporheta« logarja Dulmina, »saj so bili malo prej tu eni veliki ljudje iz Kočevja ali Grčaric. Kmalu bodo prišli delavci, pa bo spet veselo...«

Delavci so tisti večer po »potoških štrukljih« prav gotovo tako kot vsak večer še malo poklepetali, se naužili mraka, nekateri ob luči petrolejk pošahirali (»Ah, ko bi imeli tu agregat!«) in se spravili spat, da si naberejo moči za naslednji dan, ko bodo motorke pod košatimi krošnjami spet zaživele, se razlegli udarci sekir in se bo od časa do časa zamajala košata jelka ali smreka.

Skozi zeleni gozd si krčijo pot v nove čase

Zveza s svetom je telefon, so jim kamioni, ki dan za dnem odvažajo les iz »zelenega oerstva«, jim je traktorist Lojze s svojim traktorjem, ki vozi tudi hrano iz Grčaric (»Ce zjutraj jem mleko,« pravi Lojze iz Grčaric, »imam po eni uri vožnje do Ribnice s traktorjem v trebuhu samo maslo, tako stresa...«).

Naj velja ta zapis pred prvimi majem, mednarodnim delavskim praznikom, njim, ki vse življenje drvarijo po širnih kočevskih gozdovih. Naj se ob tem dnevu ob pogledu na z žulji preprežene in s smolo prekrte roke spomnijo svojega dela, svojih uspehov in želja, uspehov in želja vse naše skupnosti. Naj se, posebno starejši, spomnijo nekdanjih časov, ko je pomnil 1. maj nenehno borbo za lepše življenje, sploh za življenje, danes pa je predvsem mejnik med že doseženimi in še večjimi uspehi in načrti, ki so pred nami. Prav gotovo se bodo tedaj spomnili, da si kakor vsa naša skupnost z nenehnimi napori tudi oni krčijo skozi zelenje gozdov vedno širšo, vedno svetlejšo pot v novo, lepše življenje...

FRANCE GRIVEČ

Izbor kadrov pred očmi javnosti

Ze marsikdo izmed bralcev je izrazil željo, da bi objavili v tem okviru — se pravi v obliki odkritega razgovora — nekaj najvažnejših misli iz osnovnih smernic za predkongresno dejavnost Zveze komunistov, nanašajočih se na kadrovske probleme. Ker je ta problematika zares pereča in zmeraj bolj aktualna, radi ustrezemo tej želji. Pri tem si bomo dovolili tudi svobodo komentiranja, ne da bi kakorkoli okrnjali upravičeno kritično ost smernic.

Zelo koristno bi bilo, če bi nam bralci sporočili svoja mnenja o problematiki današnjega odkritega razgovora oziroma svoja zapažanja s terena. V eni izmed prihodnjih števil bi nam ta mnenja oziroma zapažanja služila za nadaljevanje razgovora o aktualnih kadrovske problemih, ki naj bi bilo že bolj konkretno.

Osnovne smernice za predkongresno aktivnost Zveze komunistov obširno obravnavajo kadrovske problematiko. V sistemu samoupravljanja, je rečeno v smernicah, »je izbor kadrov za samoupravne organe in vodstva družbeno-političnih organizacij prav tako čedalje bolj sestavni del samoupravljanja državljanov. Zategadelj se mora Zveza komunistov odločno bojevati proti še zmeraj razširjeni praksi, da o izboru kadrov in o kadrovske vprašanjih sploh odločajo v zaprtih krogih. Dolžnost komunistov je, da se zavzemajo za javno formuliranje načel, kriterijev, demokratskega načina odbiranja kadrov, za javnost njihovega razporejanja, za izvajanje in nadaljnje razvijanje družbenih norm na področju kadrovske politike.«

»Saj je že oddano...«

Zdaj je še marsikje tako, da je razpis za kadre na določena vodilna mesta zgolj formalnost. Marsikomu se primeri, da se javi na razpis, pa mu na ponudbo sploh ne odgovorijo. Tako se je zgodilo nekemu strokovnjaku, ki je nekaj časa nestrno čakal odgovora, ko pa se je naveličal, je šel vprašati, čemu molk. Odgovorili so mu, da je bil že pred razpisom predviden človek za razpisano delovno mesto. Natečaj je bil zgolj formalnost, da bi tako zadostili črki zakona.

Ali se je prizadeti zadovoljil s tem odgovorom?

Ne, ni bil zadovoljen! Odgovornim ljudem v podjetju je povedal, da ne delajo prav »Dobre«, jim je dejal, »denimo, da je bilo res treba že vnaprej predvideti človeka za to delovno mesto. Toda tega ne bi smeli storiti tako odločno, češ ta bo in nihče drug! Ravnanje bi morali drugače. Za vsak primer, če razpis ne bi naletel na zadovoljiv odmev, se pravi, če bi bilo premalo ponudnikov ali pa če nihče izmed njih ne bi izpolnjeval vseh pogojev razpisa, bi kadrovska komisija tudi sama pogledala, kje bi lahko našli človeka z ustreznimi kvalifikacijami in drugimi kvalitetai. Morda bo to eden izmed štipendistov, ki pravkar zaključujejo študij? Ali pa je za to delovno mesto primeren član kolektiva, ki si je z izrednim študijem pridobil višjo kvalifikacijo? Ali kdo drug? To pa seveda ne bi smelo pomeniti, da je s tem izbor že končan. Na natečaj se bo morala prigrasiti kdo, ki nudi še boljše pogoje, to se pravi, da po svojih sposobnostih še bolj ustreza zahtevam razpisnega delovnega mesta...«

In kaj so mu odgovorili? Rekli so mu: »Kam pa naj damo človeka, ki smo ga že vnaprej predvideli za razpisano delovno mesto? To ni tako preprosto. Človek je že pred tem opravljal odgovorne dolžnosti, zato mu ni mogoče dati kakršnegakoli delovnega mesta...«

Slab izgovor, kajne? Pri

izboru kadrov mora biti odločilna sposobnost človeka, ne pa njegove prejšnje odgovorne dolžnosti. Kdor je opravljal take dolžnosti, je prav gotovo tudi še naprej sposoben za delo na zahtevnejših mestih. Če ni, naj pač gre na delovno mesto, ki ustreza njegovim kvalifikacijam. Vsako delo naj bo visoko produktivno, kar pa ne more biti, če ga ne opravlja človek z ustreznimi kvalifikacijami.

Razen tega je pri takem razpisu narobe tudi to, da se je vsa njegova javnost omejila na objavo zahtevanih pogojev v časopisu, medtem ko je ostala njegova nadaljnja usoda za zaprtimi vrati. Torej: javnost ni nikoli zvedela, kakšen je bil odziv, kdo vse se je ponudil, ali je bil res izbran najboljši in podobno. To ni prav, zakaj če hočemo, da bo postal natečaj eden izmed demokratičnih načinov pri sklepanju delovnih razmerij, je treba ubrati drugo pot. Z natečajem je treba zagotoviti demokratičen način odbiranja kadrov. Vsem, ki se zanimajo za neko delovno mesto, naj nudi natečaj enake možnosti, toda izbran naj bo tisti, ki je ponudil najboljše rešitev. Kaj to pomeni? Z najboljšo rešitvijo mislimo na človeka, ki bo zagotavljal na delovnem mestu najboljše rezultate — visoko produktivno delo. Če odstopimo od tega načela, se s tem zavestno odrekamo višji produktivnosti, in to samo zato, ker je bilo treba nekemu zagotoviti delovno mesto, pa čeprav ni izpolnjeval potrebnih pogojev.

Odločnejši boj za demokratično prakso

Komunisti se ne bi smeli sprijazniti s tako prakso. Osnovne smernice za predkongresno aktivnost jih obvezujejo na odločen boj za demokratično prakso pri sklepanju delovnih razmerij in izbiranju ljudi na vodilna mesta in razne dolžnosti. »Pri tem je treba pogumneje iskati,« je rečeno v smernicah, »oblike in ukrepe, ki bodo jamčili in zagotovili dejansko demokratičen postopek in objektivna družbeno koristna merila. Zlasti se moramo energično upreti pojavom izigravanja natečaja kot enega izmed demokratičnih ukrepov pri sklepanju delovnih razmerij.«

Seveda ni dovolj obero sprejeti načela, v praksi pa postopati proti njim. Tako ne bomo prišli naprej. Načela je treba prevesti v konkretno, vsakodnevno prakso. Le tako bomo dosegli, da bo delal na vsakem delovnem mestu, zlasti odgovornem, zares pravi človek, torej tak, ki bo s svojimi sposobnostmi in drugimi človeškimi vrtilinami, ki so potrebne za uspešno opravljanje dela, omogočil doseganje največjih delovnih rezultatov.

»Nujno je treba izboljšati kvalifikacijsko strukturo zaposlenih v gospodarstvu, družbe, njih dejavnosti in jav-

ni upravi,« je med drugim zapisano v osnovnih smernicah za našo aktivnost pred VIII. kongresom ZKJ. »Usklajevati je treba sistem strokovnega izobraževanja s potrebami gospodarstva in družbenega razvoja ter izpopolnjevati politiko štipendiranja in šolanja, zlasti delavskega podmladka.«

Od uspešne uresničitve teh nalog je v marsičem odvisno, ali bomo zagotovili še uspešnejši nadaljnji gospodarski in družbeni razvoj. Od tega je odvisno tudi hitrejše povečevanje delovne produktivnosti na vseh področjih družbene dejavnosti, torej ne le v gospodarstvu. Od hitrejšega ali počasnejšega naraščanja produktivnosti je odvisno tudi tisto, kar si vsi skupaj želimo: stalno povečevanje standarda, pri čemer ne mislimo samo na materialni, temveč tudi na kulturni standard. Na koncu koncev je od naraščanja proizvodnje in povečevanja produktivnosti odvisno tudi to, koliko denarja bomo lahko namenili za cenejšo knjigo, za so-

Miro Kugler: UČENKI

dobnejšo šolo, za gledališče in podobno.

Naj si ponovno priključimo v spomin tole zelo važno ugotovitev v smernicah za predkongresno aktivnost Zveze komunistov:

● V sistemu samoupravljanja je izbor kadrov prav tako čedalje bolj sestavni del samoupravljanja državljanov...«

Zakaj smo še enkrat podčrtali to pomembno ugotovitev? Zato, ker je od nje praktične uveljavitve v marsičem odvisno izvrševanje tudi drugih nalog. Kako na primer v praksi doseči usklajitev strokovnega izobraževanja s potrebami gospodarskega razvoja nekega podjetja? Tam, kjer se posamezniki krčevito oklepajo nekaterih delovnih mest, čeprav nimajo zadostnih strokovnih sposobnosti, bi bilo nesmiselno pričakovati od njih kakršnokoli razumevanje za politiko štipendiranja, se pravi vzgajanja novih, tako nujno potrebnih kadrov. V takem primeru — in tudi sploh —

bi morali vzeti pobudo v roke samoupravni organi, ki ne bi smeli dopustiti, da bi se kadrovanje zaustavljalo ob čisto osebnih koristih nekaj posameznikov. Taki, ki bi radi bili šefi do upokojitve in še delj, zaradi česar se upirajo izobraževanju novih kadrov, nimajo nobene pravice zavirati razvoj podjetja na škodo sedanjega in bodočega kolektiva.

Samoupravni organi ne bi smeli naslediti demagoškimi parolam posameznikov, češ: Ne potrebujemo inženjrov. Njihovo šolanje gre na račun naših žuljev. Tudi z mojstri kar dobro shajamo... To je primitivizem, ki ga nekateri še negujejo, najbrž zato, ker se bojijo, da so »ogroženi«, ogroženi pač zato, ker je industrijski razvoj že prerasel njihove obrtniške sposobnosti. Organi samoupravljanja bi se morali zavedati, da je mojster na položaju tehničnega vodje lahko bil le izhod v sili, dokler smo bili na vseh koncih in krajih na tesnem s kadri. Danes, ko zapuščajo visoke tehniške šole vedno nove in nove generacije, čeprav se zmeraj odločno premalo, bi bilo treba misliti na inženjra. Včeraj je za silo ustrezal nižje ali srednje izobražen človek na delovnem mestu pravnik ali ekonomista, danes pa brez visoke izobrazbe skorajda ne gre več. Dokler ni bilo treba še posebej razmišljati o spremembah v proizvodnji, o novih tehnoloških procesih in tako dalje, smo morda še shajali brez laboratorija, medtem ko ga na tej stopnji razvoja že komaj pogrešamo. Ljudje, ki s palcem presojajo in odmerjajo dimenzije, so bili včasih zelo koristni in tudi danes so lahko še zmeraj dobri delavci, ne morejo pa nadomeščati tudi konstruktorjev. In tako bi lahko naštevali kar naprej.

Vsako delovno mesto naj bo produktivno

Ko sem nekoč obiskal znano podjetje na Dolenjskem, sem se pogovarjal tudi s skupino delavcev, ki je pravkar malicala. Živo mi je še v spominu misel nekega delavca o produktivnosti dela. Nekako takole je menil:

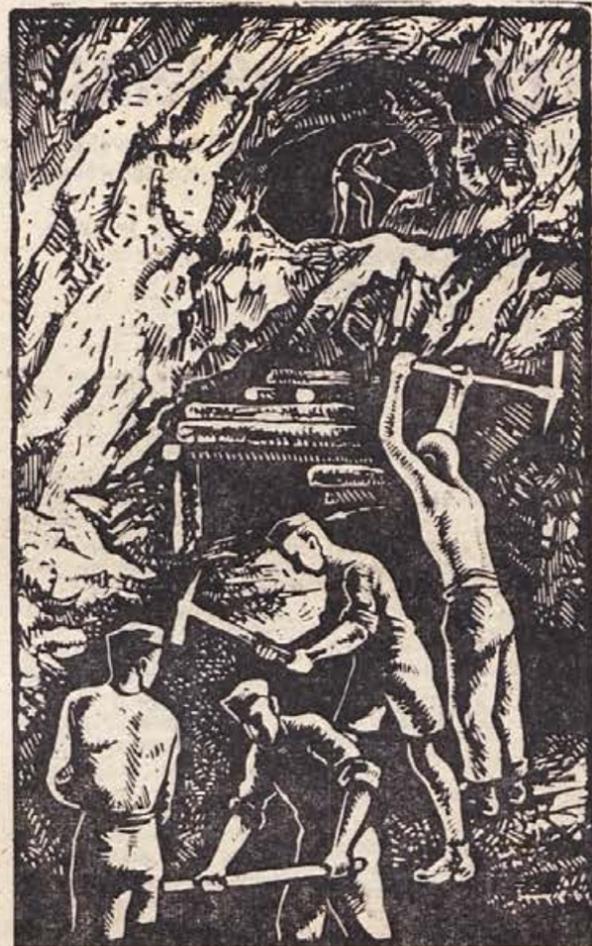
»Zdi se mi narobe, da delimo delo na produktivno in neproduktivno. Vsako delo mora biti produktivno. Tudi uradnik na občini bi si moral prizadevati za visoko produktivnost svojega dela. Če naj se jaz zavzemam za večji obseg proizvodnje in za boljše kakovost proizvodov, potem naj uslužbenec v uradu izkazuje svojo produktivnost z ekspeditivnostjo pri reševanju vlog, z dobrim poznavanjem predpisov, s člove-

ODKRIT RAZGOVOR

škim odnosom do ljudi itd. Ali ni tako?«

Tudi smernice za predkongresno aktivnost govorijo o tem problemu. V njih je rečeno med drugim tole:

● »Neposredna naloga kadrovske politike je, da izboljšuje sestavo in funkcioniranje organov uprave vseh družbeno-političnih skupnosti, predvsem pa, da povzroči izpopolnjevanje strokovnosti služb ter s strožjo zahtevo po strokovnih kvalifikacijah in

Fran Stiplovec: Iz mape Samac-Sarajevo (1947)

● sposobnostih posameznikov zaustavi stihijsko naraščanje administracije v gospodarstvu, družbenih službah in v državni upravi.«

Res je: doslej smo zagotavljali funkcioniranje organov uprave le prevečkrat s številčnim večanjem uslužbencev s pomanjkljivimi strokovnimi kvalifikacijami, namesto s kvaliteto. To je imelo za posledico naraščanje administracije, ki nas je veliko stala, čeprav ni dajala zadovoljivih rezultatov. Zastavlja se nam vprašanje: Ali je bila to objektivna nujnost? V začetku da, kasneje pa čedalje manj. Nema lokrat smo reševali socialne probleme. Ljudi smo plačevali po odločbah in dekretih, namesto po delu... Razumljivo, da je na koncu zmanjkalo denarja, da bi nagrajevali strokovnjake v organih uprave po njihovih dejanskih delovnih učinkih, kar bi imelo za posledico izpopolnjevanje strokovnosti posameznih služb.

Poglejmo, kaj ugotavljajo o tem smernice! V njih je rečeno med drugim tudi tole:

● »Te težave izvirajo tudi iz ekonomske in družbene neupravičenega povečanja uradniškega aparata na raznih ravneh v škodo racionalnega in smotrnega zaplovanja strokovnih ljudi.«

Vsak komentar je odveč. Ugotovitev smernic, da je to naraščanje brez zadostne družbene kontrole, čestokrat primitivno, na škodo razvojnih služb, so točne. Neproduktivnost in nestrokovnost enega dela uradniškega aparata je očitna. Res je tudi, da se v nekaterih podjetjih kaže neupravičeno naraščanje uradniškega aparata tudi v nesorazmernem povečevanju raznih direktorskih in šefovskih položajev. Včasih so tu pa tam podredili temu smotru celo kakšno reorganizacijo, očitno v strahu, da ne bi kdo prenehal biti šef ali direktor.

Tudi potovanja v tujino naj bodo produktivna in za skupnost koristna!

V tistem delu smeri, kjer je govor o kadrovske problematiki, je naslovljeno važno opozorilo tudi na

tiste, ki odhajajo v tujino po raznih opravkih. »Potrebno si je prizadevati,« je rečeno, »da odhajajo v tujino po ekonomskih, političnih in drugih opravkih čim bolj kvalitetni ljudje, preprečevati njihovo prevleko koncentracijo v posameznih centrih in zapostavljanje drugih področij, ki so perspektivna glede na naše bodoče odnose, zlasti ekonomske. Se naprej se srečujemo s pojavom zlorabljanja konkurenčnih načel na račun kolektivov in družbene skupnosti, kot tudi potovanja, do katerih prihaja mimo samoupravnih organov, in večjega vploga delovnih kolektivov v delo posameznikov in predstavništva.«

Vse to konec koncev prizadene delovnega človeka. Kdor želi potovati, da bi videl čimveč sveta, naj to dela s sredstvi, ki si jih je prislužil s svojimi rokami. Potovanja, katerih stroški se pišejo na račun delovnega človeka, naj bodo utemeljena s koristmi delovnih kolektivov in širše skupnosti. Na vsakem kontu, na katerega se vpisujejo stroški v breme, naj bo torej tudi protipostavka, ki bo izkazovala še večjo vrednost (če ne trenutno, pa vsaj perspektivno) v dobro delovnim ljudem. V zvezi s potovanji ne bi smeli priznati nobene postavke, ki ne bi imela tudi svoje protipostavke.

x x x

Tako smo izpolnili željo nekaterih, ki so se zanimali za tisti del osnovnih smernic za predkongresno aktivnost ZK, kjer je govor o kadrovske problemih ter o nalogah komunistov pri njihovem reševanju. Iz vsega tega, kar smo zapisali, najsi gre za povzetke iz smernic ali za naš komentar, izstopa predvsem nujnost, izražena v naslovu našega odkritega razgovora: IZBIRATI KADRE SAMO PRED OČMI IN S SODELOVANJEM JAVNOSTI. Javnost naj bo tisti zaročet, ki bo omogočil, da bodo še v večji meri prihajale vse odločitve v zvezi z izborom kadrov na svetlobo in da ne bo nič ostajalo v temi.

Za 1. maj

Naši fantje, vojaki na grški meji, čestitajo in pozdravljajo za praznik dela vse delovne ljudi, kakor tudi kolektive in svoje domače. Avgust Golob, Jože Rožman, Maks Planinc.

Za začetek: pesem iz stoterih grl

V Črnomlju se je 25. aprila z nastopom pevskih zborov in recitatorjev začela medobčinska revija kulturno-prosvetnih dejavnosti

**Naša njiva vsa je zlata — vsa je zlata,
naše je železo belo — vse je belo,
čaka žetev nas klasata,
kladvo nam bo vroče pelo
žetev, žetev čaka nas klasata!**

— Ko danes v imenu okrajnega sveta Svobod in prosvetnih društev iz Celja odpiram vašo pokrajinsko kulturno revijo, se mi zdi, da je verz našega velikega pesnika in našega rojaka Otona Zupančiča, s katerim sem začel, najlepši uvod v to pomembno revijo v tem lepem predelu naše ožje domovine.

Program dokazuje, da ste v teden prireditev vključili veliko število ljudi, predvsem mladine, da je bilo pri tem zaposlenih precej postritvovalnih in spretnih organizatorjev, mnogo pevovodij, režiserjev, pevcev in igralcev, skratka ljudi, ki ljubijo lepo slovensko narodno, partizansko in umetniško pesem, ljudi, imajo radi lepo slovensko besedo, in tistih — sem štejemo vsi — ki nam je pri srcu zabavna glasba in prijetno ter dostojno kulturno razvedrilo.

Vse, kar ste pripravili, kaže na veliko moč ljudske volje v kulturno-prosvetnem udejstvovanju, kaže na uveljavljanje mladih, ki nastopajo in krepijo svojo samozavest ter narodni ponos. Vse to je hkrati dokaz, kako močan in zdrav je amaterizem prav na tem področju Slovenije, ki je v nedavni preteklosti s krvjo svojih sinov in hčera tolikokrat oškropila to sicer skromno, toda nam vsem tako drago, danes svobodno domačo zemljo in jo iztrgala iz rok okrutnega okupatorja.

S temi besedami je po zvoku fanfar in nato, ko je iz otroških grl pod taktirko zborovodje Ernesta Jazbeca zadonela pesem Po sončnatih cestah, otvoril medobčinsko revijo kulturnih dejavnosti v Črnomlju tajnik okrajnega sveta Svobod in prosvetnih društev iz Celja — tov. Jakob Majcen. Pred njim je v imenu gostiteljev pozdravil goste, občinstvo in nastopajoče predsednik občinskega sveta Svobod in prosvetnih društev iz Črnomlja Slavko Grahek, ki je hkrati zaželel vsem nastopajočim, da bi se v Beli krajini kar najlepše počutili in uspešno nastopali, publiki pa je zaželel obilo užitka. Tov. Jakob Majcen je v pozdravni besedi še poudaril, da ima mladi rod danes velike možnosti ter da prav priučujoča revija, ki jo lahko smatramo za nadaljevanje pravkar končane posavske, dokazuje, da lahko s takšnimi prireditvami spodbujamo mladino k dejavnostim na

vseh tistiščin. Odrasli so dolžni kazati mlademu rodu pot, po kateri naj hodi, in ga pri tem spominjati na preteklost, zlasti pa na neprecenljive žrtve in pridobitve revolucije. Množičnost takšnih prireditev in dejstev, da jih obišče množica gledalcev in poslušalcev, je dokaz, da si naš delovni človek želi sodelovati na področju amaterske kulture. Tov. Majcen je ob koncu čestital vsem, ki so kakorkoli sodelovali v pripravah, zaželel reviji čimveč uspeha in da bi pritegnila iz vrst poslušalcev in gledalcev nove sodelavce.

Sprevod nastopajočih v spremstvu »Zelenega Jurija«, ki so ga za to priložnost pripravili mladi člani folklorne skupine Prosvetnega društva osnovne šole iz Črnomlja, je popoldne zaradi dežja žal odpadel, nastopajoči in domače občinstvo pa so si »Zelenega Jurija« z velikim zanimanjem ogledali že opoldne, ko ga je šolska mladež pospremljala skozi Črnomelj. Moški pevski zbor Svobode iz tovarne »Stola« iz Duplice pri Kamniku, se je takoj po prihodu poklonil padlim junakom pri grobnici na Gričku, kjer je položil venec in zapel žalostinko. Večerni program, s katerim je bila revija otvorjena, je bil tako bogat in na takšni višini, da je težko reči, kdo je bil boljši. Publika je dveipolurni program spremljala brez oddiha in je vse pevce in recitatorje nagradila z navdušenim aplavzom. Na odru so zapeli: mladinski pevski zbor PD

»Mirana Jarca« iz osnovne šole Črnomelj pod vodstvom Andreja Peška, mladinski pevski zbor iz Dobove pod vodstvom Ignaca Regoviča, mladinski pevski zbor iz Sentjerneja pod vodstvom Alberta Zupanca, vokalni oktet PDP Svobode s Senovega pod vodstvom Janeza Zupančiča, moški pevski zbor iz Artiča pod vodstvom Mihaela Halerja, vokalni oktet iz Sentjerneja pod vodstvom Valterja Mlekuža, mešanji pevski zbor iz Novega mesta pod vodstvom Ernesta Jazbeca, rfoški pevski zbor Svobode »Dusan Jereb« iz Novega mesta pod vodstvom Toneta Marklaja in moški pevski zbor PDP Svobode tovarne »Stola« iz Duplice pri Kamniku pod vodstvom Ernesta Kvartiča.

Domačo vezano besedo in tujo vezano besedo v prevodu so recitali: Stanko Aršek iz Krškega, Valči Palik iz Metlike, Darinka Zupančič iz Artiča, Rajko Stupar iz Krškega, Zvonka Colarič iz Novega mesta, Dragica Zupančič iz Trebnjega, Majda Zeleznik iz Brestanice in Marcel Stefančič iz Leskovca. Gostitelji so v zadnji točki programa zborovodjem in recitatorjem čestitali in jim izročili šopke cvetja ter spominske plakete.

Revija, ki za Črnomelj prav gotovo pomeni kulturno prireditev, kakršne še ni doživela, se nadaljuje po še objavljenem programu. Sobotnega otvoritvenega nastopa pevskih zborov in recitatorjev so se razen Jakoba Majcna iz Celja udeležili še predsednik okrajnega sveta Svobod in prosvetnih društev iz Ljubljane Martin Zakonjšek, mnogi predstavniki javnega in kulturnega življenja iz občin, katerih zbori so nastopili, ter domači predstavniki iz Črnomlja.

Pozdravni brzojavki Sevnčanov maršalu Titu in Vidi Tomšičevi

Krajevne organizacije SZDL in delovni kolektivi v občini Sevnica so pripravili letos samostojne proslave obletnice ustanovitve Osvobodilne fronte in prvega maja. Na priporočilo občinskega odbora Socialistične zveze so povsod pripravili slavnostne seje, izlete ali športna srečanja. Osrednja svečanost je bila v Sevnici. Občinski odbor SZDL in občinski sindikalni svet sta imela slavnostno sejo, na katero so povabili vse spomeničarje in prvoborce. Udeleženci seje so poslali pozdravno

brzojavko predsedniku republike Josipu Brozju Titu in predsednici glavnega odbora SZDL Slovenije Vidi Tomšičevi.

V dvorani TVD Partizan Sevnica je bila v ponedeljek slavnostna akademija, združena z gostovanjem Slovenskega ljudskega gledališča iz Celja, ki je uprizorilo komedijo Rezervist. To delo francoskega avtorja Aleksandra Rivemala je naperjeno proti tistim, ki zagovarjajo nesmiselnost vojne.

Pozdrav iz Bileče

Naši fantje, ki služijo vojaški rok v Bileči, želijo vsem delovnim ljudem vse najlepše za 1. maj. Angelbert Tesari iz Sredgore, Martin Bele iz Novega mesta, Vojko Božič iz Mirne peči, Jurij Matekovič iz Metlike, Stanislav Movrin iz Črnomlja in Jože Pezdire iz Metlike.

Diana z golobjo vprego v zlati kočiji (del freske v slavnostni dvorani brežiškega gradu)

Novi prostori — nove zbirke v Posavskem muzeju

Letos bodo odprli oddelek NOB — V načrtu tudi razstava umetniške zapuščine akademskega slikarja Franja Stiplovskega

Posavski muzej je v brežiškem gradu na novo pridobil 500 kvadratnih metrov prostora. V drugem nadstropju končno je ni več stanovanecov in občinski organi so si precej prizadevali, da bi te prostore izpraznili. Zdaj šele so se odprle možnosti za razširitev muzejskih zbirk. Približal se je čas, ko bo mogoče urediti muzejski oddelek NOB. Odprt bo letos, kar sovpada s proslavami 20. obletnice Kozjanskega odreda.

Oddelek NOB bo prikazoval specifična poglavja in probleme iz okupacijskega obdobja med 1941. in 1945. letom. Problem preseljevanja bo predstavljen kot posebno poglavje v zgodovini okupacijske dobe, ob njem ponememalni proces z naseljitvijo kočevskih Nemcev, razvoj osvobodilne borbe na Kozjanskem in povezava s hrvaškimi Zagorjem. Za vse to je na voljo okrog 250 kvadratnih metrov prostora, ki je že pripravljeno.

V preostalih izpraznjenih muzejskih prostorih nameravajo urediti galerijski razstavnih prostor. V dveh sobah bo razstava umetniške zapuščine slikarja in grafika Franja Stiplovskega. Muzej že zbira umetniškova dela iz širše in ožje okolice Brežic, razstava pa bo odprta še letos.

V gradu bodo na novo uredili arheološki oddelek, ker je večina gradiva shranjena še vedno v muzejskih depozitih. V tem oddelku bo poseben poudarek na arheološkem gradivu iz predzgodovinskega

grobnišča v Dobovi, kjer muzej že 10 let vodi arheološka izkopavanja. Doslej je bilo raziskanih 420 žganih grobov z izredno zanimivim in bogatim gradivom starejše železne dobe.

V skladu s sedemletnim kulturnim razvojem bo imel Posavski muzej urejene tele muzejske oddelke: arheološki in etnografski oddelek v starem traktu, oddelek hrvaško — slovenskega kmečkega pulta, oddelek NOB, kulturno-zgodovinski in galerijski del, na grajski terasi in v prostoru ob vhodu v dvorano antični in srednjeveški lapidarij z zanimivo epigrafiko. V muzejske prostore je vključeno izredno lepo freskoslikarstvo iz začetka 18. stoletja na grajske prostore je vključeno izpekl in v slavnostni grajski dvorani, ki je bilo v desetletju 1954 — 1964 restavrirano. Precejšen del muzejskega prostora je tudi že osvetljen po zamislih aktivnega člana muzejskega sveta inž. arh. Franca Filipčiča.

Vzporedno z urejanjem notranjih muzejskih prostorov bo treba poskrbeti tudi za ureditev grajskega dvorišča in okolja, ki obdaja ta brežiški kulturnozgodovinski spomenik. Predvsem bi bilo treba odstraniti razpadajoče provizorije na dvorišču. Dokler zasilna dvoriščna poslopja stoji, ni moč urediti dostojnega vhoda v to monumentalno grajsko zgradbo. Zeleni pas ob gradu bi moral zasadijo vrtnarjeva roka, še posebej pa je treba poskrbeti

za čistočo za grajskimi zidovi. Šele ko bo urejen celoten grajski ambient, se bodo Brežičani lahko ponašali s svojim gradom. Občina bo verjetno morala primakniti za te namene nekaj denarja.

V republiškem planu je brežiški grad obravnavan kot primarni spomeniški objekt, enako pri zveznem komiteju za turizem, zaradi tega bo prav gotovo deležen posebne skrbi spomeniško-varstvenih organov. Tako bo grad polagoma dobil kulturnozgodovinsko funkcijo, ki mu pripada. To vlogo bi kazalo še razširiti z organizacijo raznih kulturnih prireditev. Prvo nadstropje, ki ga za zdaj še zasedajo stanovalci, bi nekoč morda preuredili v hotelski objekt. Prostora je v gradu dovolj tudi za takšne namene, saj je to eden največjih gradov v Sloveniji.

JOZICA TEPPEY

Iskrene čestitke

In pozdrave pošiljajo vsem domačim, mladini, znancem in prijateljem, posebno pa bralecem našega lista fantje, ki so pri vojakih na romunski meji v Brzi Palanki: Ivan Sporar, Branko Matko in Franc Plahuta.

Prvomajski pozdrav

Dolenjski fantje iz občine Trebnje, zdaj pri vojakih v Požarevcu, čestitajo za 1. maj vsem občanom, hkrati pa pozdravljajo domača deklela. Jože Matjaž, Jože Pungercar, Janez Kek, Miro Gabriel in Alojz Gros.

Finžgar je napisal roman »Pod svobodnim soncem« na Dolenjskem

VIBA FILM ga bo prikazal na platnu — Kako je to delo nastajalo in kakšna nasprotja je pisatelj doživel

Sredi aprila je slovensko filmsko podjetje VIBA film sprejelo sklep, da bodo začeli filmati Finžgarjev zgodovinski roman »Pod svobodnim soncem«. Ta film, za katerega že tečejo priprave in pišejo zanj scenarij, pa bodo začeli snemati šele čez dve leti. Med tem bodo izdelali potrebne stavbe in kulise in tudi precejšnjo opremo in druge rekvizite, ki jih bo terjal ta, doslej naš največji film.

Tega sporočila je gotovo vesel vsak zaveden Slovenec, prijatelj domače literature, pa tudi tisti, ki radi zahajajo v kino. Saj bomo videli najbolj zanimivo in napeto slovensko zgodovinsko zgodbo na filmskem platnu. Ob tej novici bo marsikdo spet segel po Finžgarjevem romanu. Brali ga bomo mi v našem jeziku, gotovo pa tudi tujci, saj je Finžgarjev roman preveden že v več jezikov.

S pisateljem Finžgarjem sem se ne-

kajkrat razgovarjal. Menila sva se tudi o tem njegovem slavnem delu. Saj menda ni Slovenca, ki ne bi poznal tega našega romana. Ob nekem obisku na ljubljanskem Mirju — to je bilo še pred drugo svetovno vojno — sem Finžgarju povedal, da sem se spoznal z njim prvič na dolenskem kozolcu. To je bilo v Leskovcu pri Krškem.

»Saj tam nisem bil nikoli!« mi je odgovoril Finžgar smeje se.

Nato sem mu pojasnil podrobnosti tega srečanja. Tedaj sem bil še dijak in sem prišel v Leskovec pri Krškem na počitnice. Tisto leto, poletje je bilo precej deževno, tako da se nisem mogel potikati z vaškimi fantiči po gmajnah in se kopati v bližnji Savi. Zato sem stopil k znani leskovski učiteljici in jo poprosil za kako knjigo. Izročila mi je vezani reviji »Dom in svet«, letnika 1906 in 1907. V teh dveh letnikih

je bil objavljen Finžgarjev roman v nadaljevanjih.

Ceprav je zunaj deževalo in so škraplje tolkle po strešni opeki uspravljajočim ritem, sem z veliko naglicobral Finžgarjev roman. Ne, požiral sem ga! Ob večerih sem pripovedoval dedu in domačim o vsem, kar sem čez dan prebral, ko sem se zrl v prijetno dišečo seno. Zatem sem moral še k sosedom. Hipoma se je vsa vas začela zanimati za to imenitno Finžgarjevo delo. Ko sem knjigo prelistal do konca in se je nebo zjasnilo, pa smo imeli takratni leskovski fantiči spet novo delo. V igrah smo posnemali Finžgarjeve junake in se borili med seboj kot Slovenci in Bizantinci. Tako je vplival Finžgar na nas pred pol stoletja.

V razgovorih mi je pripovedoval Finžgar precej o nastanku tega dela. Pozneje je pisatelj objavil nekaj svojih spominov na to delo tudi sam.

PRIJETNE PRVOMAJSKE PRAZNIKE ŽELI

DOLENJSKA ZALOŽBA, NOVO MESTO

Za prijeten oddih priporoča povesti:

Jurčič: KLOŠTRSKI ŽOLNIR

Bevk: DOMAČIJA

Dular: ANDREJ IN KATJA

DOBITE V VSEH KNJIGARNAH!

Odnosi med ljudsko oblastjo in verskimi skupnostmi postajajo vedno bolj normalni

V okviru letošnjih jubilejev SNOS in njegovih institucij so minulo sredo, 22. aprila, slavili v Crnomlju tudi 20. obletnico ustanovitve komisije za verska vprašanja, ki je med vojno kot v vseh povojnih letih opravljala pomembno delo. Na proslavi, ki je bila v prostorih občinske skupščine v Crnomlju, so med drugim ugotovili, da postajajo v Sloveniji, kjer deluje 12 verskih skupnosti, odnosi med oblastjo in verskimi skupnostmi čedalje bolj normalni. Se posebej so to ugotovili tudi za odnose med socialistično ljudsko oblastjo in katoliško versko skupnostjo v naši republiki.

V sejni sobi občinske skupščine Crnomelj so se zbrali udeleženci slavnostne seje, med katerimi so bili: dr. Marjan Breclj, podpredsednik skupščine SRS, poslanec Tone Fajfar, delegacija Cirilmetodijskega društva katoliških duhovnikov SRS pod vodstvom predsednika Antona Ravšija, dekan Andrej Ilc, predsedniki in večina članov komisije za verska vprašanja vseh mandatnih občin ter drugi ugledni gostje.

V imenu skupščine občine Crnomelj je zborovalce pozdravil podpredsednik Anton Dvojmoč in jim zaželel prijetno bivanje v Beli krajini, za njim pa se je komisija za verska vprašanja zahvalila za vse njeno dosedanje delo za stopnik CMD.

Od prvih zametkov do danes

Sedanji predsednik komisije za verska vprašanja Boris Kocjančič je nato obudil spomin na prve stike med ljudsko oblastjo in katoliško duhovščino, hkrati pa je govoril o uspehih, ki jih je komisija za verska vprašanja posebno v zadnjih letih dosegla.

Ljudska oblast si je ves čas osvobodilne vojne prizadevala pritegniti v boj za osvoboditev domovine tudi oficijalno cerkev in čim širši krog duhovščine. 12. januarja 1943 je bil pri Glavnem štabu NOV in POS imenovan prvi verski referent, kmalu zatem pa še posebni referenti v partizanskih enotah. Na pobudo pokojnega Botisa Kidriča so bile 1943 in 1944 sklicane prve konference z duhovščino, na katerih so obravnavali aktualna vprašanja razmerja narodne oblasti in OF do cerkve in duhovščine, ki so hkrati pomenile prve začetke delovanja verske komisije.

Ko je ta komisija pri SNOS začela delovati, je imela nalogo varovati nemoteno izvrševanje bogoslužja, raziskovati in ugotoviti v vseh panogah javnega in zasebnega živ-

ljenja vsebino, vpliv in učinke dosedanjega razmerja med cerkvijo in slovensko narodno oblastjo; sodelovati pri urejanju tega razmerja zlasti s tem, da pri nastalih nesporazumih izdaja mnenje in stavi predloge, da pomaga organom ljudske oblasti pri reševanju vseh konkretnih nalog, predvsem pa skrbeti za dokončno ureditev razmerja med cerkvijo in oblastjo. Prvi sestanki z duhovščino so bili v črnomaljskem župnišču. Tedaj se je prvič v zgodovini zgodilo, da so zborovali katoliški duhovniki skupno s predstavniki ljudske oblasti. Na teh sestankih so postavili tudi temelje današnjemu stanju — pametnemu sožitju države s cerkvijo, ki sta pravno ločeni, vendar pa obe neodvisni.

Tovariš Kocjančič je nadalje poudaril, da je CMD katoliških duhovnikov v Sloveniji najzaslužnejše za doseženo stopnjo odnosov med rimsko-katoliško cerkvijo in oblastjo. Do oficijalnih stikov

med organi oblasti in najvišjimi cerkvenimi predstavniki pa je prišlo šele leta 1953, vendar na prvem sestanku niso bili doseženi zaželeni uspehi. Ko je izvršni svet LRS novembra 1953 imenoval novo komisijo za verska vprašanja pod vodstvom Zige Kimovca, so se začeli stiki poglobljati.

Prvotno nezaupanje takratnih slovenskih ordinarijev do ljudske oblasti je bilo omajano in so se pričeli vse pogosteje obračati na komisijo. V to obdobje sodi tudi sprejem Zakona o pravem položaju verskih skupnosti, julija 1961 pa je IS LRS sprejel Uredbo o izvrševanju zakona o pravem položaju verskih skupnosti. S to uredbo so bila rešena vsa tista vprašanja, glede katerih je praksa pokazala, da je potrebno še dodatno tolmačenje. Z uredbo je bila dana razširjena možnost za poučevanje verouka in zbiranje prostovoljnih prispevkov tudi v župniščih in kaplanijah, možnost opravljanja verskih obredov tudi v krajih, kjer ni cerkve, razne olajšave pri opravljanju krsta in pri prijavih za obisk verouka.

Komisija za verska vprašanja je postopoma pričela pridobivati v vrstah velike večine duhovščine in verskih skupnosti ugled in zaupanje, tako da se je nanjo iz leta v leto obračalo več prosilcev. Pokazalo pa se je, da je nujno tudi na območju okrajev in občin predvideti posebne kolektivne organe, ki naj bi

spremljali, proučevali in priporočali ustrezne rešitve za verska vprašanja v okraju in občinah. V zadnjih letih je imela komisija za verska vprašanja z vsemi verskimi skupnostmi in duhovščino vseh položajev letno nad 600 razgovorov. V vseh so težili k temu, da bi se dejavnost verskih skupnosti in njihovih organizacij čim bolj uskladila s principi in mehanizmom obstoječega družbeno-političnega sistema in da se oblike njihove dejavnosti prilagajajo pravnim normam in doseženi stopnji družbenega razvoja.

S pomočjo CMD so bili vzpostavljeni dokaj dobri odnosi. Obstaja prepričanje, da bodo tudi vodilni cerkveni krogi končno sprejeli svoja prvotna stališča do CMD in da bo to stanovsko društvo katoliških duhovnikov Slovenije dobilo zasluženoficialno priznanje tudi od najvišjih cerkvenih oblasti. Temu društvu je med drugim uspelo rešiti tudi vprašanje socialnega zavarovanja za vse slovenske duhovnike, ki to žele. Zvesta tem načelom in dosednji praksi, bo komisija za verska vprašanja zastavljala tudi v bodoče svoje sile za normalizacijo razmer z vsemi verskimi skupnostmi.

Znak hvaležnosti belokranjskim borcem

V zadnji točki dnevnega reda je komisija za verska vprašanja sprejela sklep, da v znak hvaležnosti in priznanja belokranjskim borcem poklanja za njihovo požrtvoval-

NOVO V NOVEM

Mladinska knjiga je preuredila lokal na Glavnem trgu v Novem mestu. Na sliki je razvidna značilna ureditev zunanje podobe stavbe, ki s svojimi okoličinami oživilja nekdanjo podobo novomeškega trga.

Prijeten 1. maj

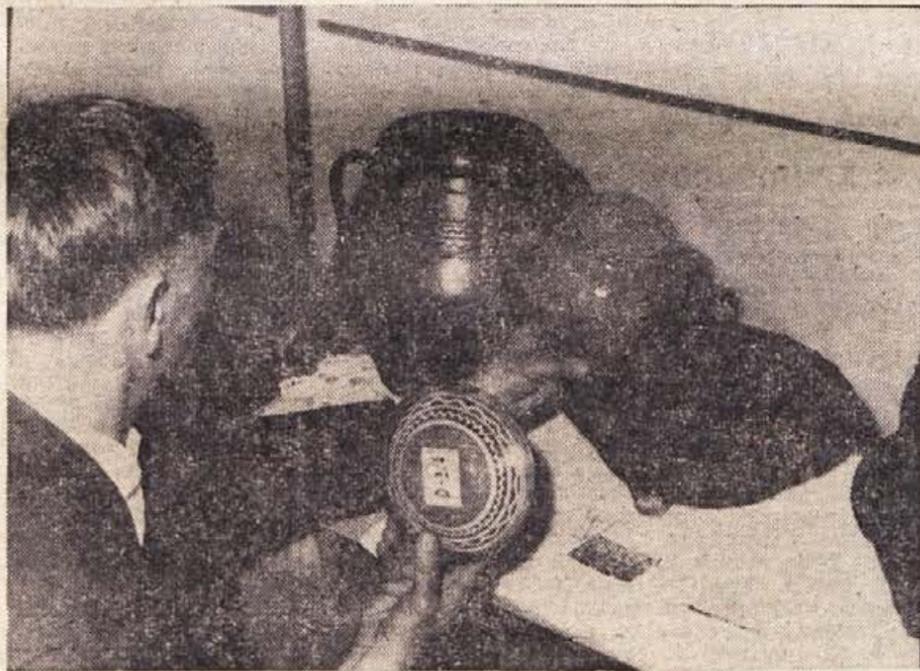
Za praznik dela pošiljamo domačim in sorodnikom lepe pozdrave, prisrčne čestitke pa mladini iz okolice Sentjerneja, Semiča in Crnomlja. Jože Erjavec, Franc Sotlar in Simonič, ki so pri vojaki v Batajnici.

Ob koncu sta bili izvoljeni dve tričlanski delegaciji, ki sta ponesli venec pred spomenik NOB in pred spominsko ploščo, vzidano na črnomaljskem župnišču.

Nogometnašem »Bele krajine«

Gostje so se po končani seji odpeljali na kosilo v gostišče Veselica nad Metliko, kjer so jih čakali predstavniki metliške občine.

Za prvi maj pošilja najlepše čestitke in pozdrave vsem črnomaljscem, posebno pa nogometnašem »Bele krajine«, Stane Movrin, vojak v Bileci.

Razmišljanje ob razstavi ročnih izdelkov v Brežicah

Obiskovalci razstave ljudskih ročnih izdelkov v brežičkem prosvetnem domu so presenečeni nad izvirnostjo in številom lončenih izdelkov. Marsikdo se ob njih spomni doma ali obiska pri babici in dedku, ko je v mladih letih še sam jedel iz lončene skledice ali zajemal kislino mleko iz lepo okrašene latvice. Pred likovniki pa se je na razstavi postavilo vprašanje:

pisati ali le delno plastično krasiti lončevino? O tem bo med nami še tekla beseda, za zdaj pa pojasnilo: akademski slikar Bogdan Borčić, ki ga poznate tudi po ilustracijah v Dolenjskem listu, se bolj nagiba k plastičnemu okrasu, vendar pa hkrati meni, da je poslikanje lončevine prirodno, mora pa biti občuteno in izvedeno le z zmanjšano barvno skalo. Moja naklonjenost nebarvnemu vtisnjeno- mu okrasu je najbrž odloč-

nejša. Dopuščam dve barvni temeljni opečino in še eno: ali temeljno barvo enega lošča (glazure) ter drugo za pisanje, poslikanje. Izjema so mali kipci, pri katerih lahko uporabimo več barv.

Oba pa odločno odklanjajo in odsvetujeta rjavo zeleno, še kasto »krasenje« lončevine, ki se ga ponekod lončarji tako radi poslužujejo. Zgodovinska oblikovanja nedvomno potrjuje, da je taka brezoblična slikovitost znak propadanja in razkrajanja.

Objavili bomo tudi še mnenje akad. slikarja Zorana Didka in akad. kiparja Lenasija; naši lončarji bodo tako zvedeli tudi za mišljenje strokovnjakov, širok krog ljubiteljev domačih ročnih izdelkov pa bo lažje ločeval pristno od nepristnega, kič od izvirne ljudske umetnosti.

Prof. Miro Kugler

Roman »Pod svobodnim soncem« je nastal na Dolenjskem, ko je pisatelj služboval v mali vasi Zelimlje, ob cesti, ki vodi iz Ljubljane proti Turjaku. Ribnici, Kočevju in morju.

Finžgar je služboval v Zelimljem od 1902 do 1907. »Tedaj sem bil mlad, poln sil in zagona. Koval sem velike načrte. Odločil sem se za pisateljevanje. Da sem se lotil zgodovinskega romana, ima zasluge dr. Janez Evangelist Krek (1865—1917), ki je bil mož naprednih misli.«

O tej zgodbi mi je pripovedoval Finžgar še tole:

Nekoč sem obiskal Kreka v Ljubljani in sem ugledal na njegovi pisalni mizi pravkar izišlo Kosovo zgodovinsko razpravo.

»Glej, tu imaš dosti podatkov in gradiva za pisanje zgodovinske povesti.« mi je dejal dr. Krek in mi ponudil, naj si knjigo vzamem domov in jo preberem. Tako sem tudi storil in knjigo, ki je govorila o zgodovini starih Slovanov, sem prebral v dušku. Kosovo gradivo mi je dalo prve temelje. Zatem sem prebral še precej drugih knjig. Večkrat sem obiskal tudi znanega slovenskega učenjaka, dr. Valterja Schmidja, po rodu iz Gašterja pri Kranju.

Dr. Schmidja sem spoznal nekaj let po prej, ko sem služboval na samotnem Sentjoštu nad Kranjem in sva se večkrat srečala in spoprijateljila.

Arheolog dr. Schmid je seznanil Finžgarja s podrobnostmi iz bizantinskega življenja, z bizantinskim orožjem in načinom bojevanja. Vse to je pisatelj uporabil v romanu.

Finžgar je vložil v roman obilo fantazije. Včasih se je za kak prizor, ki ga je prikazal v zgodbi, temeljito pripravil. Vzel je v roke palico in jo vihtel pred zrcalom, kakor bi se v resnici boril. Poskakoval je, da se je temeljito zmučil, samo zato, da bi prizor napisal čim bolj realistično in sočno.

Še preden se je umiril in odpočil, je pristopil k pisalni mizi in je prenesel opis borbe na papir. Zato pa vsi prizori žive pred nami, da nas avtor preseneča, s kako čudovitim ognjem in poznanjem je pisal prezanimive prizore iz življenja mladega Iztoka, njegove prijateljice Irene pa starega, šegavega Radovana in drugih oseb, ki nastopajo v tem velikem zgodovinskem prikazu.

Ko je končal svoje delo, ga je pošal Mohorjevi družbi. Tedaj pa je doživel veliko razočaranje. Odbor njegovega romana ni sprejel. Raje je natisnil »Tri

rodove«, delo metliškega rojaka Engelberta Gangla, čeprav po umetniški vrednosti ni doseglo Finžgarjevega romana.

Odklonitev je pisatelja zbolela. Rokopis je izročil uredništvu revije »Dom in sveta«, ki je delo z veseljem sprejelo in ga objavljalo v nadaljevanjih kar dve leti. Ljudje so z velikim zanimanjem brali Finžgarjevo zgodbo, ki jo je označil kot »povest o naših dedih«.

»Pod svobodnim soncem« je začel izhajati v napatih dnevih, ko so se razmere na Slovenskem politično precej napenjale. Tedaj je prišlo do spopadov z nasilnimi Nemci, ki so napadali slovenske zborovalce v Ptuj, v Ljubljani je nemška soldateska celo streljala v vrste ljubljanskih demonstrantov, da je tekla kri domačinov...

Finžgarjev roman je nastal v času tujega pritiska in rastočega kapitalizma, ko je nemški gospodar kratil naše narodne pravice. Prav zato so ga ljudje radi brali. V samostojni knjigi je prvič izšel malo pred prvo svetovno vojno. Do danes je bil ta najbolj priljubljeni slovenski roman večkrat ponatisnjen in tudi preveden v tuje jezike. Prav je, da bodo zdaj naši filmarji Finžgarjeve junake prenesli tudi na platno.

JOZE ZUPANČIČ

SVOJE USLUGE PRIPOROČA
IN ČESTITA VSEM POSLOVNIM ZNANCEM

**ELEKTROTEHNIČNO
PODJETJE,
NOVO MESTO**

Od šestih do dveh v brežiškem obratu IMV

Brežiški obrat Industrije motornih vozil Novo mesto ima sedež blizu železniške postaje, v prostorni hali, ki pa bo kmalu pretesna. Vsako jutro ob šestih začne v njej 200 delovnih rok svojo kovinsko pesem. Te roke izdelujejo raznovrstne avtomobilske dele: šasije, sedeže, rezervoarje za gorivo, nožno vzvodovje, izpušne lonce in še nešteto drugih sestavnih delov za vozila IMV.

Obrat se je 1. januarja 1962 odcepil od Agroservis in se priključil kolektivni avtomobilski industriji v Novem mestu. Takrat je bilo zaposlenih v njem 40 delavcev. Danes jih je že 115 in mnogi bi se še želeli zaposliti pri tem podjetju. Vsak dan prihajajo nove prošnje Kovinska stroka je za delavce posebno privlačna, zato ji ne primanjkuje delovne sile kot na primer Opekarni ali Rudniku Globoko.

Vodja obrata Ivan Krošl je povedal, da sprejemajo večinoma nekvalificirane delavce in jih nato priučujejo na delovnih mestih. Rok priučevanja je različen in traja toliko časa, dokler delavec svojega dela popolnoma ne obvlada. Potem se začne spopad z normo, ki jo nekateri dosežajo hitro, nekaterim pa se dolgo izmika. Podjetje uveljavlja nagrajevanje po učinku in delo je normirano. Večina delovnih operacij opravljajo v brežiškem obratu ročno, zato se učinek ne more meriti s tekočim trakom. Najnižji osebni dohodek je 24.500 dinarjev, torej že blizu meje, ki jo zadnje čase postavljajo v mnogih de-

lovnih kolektivih. Delo v obratu poteka po operativnem planu in tehnoloških postopkih, ki jih določijo v Novem mestu. V centrali poskrbijo tudi za redno dobavo osnovnega materiala.

Na vprašanje, kakšni so delovni pogoji in kako je poskrbljeno za delavce, je tovariš Krošl odgovoril:

»Prostori so postali premahni, zato bi radi zgradili novo delovno halo. Potem bi lahko razširili vzporedno proizvodnjo. Skrb za delavce se kaže predvsem pri urečitvi prehrane med delovnim časom. Delavci že vseskozi dobivajo tople malice. Plačuje-

BREŽIŠKE VESTI

jo jih po 80 dinarjev. V podjetju je precej zdravju škodljivih delovnih mest, zato varilci in delavci v lakirnici redno dobivajo mleko. Vsi delavci pri nas obvezno uporabljajo zaščitna sredstva, in nesreče pri delu so redke.

O podjetju in o sebi so pripovedovali tudi drugi člani kolektiva. Medtem ko so za nekaj minut prekinili delo, sem v razgovoru z njimi zvedela marsikaj zanimivega. Pristuhnilimo jim!

Ivan Omerzo, član sveta ekonomske enote Brežice in

član upravnega odbora podjetja: »Problematiko Industrije motornih vozil dobro poznam, ker sem član upravnega odbora. Z delavci našega obrata se o tem pomenimo na proizvodnih sestankih, na seji sveta ekonomske enote, pa tudi na sindikalnih sestankih. Dva zastopnika obrata sta tudi v centralnem delavskem svetu in tako kljub razdalji od matičnega podjetja nismo odrezani od njihovih problemov, ki so tudi naši problemi. Plan kar dobro uresničujemo. V prvem četrtletju ga je naša enota celo za nekaj odstotkov presešla.

Franc Prah, delavec v kleparskem oddelku in predsednik sindikata, je povedal, da so imeli v soboto občni zbor sindikalne podružnice. Njeno delo je dokaj razgibano in na sestankih obravnavajo poleg problemov proizvodnje še vrsto drugih vprašanj. V okviru podružnice delajo strelska, šahovska, namiznoteniška in odbojarska sekcija. Vanje je vključenih polovico članov kolektiva. Udeležujejo se tekmovanj s športniki matične tovarne in občinskih tekmovanj v Brežicah. V streljanju so še posebno dobri in tudi v šahu ne zaostajajo.

Martin Omerzo, kolarski oddelk: »Tukaj delam od ustanovitve obrata. V oddelku je 16 delavcev, ki opravljajo kolarska dela. Zadnji deli poltovornih avtomobilov KURIR 63 so namreč leseni.

»Se delavci radi odločajo za ta poklic?»

»Ne tako kot včasih. Mladino bolj privablja delo v kovinskem oddelku kjer si obeta boljšo bodočnost. Sicer pa bodo les tudi pri tovrstnih avtomobilih, kmalu zamenjale plastične snovi in kovine.

»V vašem oddelku so tudi avtomobilarji, ki dajejo vozilom končno podobo. Kdo odreja barvo avtomobilov?»

»Imamo standardni barvi: modro in sivo, upoštevamo pa tudi želje kupcev, kot lahko vidite. Avtomobile opremimo po želji naročnikov tudi z napisli.

Stane Kavčič: »V podjetju sem tri tedne in se pričujem za ključavničarja. Po po-

klicu sem šofer, vendar me tudi to delo veseli. Na novem delovnem mestu in v novem okolju se dobro počutim.

V obratu IMV je zaposlenih tudi 5 tovarišic, od katerih delata dve v kuhinji. V knjigovodstvu sem srečala tri: Marijo Zokalj, Režiko Močnik in Marijo Vogrinc. Močnikova in Vogrinčeva obiskujeta večerno ekonomsko srednjo šolo in ju v juniju čaka diplomski izpit. Tovarišice so povedale, da se v raznih tečajih izobražujejo tudi delavci in da je pod-

jetje lani stipendiralo za njihov obrat tri dijake na tehniški srednji šoli. Pripovedovale so še o stanovanjskih problemih. V podjetju bi nujno potrebovali šest družinskih stanovanj in tudi več samskih sob, ker se mnogi delavci vozijo v Brežice iz oddaljenih vasi.

Takšna je torej površna slika o življenju in delu kolektiva, ki ga družijo skupni napori in prizadevanja s tisoč delavci v Industriji motornih vozil Novo mesto.

Jl.

Poltovorni avtomobil IMV - KURIR 63 je pripravljen za odhod; na vratih je že označena firma novega lastnika: »AUTOTRANSPORT«, pogon TAKSISPED - v Beogradu

PRIPRAVE NA RAZPRAVO O KULTURI V BREŽICAH

Občinski odbor SZDL Brežice pripravlja v maju razširjeno sejo z naslovom »Kultura v občini.« V petek, 24. t.m., je bilo ustanovljenih devet komisij, ki imajo nalogo pripraviti problematiko z vseh področij kulture. V vsaki komisiji sodeluje 3 do 5 članov. Na petkovi seji so dobili napotke za proučevanje posameznih kulturnih dejavnosti. Obdelali bodo glasbeno vzgojo, klubsko življenje, dramsko dejavnost, knjižničarstvo, delo Delavske univerze, film in drugo. Namen seje o kulturi je, da bi na osnovi temeljite analize kulturnih dejavnosti v občini predvideli ukrepe za poživitev kulturnega življenja, ki na marsikaterem področju le životari.

5. maja svečan sprejem »KURIRČKOVE POŠTE« na brežiškem stadionu

Občinska Zveza prijateljev mladine in Zdrženje borcev NOB prireja za praznovanje tedna mladosti pionirski pohod »Kurirčkova pošta«. Pretekli torek je bil sestanek z mentorji pionirskih oddelkov občine, na katerem so se pogovorili o zaključku Jugoslovanskih pionirskih oger in napravili načrt »Kurirčkove pošte« v brežiškem območju. Pošta bo obšla vse pionirske oddelke v občini. Pohod je posvečen spominu partizanskih kurirjev, med katerimi je bilo veliko pionirjev in mladine.

Svečan sprejem »Kurirčkove pošte« bo 5. maja ob 17. uri na stadionu v Brežicah. Na prireditvi bodo sodelovali harmonikarji iz glasbene šole, recitatorji iz gimnazije, godba na pihala in pionirski pevski zbor. Mladinska organizacija pripravlja skupaj s taborniki taborni ogenj. »Kurirčkovo pošto« bo prevzel zastopnik občinskega Zdrženja borcev in

naslednji dan jo bodo oddali pionirjem občine Videm-Krško. Pošta mladih kurirjev bo šla skozi vse k znane partizanske kraje in javke. Pionirji - kurirji iz Gorenjske, Stajrske, Dolenjske in Primorske jo bodo 14. maja v Ljubljani svečano izročili predsedniku Zdrženja borcev NOB Slovenije Janku Rudolfu. Pismo s pozdravi tovarišu Titu bo nato nadaljevalo pot v Beogradu.

Obnova vaškega mostu na Blanci

Vaški most na Blanci je potreben temeljitega popravila. V kratkem ga bodo začeli obnavljati. Za obnovo bo prispevala nekaj občinska skupščina, nekaj pa bodo primaknili zraven kmetje sami. Letos bodo urejevali tudi javno razsvetljavo, za kar bodo dobili prav tako denarno pomoč občine v znesku 50.000 dinarjev. Kmetje sami že obnavljajo električne drogeve.

Slavnostna seja pred praznikom dela v Brežicah

Občinski odbor Socialistične zveze in občinski sindikalni svet Brežice sta imela 27. aprila ob 18. uri skupno slavnostno sejo v počastitev ustanovitve Osvobodilne fronte in v počastitev praznika dela. Na sejo je bilo povabljenih 220 članov Socialistične zveze in sindikalne organizacije. O pomenu obeh praznikov je govoril predsednik občinskega odbora SZDL Brežice Vlado Deržič. Seja je bila združena s kulturnim programom. Nastopili so moški pevski zbori iz Krške vasi, iz Arčič in iz Dobove. Na sporedu sta bili tudi dve recitaciji. Tako je potekala osrednja prvomajska proslava v občini Brežice. Prvi maj bodo počastili tudi po vaseh in nekaterih delovnih kolektivih.

Naročite domači tednik bratu ali sinu, ki je pri vojaki!

Društvo knjigovodij poslej tudi v Sevnici

22. aprila je bil v Sevnici ustanovni občni zbor Društva knjigovodij. Do tega dne so imeli Sevnici 6 let samo podružnico društva v Novem mestu oz. pozneje v Celju. V novoustanovljenem društvu je sto članov, od katerih se je dobra polovica udeležila ustanovnega zbora. Ob tej priložnosti so pretresali delo podružnice v letu 1963, strokovne napotke za naprej pa je dal tov. Bele, predstavnik Zdrženja knjigovodij Slovenije. Zboru je prisostvoval tudi predstavnik Zdrženja

knjigovodij Celje tov. Hochmuller.

Med najvažnejšimi nalogami društva so člani omenili dopolnilno vzgojo knjigovodskega kadra, skrb za pravilno spremljanje predpisov in pomoč pri tekočem delu. Izvoljena je bila komisija za strokovno vzgojo kadrov, ki naj bi organizirala knjigovodski tečaj I. in II. stopnje. Na zboru so razpravljali tudi o pomenu sodelovanja društva s samoupravnimi organi v delovnih organizacijah in z občinsko skupščino. Delo po-

društva je bilo do sedaj v tem pogledu zelo uspešno. Za to naj bi v prihodnje skrbel predvsem upravni odbor, ki so ga izvolili na zboru. V njem je veliko mladih članov.

Občinska skupščina Sevnica o kadrih

28. aprila je bila v Sevnici seja zborov delovnih skupnosti občinske skupščine. Na dnevnem redu je bila razprava o realizaciji družbenega plana občine Sevnica v I. četrtletju 1964 in razprava o analizi kadrov in kadrovske politiki v občini. Seja so se udeležili tudi direktorji, predsedniki delavskih svetov in predsedniki sindikalnih podružnic delovnih organizacij, predstavniki družbeno-političnih organizacij in poslanci. S potekom seje bomo seznanili bralce v prihodnji številki lista.

Seminar za odbornike občinske skupščine v Sevnici

Občinska skupščina Sevnica se je skupno z občinskim odborom SZDL odločila za izobraževanje odbornikov obeh zborov skupščine. Seminar za splošni zbor je bil 16. aprila, seminar za zbor delovnih organizacij pa bo 5. maja. Na tem seminarju seznajajo predavatelji odbornike z metodologijo planiranja in analizo občinskega družbenega plana, s statutom občine in tehniko vodenja sestankov. Za takšen program so se odločili zaradi tega, da bodo člani občinske skupščine lahko uspešneje pripravljali sestance z volivci, za kar so prejeli napotke. Dosedanje obrazložitve družbene-

ga plana in statuta na zborih volivcev so bile marsikaj šibke, ker so bili odborniki preskopo seznanjeni z gospodarskimi problemi občine, s svojimi dolžnostmi in nalogami občinske skupščine. Dolenjski list Ivanka Segar

Z MEDOBCINSKEGA POSVETOVANJA O KMETIJSTVU V BREŽICAH

Predlog za enotno gospodarjenje od Radeč do Sotle

Predstavniki političnih organizacij, občinskih skupščin in kmetijskih organizacij iz občin Laško, Sevnica, Videm-Krško in Brežice so se v petek, 24. aprila, zbrali na posvetovanju o kmetijstvu v Brežicah. Posvet je sklical okrajni odbor SZDL Celje v dogovoru z okrajnim komitejem ZKS, okrajno gospodarsko zbornico in predstavniki omenjenih občin. Na dnevnem redu je bila ocena dosedanjega razvoja in perspektivni program kmetijstva v Zasavju.

Predlog perspektivnega programa je napravila gospodarska zbornica in je služil kot izhodišče za razpravo. Diskutantni so povedali o njem veliko mnenj in našli vrsto novih predlogov, ki pa jih na posvetovanju niso strnili v konkretne sklepe. Posvetovanje je bilo namreč zamišljeno kot začetek široke razprave o kmetijski problematiki v občinskih skupščinah in kmetijskih organizacijah. Takšna temeljita razprava je nujno potrebna in bo prepričala, da bi postalo sprejemanje perspektivnih načrtov razvoja kmetijstva v občini samo formalnost. Na posvetovanju je bilo odločno podprano, da je treba okrepiti odgovornost za gospodarsko planiranje in organizacijo dela v kmetijstvu. Iz razprave je zavela tudi zdrava težnja po enotnem programiranju na območju vseh štirih občin. Tu ni bojzani za fizično združevanje kmetijskih organizacij, ampak gre za poslovno sodelovanje, za morebitno specializacijo, skratka, za načrtni razvoj kmetijske panoge od Radeč do Sotle. V prihodnje bodo morale kmetijske organizacije pripisovati mnogo večji pomen kooperaciji. Upoštevati morajo, da bo tudi potem, ko bodo v družbeni lasti vse površine, ki so predvidene za podružbljanje, ostalo dve tretjini zemljišč v rokah zasebnikov. S temi kmetovalci bo treba navezati pogodbeno sodelovanje in jih načrtno usmerjati pri njihovem gospodarjenju.

Program prireditev v počastitev dneva mladosti

- 5. maja ob 17. uri: »Kurirčkova pošta« s slavnostnim sprejemom na stadionu v Brežicah.
- 10. maja ob 9. uri: Medobčinsko strelsko tekmovanje v Krškem.
- 16. maja ob 20. uri: »Pokaži, kaj veš o prometu« - v brežiškem prosvetnem domu.
- ob 17. uri: Kegljanje med občinama Samobor in Brežice v Bregani.
- 17. maja ob 9. uri: Spretnostna vožnja s kolesi (brežiški stadion).
- Ob 10. uri: Medobčinsko šahovsko tekmovanje v Sevnici.
- 20. maja ob 9. uri: Tekmovanje mladih matematikov v osnovni šoli I. v Brežicah.
- 23. maja ob 20. uri: Slavnostna akademija v brežiškem prosvetnem domu.
- 24. maja ob 9. uri: Razstava tehničnih izdelkov in pionirskih fotografij.
- ob 8. uri: PARADA MLADOSTI skozi Brežice; ob 9.30 pozdravni govor na stadionu; ob 9.45 kros »Bratstva in enotnosti« v Brežicah; ob 10. uri rokometna tekma (moški); ob 11. uri rokometna tekma žensk; ob 13.30 odbojka na stadionu (moški in ženske); ob 15.30 nogometna tekma na stadionu; ob 17. uri razdelitev nagrad, nato mladinsko rajanje na stadionu.
- 25. maja ob 19.30: Zaključna prireditev Jugoslovanskih pionirskih iger v brežiškem prosvetnem domu.

Občinski odbor SZDL in občinski komitej ZMS vabita občane, da se udeležijo naštetih proslav in tekmovanj, s katerimi bomo počastili letošnji DAN MLADOSTI.

SEVNIŠKI VESTNIK

„Od nas je odvisno, kako bo!“

Tako menijo člani sveta KS v Dol. Toplicah, ki so se v torek, 21. aprila, zbrali na prvi seji in izvolili organe — Živahna razprava in živa prizadetost prisotnih so najboljši porok, da bo KS dobro opravljala dokaj obširne naloge — Prva seja, ki bi naj bila, po dnevnem redu soodreči, zgolj formalna, se je razvila v delovni posvet, ki je pretresel vrsto pomembnih zadev

Predsednik pripravljalnega odbora Jože Stravs je predlagal dnevni red in prebral kratko uvodno poročilo. V sejni sobi prosvetnega doma v Dol. Toplicah je bilo slišati določila 113. člena ustave SRS in 246. člena statuta občine Novo mesto, ki pravi: Krajevna skupnost je samoupravna teritorialna skupnost, v kateri organizirajo občani komunalne, stanovanjske, gospodarske, zdravstvene, socialne, prosvetne, kulturne, vzgojne in druge dejavnosti za neposredno zadovoljevanje svojih potreb in potreb njihovih družin in gospodinjstev ter za razvoj naselij njihovega območja.

Dvajsetorica ljudi, izvoljenih članov sveta, področnih odbornikov ter predstavnikov družbenih organizacij, je pričela z delom. Svet KS Dol. Toplice, ki so ga prebivalci izvolili na januarjskih zborih volivcev, je vzel prvo sejo zelo resno. V prostoru je bilo čutili demokratičnost in samoupravna duha, ki sta došla stvarno obeležje v no-

vem organu samoupravljanja občanov. Oboje je bilo iz vsakega stavka, iz vsake misli in iz vsake besede. Prav nobena točka dnevnega reda prve seje, ki bi lahko bila na moč formalna, ni minila brez razprave. Predsednik Franc Markovič je nato, ko so ga po krajši razpravi izvolili, povedal preprosto: »Prosim vas za sodelovanje, tovariši in tovaršice. Samo kolektivno delo zagotavlja uspeh in samo če bomo delali tako, bomo svojim občanom po preteku mandatne dobe imeli kaj poročati in kaj predati!«

Seja se je nadaljevala in v zvezi z dnevnim redom so kar deževala vprašanja. Nekdo je želel vedeti, kaj je to potrošniški svet in kakšne naloge ima, drugi spet je preudarno razpravljalo o poravnalnih svetih. Ugotovili so, da je treba vanje izvoliti ljudi, ki imajo ugled. »Poravnalni svet naj poravnava družbene odnose, odnose človeka do človeka,« je pripomnil nekdo, drugi pa je vedno dodal: »Pomlad je, delo se bo

odprlo, ljudje se bodo poboljšali, pa bo manj krega...« Pogovor je bil najbolj živ, ko so volili finančno gospodarsko komisijo in komisijo za turizem. Člani obeh komisij bodo imeli največ dela in najodgovornejše naloge. Področje KS Dol. Toplice je predvsem turistično, zato bo KS morala svojo dejavnost temu prilagajati.

Nekdo je navrgel vprašanje: »Kako pa bo s sredstvi?« Zvone Perc, področni odbornik občinske skupščine, ki je že od vsega začetka spremljal delo pripravljalnega odbora in pomagal, kadarkoli je bilo treba, je menil: »Sredstva bo treba iskati doma, na področju, kjer KS živi in dela. Oplajali jih bomo s tem, kar bomo dobili od občinske skupščine. Gospodarno bo treba pretehtati vsak dinar in prisluhnuti temu, kar želijo ljudje ter presojati, kaj je bolj nujno in kaj manj. Nekaj se bo nabralo iz samoprispevkov, nekaj bodo primaknile delovne organizacije, marsikaj pa bomo tudi odslej naredili s prostovoljnimi delom in na načine, ki smo jih vajeni!«

Svet KS je sicer res sestavljen iz članov vsega območja, toda kako delati na terenu? Kaj naj ustvarja žive, neposredne stike s prebivalci? Predsednik Franc Markovič je presodil: »Krajevni odbori so z ustanovitvijo KS razpuščeni. Ti krajevni odbori so rasli vsa leta po vojni, velikokrat smo jih preimenovali. Iz potreb ljudi so zaživi in naredili marsikaj koristnega. Njihove člane bomo lahko koristno porabili tudi v KS. Ne bi bilo prav, ko bi šli prihodnji teden na primer na krajevni odbor v Uršna sela, naredili zapisnik, naložili blagajno in jo odpeljali v Dolenjske Toplice. Tem odborom bomo v bodoče rekli vaški odbori, gospodarske komisije ali kakorkoli drugače. Ostanajo naj še naprej in živijo kot podaljšana roka KS ter skrbijo za popravila potov, vodnjakov in za razna komunalna dela na vasih. Sredstva bodo obračunavali s KS, ki bo laže zaživila ob njihovem sodelovanju in pomoči. Ne bi bilo prav, ko bi s staro prakso pretrgali kar čez noč.«

Razgovor je tekla dalje. Franc Urbančič iz Gornjega Polja je povedal, kako deluje njihov peskokop. Pogovorili so se, kako bodo s KS v bodoče obračunavali sredstva. Ljube Bradač iz Podhoste je zaprosil za pomoč pri urejanju klubskega prostora v Podhosti. Stane Goršič iz Gornjega Polja je nato povedal, da tudi v Polju urejajo klub. Odbornik Zvone Perc je opozoril, da bo treba izposlovati popravilo ceste do Menaške vasi do Polja in mostu na Gradišcu, ker je oboje pomembno za turizem. Sredstva je treba zbirati pri področnih gostinskih podjetjih, nameniti za to del sa-

moprispevka, nato pa bodo dali del sredstev tudi iz občinske skupščine in cestnega podjetja. Kaj hitro bo treba ustanoviti komisijo, ki bo pregledala Dolenjske Toplice in ugotovila, kaj naj naredijo posamezni gospodarji, kaj bi se dalo s prostovoljnimi delom in kaj so dolžna urediti podjetja, da bo kraj dobil lice, kakršnega bi kot turistično središče moral imeti.

Razveseljiva je resnost, s katero so začeli člani sveta KS Dolenjske Toplice že na prvi seji reševati stvari, ki se zelo neposredno tičejo občanov. Resnost, preudarnost in samoupravna zavest, ki so prevemale razpravo na prvi seji prve krajevne skupnosti v novomeški občini, pa so najboljši porok, da bo ta, za zdaj še nova oblika samoupravljanja občanov našla pota in načine za raznotero pomoč prebivalcem.

MILOŠ JAKOPEČ

Novo mesto je dobilo že drugo delikateso

Minulo soboto ob 8. uri so na Glavnem trgu v Novem mestu v bivši Povhovji hiši odprli novo delikatesno prodajalno, ki jo je uredilo domače trgovsko podjetje »Dolenjka«. Simbolično otvoritev je po krajšem uvodnem govoru opravil predsednik delavskega sveta »Dolenjke« Henrik Uhan s tem, da je izročil ključke poslovalnici novo odprte poslovalnice Angelci Seničar.

V novo delikatesno prodajalno sta prva stoplila predsednik in podpredsednik ob-

Za varstvo družbenega premoženja

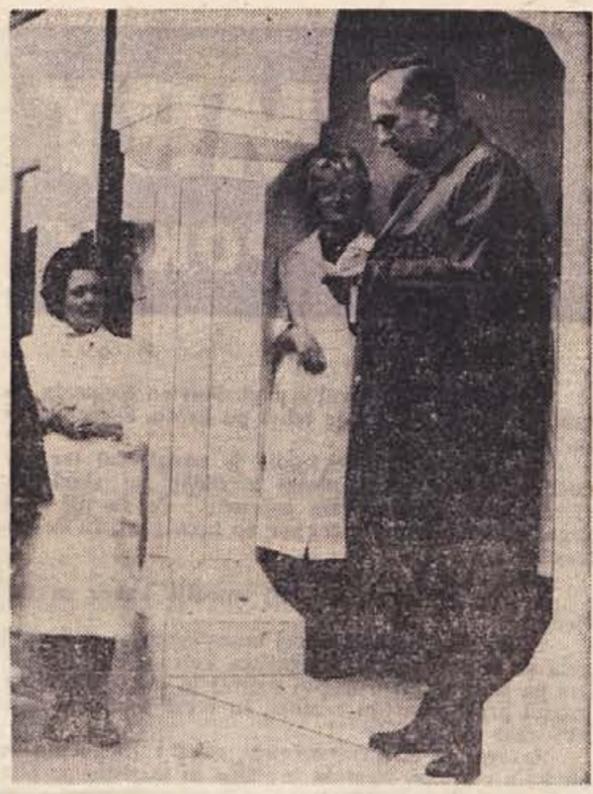
Svet za notranje zadeve pri občinski skupščini v Novem mestu je imenoval komisijo za varstvo družbenega premoženja. Komisija, ki je medtem že začela delati, bo predvsem opozarjala na pomankljivosti v poslovanju gospodarskih organizacij, svetovala, na kakšen način naj bi to izboljšali, in bo svoje ugotovitve posredovala v obravnavo pristojnim organom v podjetjih. Z rednimi kontrolami gospodarskih organizacij bo komisija nedvomno precej vplivala na izboljšanje stanja in večje varstvo družbenega premoženja v občini.

Orehovica vabi za 1. maj

Družbene organizacije iz Orehovice vabijo Novomeščane in okoliške prebivalce na proslavo 1. maja, ki bo v Orehovici pri Nrhovku. V pestrem sporedu bodo sodelovali recitatorji, mladinski pevski zbor, Zveza borcev bo razvila prapor, na dveh stebrih pa bodo odkrili spominske plošče. Po slavnostnem delu proslave bo ljudsko rajanje s srečolovom. Dobiček prireditve je namenjen za zgraditev doma družbenih organizacij v Orehovici.

ZMAGOVALCI: Novo mesto, Žužemberk, Šenjernej in Mirna peč

Na nedeljski javni oddaji o poklicih, ki jo je organiziral v Novem mestu Zavod za izobraževanje kadrov in poučevanje produktivnosti s sodelovanjem nekaterih gosmo bili priče temeljite-podarskih organizacij, mu znanju o poklicih, ki so ga pokazali učenci osnovnih šol iz novomeške občine. V naslovu smo vam predstavili zmagovalce, več pa bomo o koristni in zanimivi oddaji poročali prihodnji teden!

bodo radi prijahal sem. Oprema je najmodnejša. Poleg aparature za ekspresno pripravljane kave imamo tudi stroj za sladole, ki ga bomo najbrž prodajali vse leto. Tako bomo ustregli tudi sladokuscem, ki žele dobiti sladole tudi v zimskih mesecih. Kasneje bo lokal prodajal vse tiste vrste specialitet, ki jih drugje ne nudijo.

Trenutno je v prodajalni za okoli 5 milijonov dinarjev blaga. To pa še ni vse, kar zmore lokal glede svojih prostorov.

Tako je menil predsednik delavskega sveta Uhan, medtem ko je bilo slišati, kako so komentirali potrošniki. Vsi so na glas hvalili prizadevnost kolektiva, ki je naposled le omogočil, da je Novo mesto prišlo do enega sodobnega lokala več.

To pa še ni zadnja beseda »Dolenjek«. V doglednem času urediti nove upravne prostore in nekaj stanovanj, ki jih kolektiv nedvomno potrebuje. Kaj bo otvoritev teh, pa zdaj še ne vedo povedati.

činske skupščine in Novem mestu Sergij Thorževskij in Andrej Grča, njima pa so sledili drugi gostje ter člani kolektiva trgovskega podjetja »Dolenjke«. Obiskovalci so si z zanimanjem ogledali notranjost lokala, v katerem so takoj začeli prodajati delikatesno blago.

Medtem ko so se sklepale prve kupčije, smo v pogovoru zapletli Henrika Uhana, ki je med drugim povedal:

»Končno se nam je le posrečilo izpolniti tolikokrat izrečeno obljubo, da se spodnji novomeški delikatesi pridruži še ena. Otvoritev bi morala biti precej pred tem, ker pa je vedno kaj manjkalo, je bilo treba čakati.

Prepričan sem, da bo lokal obiskovalcem ugajal in da

Še na mnoga leta, tovariš France!

Franca Krena iz Drganjih sel, ki bo te dni praznoval 70.letnico se šestokrat spominjajo njegovi prijatelji in znanci, nekdanji borci NOV, prebivalci Topliške doline in vsi ostali, katerim je vsa leta med narodno osvobodilno borbo tako rad pomagal. Za njegov praznik mu želijo še mnogo srečnih, zdravih in zadovoljnih let z željo, da bi mu jesen življenja nudila kar največ sadov lepšega življenja, za katerega je sam pri-speval dobrušen delež.

Rodil se je 2. maja 1894 v Drganjih selih in še mlad začel služiti kruh v okoliških gozdovih, kjer se je udnjal za tesača. Ze od malega je okušal trdoto življenja, še posebno pa potem, ko se je oženil in moral skrbeti za številno družino. V zakonu se mu

je rodilo 8 otrok, od katerih jih živi še šest. Proti izkoriščanju delavcev v bivši Jugoslaviji, ki ga je okušal na lastni koži, je že od mladih let nastopal, zato so ga čestokrat obiskali orožniki. Vojna vihra ga je zatekla dobro pripravljene. Takoj se je bil vključil v narodnoosvobodilno gibanje in sodeloval v njem kot zares prizadeven aktivist na domačem območju. Italijani so ga hoteli dobiti v pest, zato je vsa leta vojne prespal v gozdovih, kjer si je uredil zaslon bivališče. Njegova hiša pa je bila vedno na stečaj odprta našim borcem. Hrane je bilo tiste čase malo, vendar je bilo pri Krenovih za partizane vselej dovolj, četudi odtrgane od ust lastnim, še nedorošlim otrokom.

Kljub hudim časom, ki so jih Krenovi morali preživljati, so vsi srečno dočakali osvoboditve. Takoj po vojni je Franc Kren prevzel razne odgovorne funkcije v organizacijah, kjer se zdaj aktivno deluje. Spomenica in več odklikovanj za hrabrost in zasluge, ki jih je Krenova ata prejel, pričajo, da njegov delež v ljudski revoluciji ni bil majhen.

Organizacija Zveze borcev se Franca Krena spominja tudi za njegov jubilej in mu iz srca voči v imenu vseh bivših borcev

Pogled na udeležence prve seje sveta KS v Dol. Toplicah

Novomeška kronika

■ Da je pretekli teden po Gorjanec smežilo, je bilo čutili tudi v dolini. Zjutraj in zvečer je bilo kljub sončnim dnevom zelo hladno, tako da je marsikdo spet segel po toplejši obleki.

■ Vse od sobote naprej, ko je bila odprta nova delikatesna trgovina, je v njej vedno dovolj obiskovalcev. Ze v prvih dneh poslovanja si je nov lokal ogledalo precej Novomeščanov. Pravijo, da sta jim ureditev prostora in potreba silno všeč, da pa ne bi škodilo, če bi bila malo večja izbira delikates.

■ Prvomajске počitnice bodo letos na novomeških šolah krajše kot steer, to pa zaradi tega, ker so bile šole zaradi epidemije gripe več dni zaprte. Letos bodo imeli učenci in prosvetni delavci na novomeški osnovni šoli, gimnaziji in učiteljsku te tri dni prosto, prav toliko, kolikor zaposleni v delovnih organizacijah.

■ Tržnica je bila zadnji ponedeljek prav dobro založena, novost za novomeške gospodinjke pa je pomnila stojnica z ženskimi vezalnimi bluzami, natičaji in čistilnimi sredstvi. Kot običajno so prodajali tudi jajca po 26 ali 27 din, solato berivko po 30 din merico, radič po 30 din, regrat na merice po 40 din, jabolka po 140 din kg.

Skočila je v Krko

Pod železniko postaja v Novem mestu je 25. aprila dopoldne skočila v Krko Ana V., 42, iz Novega mesta. Za ta korak se je menda odločila zaradi spora s sosedami. V vodi je Ana V. nekaj časa plavala, po okoli 100 metrih pa ji je zmanjkalo moči in se je začela potapljati. Na pomoč so prišla delavci iz kurilnice in jo potegnili iz vode. Ana V. so odpeljali v bolnišnico.

smetano v skodelicah po 100 dinarjev, slivovko po 700 din liter, hren po 40 din korenino, čebulo po 80 din kg, orehova jedra po 1000 din kg ter razno jušno zelenjavo v šopkih. Se vedno je precej povpraševanja po semenih in sadikah, ki jih je bilo tudi tokrat dovolj.

■ Gibanje prebivalstva: rodilo so: Anica Tomšič s Prešernovega trga 8 — Marto, Anica Tomšič iz Kettejevega drevoreda 44 — dečka in Ivica Moro iz Dilančeve 1 — deklico. Poročili so se: Drago Majerle, delavec iz Smihela 6, in Rosemarje-Kristina Gabron, uslužbenka s Ceste komandanta Staneta 24; Alojz Gričar, delavec iz Volčičeve 22, in Sonja Zupančič, delavka iz Regerbe vasi; Jože Tomažin, delavec z Reke, in Marija Ravbar, uslužbenka iz Seidlove 1; Jože Skufca, profesor iz Gor. Straže, in Marija Lipar, uslužbenka z Glavnega trga 26. — Umrla je Josipina Bohte, gospodinja s Kandijske ceste 8, stara 68 let.

»IZ OČI V OČI« v kinu Krka

Med prvomajskimi prazniki bo kino »Krka« v Novem mestu predvajal sodobno filmsko delo dramače proizvodnje v režiji Branka Bauerja »Iz oči v oči«.

Film obravnava odnos direktorja nekega gradbenega podjetja do članov kolektiva, njegova samovolja in napad na komunističnega delavca ter sestanek aktivna ZK. V začetku aktivni podpira direktorja, ko se problem zaostri, pa se v članih kolektiva začne prebujati spoznanje, da so ogrožena njihova samoupravna načela.

Na našem platnu lahko pozdravimo sodobno domačo stvaritev, ki je lani na Puljskem festivalu prejela veliko zlato Areno in je bila ocenjena za najboljši film leta. Ne zamudite zanimivega filma!

Belokranjski fantje čestitajo

Belokranjski fantje, ki so pri vojaki v Titogradu, čestitajo za 1. maj vsem domačim, sorodnikom in znancom, kakor tudi delovnim kolektivom iz domačih krajev. Edo Ferk iz Gradca, Matija Grahek z Doblčke gore, Jože Mravac iz Cerklvišča, Janko Brunscole iz Črešnjevca. Čestitkam se pridružuje tudi Martin Zabkar z Rake in Avgust Sintič iz Vel. Mraševega.

Za praznik delovnega ljudstva

čestitajo dolenjski fantje, zdaj vojaki v Titogradu: Marijan Pavšič iz Malkovca, Vinko Ravbar iz Vel. Podljbina, Jože Zakrajšek iz Roba, Lado Šiško iz Mirne peči.

Robert Merle SMRT JE MOJ POKLIC

20

Izgubljeno sem taval s pogledom od Kelnarja do vrat in nazaj. Pot mi je tekla po hrbtu, spregovoriti pa nisem mogel.

»In kakšne ogabne lege!« je nadaljeval ter počasi in kakor stroj mešal z žličko po skodelici. »Breughelski prizor, vam rečem!... Če za nič drugega, zaslužijo smrt zato, ker so tako grdi. In če pomislim...«

Drobno se je nasmehnil:

»...da po smrti še bolj smrdijo kakor za življenja!«

Tedaj sem naredil nekaj nezalaznega: opogumil sem se in se dotaknil njegovega kolena. Poskočil je, jaz pa sem se hitro nagnil naprej in mu z glavo pomignil proti priprtim vratom. In v eni sapi sem dahnil: »Ona nič ne ve!«

Zaveval je od presenečenja, roka z žličko mu je obvisela v zraku. Nastala je tišina in ta tišina je bila še hujska kakor vse drugo.

»Breughel!« je nadaljeval s prisiljenim glasom. »Poznate Breughela, Lang?... Ne tistega starega Breughela... temveč Breughela iz pekla, kakor so mu rekli... prav zato, ker je upodabljal pekel...«

Buljil sem v svojo skodelico. Zasišli so se koraki, steklena vrata so zaloputnila in s silnim napornom sem se premagal, da nisem dvignil oči.

»Kako rad je slikal pekel!« je nadaljeval Kelnar s pretirano močnim glasom. »Imel je neki sposoben talent za grozljive prizore...«

Elsie je postavila pladenj z likerjem na nizko mizico in jaz sem rekel s pretirano vladnostjo: »Najlepša hvala, Elsie.«

Za hip je zavladala tišina in Kelnar mi je vrgl bežen pogled.

»Oho!« je rekel s ponarejeno radostjo. »Spet nekaj posebnega! Celo liker je francoski, kakor vidim!«

Prisilili sem se, da sem spregovoril:

»Hauptsturmführer dobiva te likerje. V Franciji ima prijatelja.«

A moj glas je bil kljub vsemu naporu počen. Kradoma sem pogledal Elsie. Oči je imela povešene, z njenega obraza ni bilo moč ničesar razbrati. Pogovor je spet zastal. Kelnar je pogledal Elsie in rekel: »Da, da, Francija je zares čudovita dežela, gnädige Frau!«

»Konjak, Standartenführer?« je Elsie vprašala z mirnim glasom.

»Čisto malo, gnädige Frau, kajti konjak je treba srkati...«

»...po francosko. Da, da, pomalem in počasi. Naše nerode tam doli ga najbrž žlampajo kar iz polnih kozarcev...«

Na obrazu mu je zaigral droben nasmeh, ki se mi je zdel prisiljen, in pogledal me je. Cutil sem, da bi rad šel.

Elsie mu je postregla s konjakom in potem je še meni natočila pol kozarčka.

»Najlepša hvala, Elsie.«

Elsie ni dvignila glave. In spet je nastala tišina.

»Pri Maximu...« je Kelnar posiljeval svoj jezik, »ga pijejo iz velikih okroglih kozarcev, ki so spodaj trebušasti... takole nekako...«

In z obema rokama je v zraku zarisal obliko kozarca. Spet tišina in nadaljeval je z zadregi:

»Ni lepšega kot Pariz, gnädige Frau... Priznati moram...«

Spet se je drobno nasmehnil:

»...da včasih zelo zavidič gospodu Abetzu...«

Nekaj časa je se govoril o Maximu in Parizu, potem je vstal in se poslovil. Opazil sem, da kozarčka ni izpraznil do konca. Pustila sva Elsie v salonu. Pospremlil sem ga pred hišo in do avtomobila.

Odpejal sem se je. Postalo mi je žal, da spotoma nisem z mizice v veži vzel kape: tudi jaz bi se najraje odpejal.

Počasi sem se vzpel po stopnicah pred hišo, od sunil hišna vrata in potihoma odšel čez vežo. S presenečenjem sem opazil, da kape ni več na mizici v veži.

Odprl sem vrata svoje pisarne in osupel obstal na pragu. V sobi je stala Elsie, vzravnana in bela v obraz, z levico se je naslanjala na stol. Samogibno sem zaprl vrata za sabo in pogledal stran. Moja kapa je ležala na mizi.

V naslednjem trenutku sem pograbil kapo in se obrnil na petah.

»Rudolf!« se je oglasila Elsie.

Obrnil sem se. Iz oči ji je sijal strašen pogled.

»Tako torej!« je rekla. »To torej počneš!«

Fogledal sem stran.

»Ne vem, kaj hočeš reči.«

Hotel sem se obrniti, oditi, vse skupaj končati na kratko. A obstal sem na mestu, otrpel, okamenel. Niti pogledati je nisem mogel.

»Tako torej!« je nadaljevala Elsie. »S plinom jih ubijaš!... In ta strašni smrad... to so oni!«

Odprl sem usta, a nič nisem mogel reči.

»In dimniki!« je povzela. »Zdaj mi je vse jasno.«

Gledal sem v tla in spregovoril:

»Seveda, mrtve sežigamo... Sama dobro veš, da smo v Nemčiji od nekdanjih sežigali mrtvece... Sivar higijene. Tu ni kaj reči. Posebno še, če razsajajo epidemije.«

In zavpila je:

»Lažeš! S plinom jih ubijaš!«

Vzdignil sem glavo in jo začuden pogledal:

»Da lažem, Elsie? Kako si upaš trditi kaj takega?«

Ne da bi me poslušala, je nadaljevala:

»Moški, ženske, otroci... vse pomešano... vse nago... in otroci kakor opice...«

Vzravnal sem se:

»Ne vem, o čem govoriš.«

V soboto so na novomeškem Glavnem trgu odprli novo delikatesno prodajalno. Lokal je urejen v novem slogu, v kakršnem zadnje čase precej preurejujejo v Novem mestu

Ali nas čaka pomanjkanje vode?

Razmere s pitno vodo danes v nekaterih državah že niso več rožnate in nekateri celo prerokujejo, da utegne voda povzročiti marsikje spor med državami

Pomanjkanje vode ni namreč samo problem za puščavske države. Tudi v mnogih delih ZDA, kjer imajo veliko naravnih bogastev in izvirov vode, čutiljo pomanjkanje vode. Industrijski strokovnjaki trdijo, da rezerve v več tisoč ameriških mestih konaj krijejo potrebe, vendar pa menijo, da postajajo razmere iz leta v leto bolj kritične.

Kljub temu, da je Anglija obkrožena z vodo in ima veliko atmosferskih padavin, je vprašanje vode v njej vedno bolj aktualno. Nedavno so objavili poročilo, da bo že v letih 1965 do 1970 nastopila kriza v preskrbi z vodo.

Med suhe države sodi tudi Španija, v Hongkongu teče še danes voda iz pip vsak četrti dan po eno uro itd.

Zategadelj se v zadnjih letih po svetu veliko ukvarjajo s projekti, ki bi omogočili nove vire za pridobivanje vode. Tako so v Španiji že pričeli graditi tovarne, ki bodo razsoljevale morsko vodo. Podobno delajo tudi v Mehiki. Problem vode proučujejo tudi specializirane agencije Združenih narodov, mednarodni Rdeči križ in podobne svetovne organizacije. Pravkar dokončujejo dela pri največjih napravah za razsoljevanje morske vode v ameriški državi Carolina. Te naprave bodo delovale po principu zmrzovanja. »Američani pravijo, da bi utegnili vodo zamenjati atome in rakete v sedanjem odnosu sli med Vzhodom in Zahodom, če v prihodnosti ne bodo preskrbeli zadostnih količin vode.

Jugoslovanski »Mali Asuan«

Če sredstva za rešitev številnih zgodovinskih spomenikov na obali Donave, ne bodo pravčasno zbrana, se bo do vsi ti dragoceni zgodovinski spomeniki znašli pod vodo, ko bo zgrajena velika hidroelektrarna v Djerdapu. Investitorji in projektanti hidroelektrarne niso predvideli denarnih sredstev za rešitev oziroma preselitev teh spomenikov nad bodočo rečno korito.

Ce letos ne bo zbranih milijarde dinarjev za dela pri reševanju kulturnih spomenikov ob Donavi, bo vodna ogrožila Trajanovo tablo in Trajanovo cesto, smederevsko trdnjavo, ostanke rimskega naselja Viminatiran in kraje.

Arheološki inštitut Srbije je zdaj pričel akcijo, da bi zbral potrebna denarna sredstva za rešitev jugoslovanskega malega Asuana.

Graničarji čestitajo

Dolenjski fantje, ki služijo vojaški rok v Makedoniji, se spominjajo vseh znancev in prijateljev in jim iskreno voščijo za 1. maj. V memu vseh Jože Junkar in Jože Šubić.

Prvomajske čestitke vojakov iz naših krajev

Fantje iz naših krajev, ki služijo vojaški rok v različnih krajih naše domovine, v čednje večjemu številu pošiljajo pisma s prošnjo, da bi njihove čestitke in pozdrave objavili v našem listu. Ker smo v zadnjih dneh prejeli še kopico take pošte, zaradi pomanjkanja prostora ne moremo več vseh posamež objaviti, pač pa navajamo le kraje in njihova imena. Tople čestitke za 1. maj veljajo vsem delovnim ljudem, prisrčni pozdravi pa so namenjeni njihovim domačim, znancem in prijateljem.

Iz Požarevca so pisali: Longar Miro iz Zuzemberka, Jože Savnik iz Starega grada, Božo Bele iz Stople.

Iz Mostarja so poslali čestitke: Jože Krme iz Osredka, Jože Stancar iz Vrhpeči, Tone Kavšek iz Malega vrha, Franc Debeve iz Goriške vasi, Lojze Kalčić iz Orešja.

Pošta iz Siska je prišla od Franca Zupeta iz Sentrupeta, Jožeta Kneza in Franca Vovka iz Hrastovice pri Mokronogu.

Iz Pančeva pa so se oglasili: Ivan Kunšek iz Podgorja pri Sevnici, Franc Zorko iz Dobrave ter Stanko Kos s Pristave ob Krki.

Čestitkam se pridružujejo tudi vojaki iz Beograda: Albert Kremjak, Dušan Ambrož, Ivo Telebar, Rihard Rojs, Andrej Kuhar, Kazimir Višnjikar in Stane Skušek ter gardisti Franc Rauh iz Rožnega doła, Anton Grahek iz Otavca in Boris Planinc iz Crnomlja.

Cestno podjetje iz Novega mesta hiti, kot smo že poročali, z modernizacijo gorjanske ceste od Metlike proti Crnomlju. Dela bodo na tem odseku potekala mnogo lažje, ker bodo lahko uporabljali stroje. Da je na odseku od Metlike do Primostka zbrane precej mehanizacije, nam priča tudi gornji posnetek. Vse ostre ovinke bodo ublažili in že v juliju leto bodo, če bo le vreme ugodno, zdrčali po gladkem asfaltu vse do Crnomlja

DEČEK DUB V VESOLJU

49. Novinar je poročal na Zemljo, kakšna je obleka. Povedal je, da so morali zrak prinesiti z Zemlje. Obleka ima namreč na hrbtu rezervoarje z zrakom za posebno napravo za ogrevanje in hlajenje. Cemu je to potrebno, bo povedal kasneje. — Kapetan se je podrgnil po nosu, potem pa začel: »Temperatura telesa v vesolju je odvisna od tega, kako daleč so od Sonca. Ko človek v vesoljski obleki stopi iz rakete, ga bo, kot vse drugo v vesolju, po eni strani obsijalo sonce, na nasprotni strani pa v senci.

RAZOČARANI TAT

Tat, ki je pred dnevi ukradel nakit s kipa device Marije v brusselski Eglise de la Chapelle, je bil silno razočaran. Nakit je bil namreč ponarejen. O tem je obširno poročal tamkajšnji dnevnik Le Soir.

List je prejel pismo, v katerem je bil ključek in kratko sporočilo, da je ogrlica, krona in svetilski sij device Marije spravljen v varnostni omarici na železniški postaji, kjer ga je vsak vsak čas dobiti. Tat je v sporočilu napisal: »Stranota iz Belgije, da ima tako dragocen kip ponarejen nakit. Obhajujem svoje delo, še bolj pa obhajujem to, da mora nositi devica Marija medeninstvo krono!«

Mežnarjeva žena je povedala, da obstaja tudi pravi nakit device Marije, ta pa je varno spravljen v nekem bančnem trezorju...

GORJANCI NOVO MESTO - STRAŽA

ISKRENE POZDRAVE IN ČESTITKE POŠILJA ZA NAŠ NAJVEČJI DELAVSKI PRAZNIK 1. MAJ VSEM PODJETJEM IN ZAVODOM, ZLASTI PA PRIBAVLJEM NOVEGA MESTA IN STRAŽE, KOLEKTIV PODJETJA

Vsem delovnim ljudem Dolenjske in Spodnje Posavje, posebno pa kolektiv ljudske potrošnje v Brežicah želimo mnogo uspehov. Branko Stergar, vojak v Občju.

Fantje iz Titograda Dolenjski fantje, vojaki v Titogradu, voščijo prijetne prvomajske praznike vsem domačim ter vsem znanim fantom in dekletom: Martin Pavlin iz Gor. Vrhpolja, Stanko Pirnar iz Sentjakoba, Franc Sprajcer iz Starega loga.

Iskrene želje Fantje: Ivan Kranjc iz Sevnice, Ludvik Tičar z Bučke, Ajdovca.

še milijon brezpravnih sužnjev na zemlji

Usoda nekega Američana, ki so ga v Meksi nedavno linčali, je povzročila po vsem svetu veliko razburjenja. Kmeti so odkrili, da ta človek ni izgubil življenja zato, ker se je brez dovoljenja približal grobu velikega preroka na mestu, kjer je pristop dovoljen le muslimanom, ampak iz popolnoma drugega razloga.

Preobčlen v beduina je šel namreč po sledi, ki ga je vodila do trgovcev s sužnji. V mehaniko ko je prispel na trg, kjer so bili zbrani sužnji za prodajo, in je nameraval s skrito kamero posneti prizor, so ga napadli oboroženi stražarji in trgovci ter ubili.

Sopotno omenjajo razni tuji pisatelji tudi druge primere, ko so ljudje, ki so na Arabškem polotoku skušali nastopiti proti večstoletni straži trgovini s sužnji, čutili posledice maščevanja. V najboljšem primeru so jih izgnali iz dežele, v kateri kljub prepovedi cvete trgovina s sužnji, najpogosteje pa živske afriške dežele prispel živ in popolnoma zdrav. Toda v velikem številu primerov se sužnjeva pot konča drugače. Na dolgem polovanju, ki se konča vselej s skrivno plovbo prek Rdečega morja ali Perzijskega zaliva do arabskih pristanišč, čakajo na kupčije ne ali ugrabljene mladenčice in dekleta, dečke in deklice, neštete preizkušnje in hudo trpljenje.

Današnji kupci sužnjev — razni šeriki in sultani, ki prejemajo velike deleže od dobrička tujih delniških družb za nafto — lahko plačajo mnogo višje cene kot njihovi predniki. Suženj, ki je pred desetimi ali dvajsetimi leti stal 200 dolarjev, je danes vreden 1000 in še več dolarjev. Seveda pod pogojem, da je suženj iz Irana, Afganistana ali kakšne afriške dežele prispel živ in popolnoma zdrav. Toda v velikem številu primerov se sužnjeva pot konča drugače. Na dolgem polovanju, ki se konča vselej s skrivno plovbo prek Rdečega morja ali Perzijskega zaliva do arabskih pristanišč, čakajo na kupčije ne ali ugrabljene mladenčice in dekleta, dečke in deklice, neštete preizkušnje in hudo trpljenje.

Se danes obstajajo kraji, v katerih novi čas ni niti malo spremenil tradicije reševanja družbenih gospodarskih kriz s prodajo otrok trgovcem s sužnji. Najnovejši primeri kažejo, da je takšna praksa danes zelo pogosta pri skrajno revnih iranskih in drugih kmetih; le-ti lahko le s prodajo kakega svojih številnih otrok, posebno v času slabe letine, plačajo davek zemljiškemu posestniku. V afriških državah razni plemenski vladarji iz svoje plemena še vedno po mili volji prodajajo mladenčice in dekleta — praksa, ki so jo več sto let iz posebnih razlogov tolerirali kolonizatorji. Trgovci s sužnji — snakupovalci — uporabljajo pri svojem umazanem poslu čisto silo in najbolj nesramna sredstva.

Računajo, da je danes na svetu milijon sužnjev, večina ma v arabskih deželah; v Južnoarabski federaciji, na Piranski obali, v Saudovi Arabiji, Omanu, Muskatu in v nekaterih sultanatih na jugu Arabškega polotoka.

Namestitev sužnjev in suženj imajo zelo strokovno in z največjo gospodarnostjo. V mnogih mestih, posebno v pristaniščih na Arabškem polotoku, prodajajo dekleta in deklice lastnikom močnih lokalov in mornarskih zaviš. Dečke često pošiljajo na delo v oddaljene puščavske kraje, kjer jih poleg vsakdanjega fizičnega dela mučijo še starejši delavci. Kreпки, odrasli sužnji pa morejo le redko pričakovati kaj drugega kot najtežje fizično delo, v kategoriji ne bi privolili noben svobodnejši človek.

Pri tem je vse kot v srednjem veku: mučenje in življenje v najtežjih pogojih, in

Dom na Polomu pričakuje goste. Dom na Polomu bo po obvestilu Turističnega društva v Kostanjevici odprt že jutri, 30. aprila, in ob prvomajskih praznikih. Skupaj bo torej dom odprt za domače in tuje turiste štiri dni. Dom bo oskrbovan, vendar so prenočišča že oddana. V glavni sezoni bo dom redno odprt.

50. Kapetan je še razložil, da je vesoljska obleka premazana s posebno kovinsko barvo, ki odbija sončne žarke, znotraj pa je obložena s posebnimi vlakni, ki varujejo pred mrazom. Na hrbtu takšne obleke je še »raketa« pištola, s katero človek uravnava gibanje v vesolju. Iz oklepa nad glavo štrli antena za radiotelefovske pogovore. Na rokah in nogah ima klešče za prijetanje predmetov, na podplatih pa magnetne, da se lahko oprime kovinskih delov vesoljske ladje. Obleka bi tehtala na Zemlji več sto kilogramov.

Cvetke iz tujih logov

Sluga je pisatelju zaupal tole: »Gospod Walter, vaši romani imajo zame neprecenljivo vrednost!«

»Zelo sem vesel, da tolišim!«

»Res, gospod, kadarkoli sem podnevi naporno delal in prišel utrujen domov, sem vzel enega vaših romanov — in takoj zaspal.«

V lordski zbornici je Byron le nekajkrat govoril; njegovim govorom so očitali pretirano zanesenost in teatraličnost.

Po svojem javnem nastopu je obiskal prijatelja in mu, še vedno ves iz sebe, ponovil bistvene stavke iz svojega govora.

»Jasno sem jim povedal: če bodo ta zakonski predlog sprejeli, bodo s tem kršili angleško ustavo, svoboda pa bo šla rakom žvižgat!«

»Kateri pa bi bili tisti strašni zakonski predlog, proti kateremu si tako grmel?« ga je vprašal prijatelj.

»Zakonski predlog? Tega se pa ne spominjam več.«

GORJANCI NOVO MESTO - STRAŽA

ISKRENE POZDRAVE IN ČESTITKE POŠILJA ZA NAŠ NAJVEČJI DELAVSKI PRAZNIK 1. MAJ VSEM PODJETJEM IN ZAVODOM, ZLASTI PA PRIBAVLJEM NOVEGA MESTA IN STRAŽE, KOLEKTIV PODJETJA

Vsem delovnim ljudem Dolenjske in Spodnje Posavje, posebno pa kolektiv ljudske potrošnje v Brežicah želimo mnogo uspehov. Branko Stergar, vojak v Občju.

Fantje iz Titograda Dolenjski fantje, vojaki v Titogradu, voščijo prijetne prvomajske praznike vsem domačim ter vsem znanim fantom in dekletom: Martin Pavlin iz Gor. Vrhpolja, Stanko Pirnar iz Sentjakoba, Franc Sprajcer iz Starega loga.

Iskrene želje Fantje: Ivan Kranjc iz Sevnice, Ludvik Tičar z Bučke, Ajdovca.

še milijon brezpravnih sužnjev na zemlji

Usoda nekega Američana, ki so ga v Meksi nedavno linčali, je povzročila po vsem svetu veliko razburjenja. Kmeti so odkrili, da ta človek ni izgubil življenja zato, ker se je brez dovoljenja približal grobu velikega preroka na mestu, kjer je pristop dovoljen le muslimanom, ampak iz popolnoma drugega razloga.

Preobčlen v beduina je šel namreč po sledi, ki ga je vodila do trgovcev s sužnji. V mehaniko ko je prispel na trg, kjer so bili zbrani sužnji za prodajo, in je nameraval s skrito kamero posneti prizor, so ga napadli oboroženi stražarji in trgovci ter ubili.

Sopotno omenjajo razni tuji pisatelji tudi druge primere, ko so ljudje, ki so na Arabškem polotoku skušali nastopiti proti večstoletni straži trgovini s sužnji, čutili posledice maščevanja. V najboljšem primeru so jih izgnali iz dežele, v kateri kljub prepovedi cvete trgovina s sužnji, najpogosteje pa živske afriške dežele prispel živ in popolnoma zdrav. Toda v velikem številu primerov se sužnjeva pot konča drugače. Na dolgem polovanju, ki se konča vselej s skrivno plovbo prek Rdečega morja ali Perzijskega zaliva do arabskih pristanišč, čakajo na kupčije ne ali ugrabljene mladenčice in dekleta, dečke in deklice, neštete preizkušnje in hudo trpljenje.

Se danes obstajajo kraji, v katerih novi čas ni niti malo spremenil tradicije reševanja družbenih gospodarskih kriz s prodajo otrok trgovcem s sužnji. Najnovejši primeri kažejo, da je takšna praksa danes zelo pogosta pri skrajno revnih iranskih in drugih kmetih; le-ti lahko le s prodajo kakega svojih številnih otrok, posebno v času slabe letine, plačajo davek zemljiškemu posestniku. V afriških državah razni plemenski vladarji iz svoje plemena še vedno po mili volji prodajajo mladenčice in dekleta — praksa, ki so jo več sto let iz posebnih razlogov tolerirali kolonizatorji. Trgovci s sužnji — snakupovalci — uporabljajo pri svojem umazanem poslu čisto silo in najbolj nesramna sredstva.

Računajo, da je danes na svetu milijon sužnjev, večina ma v arabskih deželah; v Južnoarabski federaciji, na Piranski obali, v Saudovi Arabiji, Omanu, Muskatu in v nekaterih sultanatih na jugu Arabškega polotoka.

Namestitev sužnjev in suženj imajo zelo strokovno in z največjo gospodarnostjo. V mnogih mestih, posebno v pristaniščih na Arabškem polotoku, prodajajo dekleta in deklice lastnikom močnih lokalov in mornarskih zaviš. Dečke često pošiljajo na delo v oddaljene puščavske kraje, kjer jih poleg vsakdanjega fizičnega dela mučijo še starejši delavci. Kreпки, odrasli sužnji pa morejo le redko pričakovati kaj drugega kot najtežje fizično delo, v kategoriji ne bi privolili noben svobodnejši človek.

Pri tem je vse kot v srednjem veku: mučenje in življenje v najtežjih pogojih, in

Trgovci iz afriškega plemena Tuarega vodijo sužnje na trg — za Arabski polotok še vedno vsakdanja podoba...

Izgubljeni dnevi — izgubljeni milijoni

Na območju občine Črnomelj je bilo lani registriranih 492 poškodb pri delu ali na radi česar je bilo izgubljenih 6.472 del. dni. Mimo tega je bilo zaradi 3291 obolenj izgubljenih 24.476 delovnih dni. Podatki kažejo, da pride na 100 zaposlenih 14,4 poškodbe in 96 obolenj, kar pomeni, da je bil lanj vsak zaposlen bolan. Če izračunamo, koliko je to zdravljenje stalo in kakšna škoda je nastala zaradi izpada v proizvodnji, dobimo večmilijonsko število.

Strokovne službe, ki se s tem delom ukvarjajo, trdijo, da bi bilo mogoče število poškodb zmanjšati vsaj za polovico, če bi odgovorne osebe delovnih organizacij in samoupravni organi sistematično nadzirali izvajanje predpisanih varnostnih ukrepov.

Vzroke za tolikšno število poškodb je dokaj težko raziskati, saj delovne organizacije same ne ugotavljajo pravih vzrokov, razen tega pa zelo

pomanjkljivo izpolnjujejo prijave poškodb. O osebni odgovornosti delavca, ki se je poškodoval, pa so le malokje razpravljali. Lahko na prste preštejemo tista podjetja, kjer so poškodovanega delavca klicali na odgovornost, če je do nesreče prišlo zaradi njegove nepravilnosti. Da bi pa koga disciplinsko kaznovali, ni bilo slišati.

Težko je s prstom pokazati na tistega, ki je odgovoren, da je delavka pri stroju izgubila roko, vendar je tudi to

**NOVICE
ČRNOMALJSKE
KOMUNE**

potrebno. Doselej se ni vedelo, kdo v podjetju za take stvari skrbi. Glede skrbi bi se pravzaprav še lahko spoznavali, glede odgovornosti pa nikakor ne.

Če bi imeli v podjetjih osebo, ki bi bila poverjena in plačana samo za varstveno vzgojo, bi se prav gotovo razmere izboljšale. Tisti, ki bi bil osebno odgovoren za nesreče pri delu, bi se prav gotovo pobrigal da bi delavci dobro spoznali higiensko-varstvene ukrepe pri delu in če jih ne bi upoštevali, naj bi jih predlagal v kaznovanje.

V podjetjih bodo rekli, da takih strokovnjakov ni mogoče dobiti in da jih tudi težko plačujejo, ker niso neobhodno potrebni vendar ...

Če strokovnjak ni, jih je treba izšolati in tudi dobro plačati, kar bi bilo vseeno dosti ceneje, kot izgubiti več milijonov zaradi delovnih poškodb. V prid uvedbi tega novega delovnega mesta pa govori predvsem zmanjšanje nesreč zaradi delavcev samih, saj nam ne more in ne sme biti vseeno, če se človek pri delu hučo poškoduje in ostane invalid.

Novo in staro v vinogradih na Vinomeru

Dvajset hektarov terasnih vinogradov je sedaj v Vinomeru pri Metliki. V vijugah, kot je valovito pobočje, so speljane terase. Na njih bodo ali pa so že te dni posadili nekaj desetstič trsnih sadik. Za začetek bo vsaka dobila kol, pozneje pa se bodo vzpenjale na žičnih oporah

Devetnajsturni delavnik Katarine Stankovič

— Dobro jutro, mati! — nagovorim žensko v rutli, ki je pretekli četrtek ob sedmih zjutraj pripravljala trske pred domačo hišo v Draščih pri Metliki. Dva bosopetnika v pižami sta se tisti trenutek prikazala na vežnih vratih in radovedno opazovala prišlece, kakor tudi kokljo, izpod katere so lezli na toplo sonce majhni piščančki.

— Ze tako zgodaj pokonci? — nalašč povprašam, čeprav je vsakomur znano, da kmečke gospodinje začno svoj delovni dan že davno pred sedmo zjutraj.

— Ze z njive smo prišli, zdaj moram otrokom pripraviti zajtrk in jih obleči, potem pa brž nazaj.

— So vsi tisti vaši? — pokazem na otroke, postavljene spo štengcah pred durmi.

— Stirje so moji, ostali sosedovi.
— Kateri so vaši? — silim v žensko še naprej.
— 6-letna Karlinca, 4-letna Anica, 2-letni Slavko in mali Silvo, ki še ne zna hoditi.

Gospodinja v rutli je bila 45-letna Katarina Stankovič. Na mali kmetiji, ki poseduje nekaj zemlje, vola, kravo, prašiče in kure, delajo z možem in njegovo materjo sami. Od sveta do mraka na polju, do enajstih zvečer pa navadno doma v hiši opravljajo vsa tista dela, ki jih lahko gospodinja v mestu postori čez dan. Te dni so orali, sejali krompir in koruzo, vinograd pa še čaka. Okopati ga bo treba, privezati pa so že. Otroci se matere drže za krilo, ko gre na njivo. Kadar je sonce visoko in se začno oglašati želodci, teče domov, skuha skromno jed in nahrani malčke. Po kosilu ni pomivanja in ne počitka. Polja jo kličejo neutegoma nazaj in vsa posoda ostane navadno neumita do večera. Ko je vse drugo opravljeno, lahko upočasne pri drobnih gospodinskih opravkih.

— Imate kdaj urico časa zase? Včasih so žene na vasi ob večerih pele. Je tudi pri vas tako?

— Nikdar in nikoli nimam časa zase. Zelim si le to, da bi lahko vsaj otrokom sproti pošila, kar strgajo, pa dostikrat niti tega ne morem narediti.

Ko spremljamo življenje žena proizvajalk v tovarnah in na drugih delovnih mestih, poudarjamo njihovo preobremenjenost z delom v službi in doma, pozabljamo pa na kmečko mater z več otroki, ki se mora dosti bolj trdo ubijati za vsakdanji kruh. Katarina Stankovič je ena izmed mnogih kmečkih žena, ki lahko na prste ene roke preštejejo, kolikokrat so bile v kinu, ki lahko vse radosti življenja stisnejo v drobno peščico, ki ne vedo dosti ali pa nič o družbenem življenju, o statutih, o velikih tovarnah in letoviščih na morju. Tako malo zadošča za njihovo osebno zadovoljstvo in srečo! Če so otroci stili, umiti in zašiti in če jesenski pridelek pokaže, da niso vse leto zastoj preživeli znoj, je to vse, kar pričakujejo od življenja.

Ne smeli bi pozabljati delovnih žena iz vrst Katarine Stankovič, kadar ocenjujemo njihov delež pri izgradnji socializma. Tudi one ga grade! Ne da bi o tem dosti razmišljale, dosežajo izredno delovno storilnost, kakršno jim lahko marsikdo zavida.

RIA BACER

Črnomaljski drobiž

● V izložbi pekarije na Ulici Staneta Rozmana je bila pred kratkim v počastitev 22. aprila dneva tabornikov, prirejena skromna, a lepa razstava. Fotografije s tabornjenj, taborniška literatura, prapori, spretnostni vozli in grbi posameznih vodov privabijo pred izložbo številne gledalce, hkrati pa pričajo, da je taborniška organizacija v Črnomlju doslej imela že lepe uspehe.

● Gostinsko podjetje je te dni v gostišču »Grade čistilo in preurejalo točilni prostor in vhodno vežo. V točilnici, ki je služila hkrati za avtobusno čakalnico, je bilo beljenje res že močno potrebno. To se vidi pravzaprav šele zdaj, ko je že samo belje-

nje in pleskanje naredilo vtis novega prostora.

● Preteklo sredo so se črnomaljske gospodinje pritoževale, da v mestu že tri dni ni bilo dobiti mesa. Mesnice so enostavno zaprli, zato so morali potrošniki po meso v Novo mesto ali Metliko. Da imajo pri nakupu živine težave, vemo vsi, vendar to ni opravičilo za zaprte mesnice, saj je bilo v teh dneh v sosednji Metliki meso vendarle v prodaji.

O USPEHU V PRVEM TROMESEČJU IN O INVESTICIJAH

Zbor delovnih skupnosti občinske skupščine iz Črnomlja je 25. aprila na 3. samostojni seji razpravljal o uspehu, ki ga je gospodarstvo doseglo v prvem tromesečju letos, in o tem, kako zastaviti investicijsko politiko. Zbor je podatke delovnih organizacij, ki pričajo o tem, kako je bil uresničen plan v prvem četrtletju, primerjal z uspehi v lanskem letu in iz primerjave potegnili vrsto priporočil. Govorec o investicijah v letu 1964, so ugotovili, da ni na razpolago dovolj sredstev za vse investicije, predvidene z družbenim planom. Zaradi tega je zbor zavzel stališče, da je razpoložljiva sredstva treba uporabiti predvsem za izgradnjo najpomembnejših gospodarskih objektov. O seji, ki je postregla z obilico zanimivih podatkov in primerjav, homo podrobneje poročali v prihodnji številki.

V Črnomlju so počastili obletnico OF

27. aprila, na dan ustanovitve OF v letu 1941, je bila v Črnomlju slavnostna seja razširjenega občinskega odbora SZDL, katere so se udeležili tudi predsedniki krajevnih organizacij SZDL, predstavniki občinske skupščine, društev in organizacij ter zastopniki garnizije JLA. O obletnici Osvobodilne fronte in sedanjih nalogah Socialistične zveze je govoril predsednik ObO SZDL tov. France Štajdohar.

Fantje iz Valjeva

pošiljajo za delavski praznik 1. maj iskrene čestitke in tople pozdrave vsem domačim, fantom in dekletom. Franc Pirnar iz Sentjakoba, Albin Murn iz Podturna, Pavle Lamovšek iz Sentjanža in Martin Košmrlj iz Potovrha.

Maja bo krvodajalska akcija v črnomaljski občini

Zadnja krvodajalska akcija je v občini Črnomelj potekala decembra 1963, vendar potrebujejo bolnišnice vsak dan več krvi, zato je nova krvodajalska akcija potrebna že v začetku maja. Zbrati moramo 700 krvodajalcev, če hočemo naši zdravstveni službi zagotoviti nemoteno delovanje.

Komisija za krvodajalstvo pri Občinskem odboru RK Črnomelj je te dni sklicala posvet s predstavniki SZDL, sindikalnega sveta, ZMS in zdravstvenega doma, kjer so se pogovorili o pripravah za to veliko akcijo, ki bo potekala 6., 7. in 8. maja. Sklenili so, da bodo 6. maja odvzemali kri od 6. do 15. ure v semiški osnovni šoli, 7. in 8. maja pa bo odvzem krvi za Črnomelj in okolico v prostorih občinske skupščine Črnomelj. Tudi tu bo zdravstvena ekipa delala od 6. do 15. ure.

Občane črnomaljske občine vabimo, naj se v čim večjem številu priklase za to humano akcijo, kajti ne smemo pozabljati, da je kri zdravilo, s katerim dobli bolnik v telo tiste snovi, ki jih ne more izdelati nobena tovarna na svetu. S krvjo, ki jo darujemo, dajemo zdravnikom v roke dragoceno zdravilo, brez katerega ne sme biti nobena bolnišnica. Morda bo kri, ki jo darujemo danes, že jutri rešila koga izmed naših znancev in prijateljev!

Tudi pri sajenju trt imajo glavni delež stroji. V nekaj sekundah zvrtili stroj, kot ga vidite na sliki, do 80 cm globoko jamo za mlado trto. Drugi traktor dovaža gnoj, tretji spet kole... V nekaj letih metliška klet ne bo več »ladja na suhem«, kot jo je nekdaj imenoval. temveč bo dobro zaledje sotnega grozdja s terasnih vinogradov v Vinomeru in dalje proti Draščem, kjer so tudi že začeli obnavljati vinograde

Medtem ko na novo urejenih površinah stroji opravljajo domala vsa dela, pa čisto na meji obnovevinograde kopljejo domačini še po starim s težkimi krampačami. Dva svefova — bi lahko rekli, če pomislimo na način obdelovanja

Šopek starega in novega cvetja v pozdrav

25. aprila je bil v Metliki v prostorih hotela »Bela krajina« razgovor, ki ga je sklical za predstavnik tiska pripravljajni odbor za prireditev letošnjega izseljeniškega dne, ki bo 4. julija na Vinomeru pri Metliki. Predsednik odbora in predsednik občinske skupščine Metlika Franc Vrvišar je prisotne seznanil s programom letošnjega piknika, tradicionalne prireditve, na katero se naši izseljenci tako radi vračajo v staro domovino. Ker smo prepričani, da mnoge naše naročnike v tujini živo zanima, kaj se jim obeta letos, poročamo o razgovoru obširneje.

Našim izseljencem iz Bele krajine, pa tudi od drugod je stari kraj v spominu največkrat kot tih slovenska vasica, stinjena pod obronek hriba, obdana s cvetočim drevjem in zelenjem pomladi. Takšna podoba velja morda še najbolj za belokranjsko področje, odkoder so se vse do druge svetovne vojne naši ljudje največ izseljevali. Skromna domača zemlja jih, čeprav so jo še tako ljubili, ni mogla preživeti. Odhajali

in mater in da se obnem z veliko voljo, s prizadevnostjo in z delovnim pletom dviga iz nekdanje gospodarske nerazvitosti.

Cvetje iz preteklosti so stari običaji, ki jih bodo Belokranjci obnovili vam, dragi gostje, v pozdrav. Na pikniku na Vinomeru vas bodo pozdravile natakariče v narodnih nošah, odete v belokranjsko belino. Pred vami se bo zvrstil program: Bela krajina v besedi, pesmi in ple-

razne izdelke iz lesa in še mnogo podobnega. Gostitelji vam bodo pripravili na dražičkem koncu več zidanic, v katerih vas bodo sredi vinogradov čakali gospodarji in vam, če boste želeli, postregli s prigrizkom in vincem iz starih sodov. Tudi razglednic z domačimi belokranjskimi motivi za pozdrav znancom bo dovolj.

In kakšno je cvetje novega življenja, ki vam ga pripravljajo gostitelji? To je vse tisto, kar so zgradili po vojni. Iz Novega mesta se boste čez Gorjance do Metlike kot mimogrede potegnili po lepih asfaltiranih cestah, ki bo še letos stekla naprej do Črnomlja in nato še do Vinice. Bela krajina vas vabi, sprejema in gosti na letošnjem pikniku največ zaradi te ceste, ki je belokranjsko deželico približala svetu. Z njeno pomočjo boste spoznali črnomljski Belt in Zoro ter rudnik v Kanžarici, semiško Iskro, metliško tovarno Belt, Novoteks in Komet in še mnoge druge proizvodne obrate, v katerih ima zaposlitev zdaj že 5000 Belokranjcev. Če se spomnite, da je bilo v vsej Beli krajini takrat, ko ste vi odhajali v svet za kruhom, zaposlenih vsega približno 500 ljudi, nam našega ponosa ne boste štel v zlo. Ta cesta vas bo

popeljala v novi hotel »Bela krajina« v Metliki, v novi hotel »Lahinja« v Črnomlju, v camping na Vinici, ob kristalno čisti Kolpi, ki je najtoplejša reka v Sloveniji in najprimernejša za kopanje. Cesta vam bo približala Veselico nad Metliko, kjer je v gostišče preurejena zidanka, z vsemi značilnostmi zidance, kakršne so bile še takrat, ko ste odhajali v svet. V rekah in potokih Bele krajine je dovolj rib, da boste lahko namočili trnek, če se vam zahoče, v gozdovih pa je dovolj perjadi in divjadi za lov. O zgodovinskih, kulturnih in

METLIŠKI TEDNIK

drugih znamenitostih, ki so v Beli krajini vredne ogleda, pa bomo na naših straneh še poročali.

- Dragi rojaki! Odločite se in pohitite na tradicionalni izseljenjski piknik, ki bo letos 4. julija, na Vinomeru pri Metliki! Takšna je kita cvetja, ki vam jo pripravlja Bela krajina odprtih rok in src v pozdrav, saj vas tokrat sprejema kot drage goste, ki se bodo vanjo še vračali!

DRAGI ROJAKI na tujem, preberite, kaj vse vam pripravlja gostoljubna Bela krajina za vaše letošnje srečanje – izseljenjski piknik, ki bo tokrat 4. julija na Vinomeru pri Metliki! Zasedujte v našem domačem tedniku, kaj vse bomo o letošnjem srečanju z vami še poročali v prihodnjih tednih. Že zdaj se veselimo srečanja z vami v starih, dragih krajih, ki vas bodo sprejeli odprtih src in gostoljubnih rok!

so v širni, daljni svet za kruhom.

Letos bo ta do pred nedavnim nedostopni predel naše prelepe zemlje sprejel v goste izseljence iz vse Slovenije. V pozdrav jim bo nudil poleg lepote še neoskrunjene pokrajine, poleg gostoljubnih src domačinov še kito cvetja, v kateri bodo zbrani cvetovi iz preteklosti, kakršno pomnijo mnogi izseljenci, in cvetovi novega življenja, ki je zaplavo v Beli krajini po zadnji vojni. Ta šopek cvetja je lep in dragocen hkrati, saj priča, da belokranjsko ljudstvo še vedno spoštuje, goji in vzdržuje pri življenju prastare lepe običaje svojih oče-

su, v katerem bodo sodelovali tamburaški zbor, recitatorji, pevci in folklorne skupine, vse v narodnih nošah, domače in plesne viže pa vam bo igrala metliška godba na pihala. Pripravljena bodo plesišča, da se bo zavrtel, kdor bo le hotel, za okrepitev vam bodo na voljo janjci in odojki, ki se bodo vrteli na različnih kuhinjah vam bo nudila belokranjskih specialitet, kolikor boste le želeli! Tudi pristne, zdrave belokranjske kapljice bo dovolj, mladi deklički v narodnih nošah pa bodo ponujali spominke. V spomin na stari kraj boste lahko odnesli s seboj pisanice, sevnice, tkaničene prtičke,

Odlok, ki štiti in obvezuje podnajemnike

Ker so se podnajemnikom večkrat dogajale neprijetne reči, je občinska skupščina v Trebnjem izdala poseben odlok o podnajemniških razmerjih. Odlok predpisuje, da površina tal stanovanjskega prostora v katerega se vseli podnajemnik, ne sme biti manjša kot 5 kvadrat metrov. Podnajemnik se vseli šele na podlagi pismene pogodbe, ki jo podpišeta s stanovalcem. Stanovalec je dolžan o tem obvestiti pristojni stanovanjski organ. Znesek, ki ga plača za bivališče podnajemnik po določbi odloka ne sme biti večji od dvakratne stanarine za tisti del stanovanja, ki se daje v najem. Za kršitev določil tega so predvidene kazni do 10.000 dinarjev enako za stanovalca in podnajemnika, če se zoper odlok

pregreši hišni svet ali lastnik stanovanjske hiše, je predvidena kazen do 5.000 dinarjev.

Čestitka iz Dubrovnika

Za 1. maj, praznik delovnega ljudstva vsega sveta, čestitajo vsem bralcem Dolenjskega lista, domače pa lepo pozdravljajo naši fantje, ki so pri vojakih v Dubrovniku: Janez Krevs, Stane Srovin, Ivo Ocep, Pavel Zakrajšek, Rudi Meglič in Jože Požun.

Pozdrav iz Prištine

Vsem znancem, zlasti pa mladini iz okolice Šmarjete, čestita za 1. maj vojak Martin Lindič iz Prištine. Enake želje pošilja prebivalec Žemberka in okolice vojak Stane Kužnik.

Naposled le sprejet odlok o občinskih dokladah

Odbornik Jevnikar: »Treba je poiskati dejanske možnosti za plačevanje dodatnih obremenitev zasebnih kmetovalcev.« — Poslanica inž. Perovškova: »Z zniževanjem davkov ne bomo rešili socialnih problemov. Na izboljšanje pogojev zasebnih kmetovalcev bi lahko znatno vplivala kooperacija s kmetijsko zadrugo.« — Odbornik Potočnik: »Notranje rezerve so tudi v zasebnem kmetijstvu.« — Odbornik Bulc: »Razprava bi bila krajša, če bi odlok sprejemali hkrati z občinskim proračunom.«

»Izračunal sem svoje dohodek in izdatke, pa sem ugotovil, da mi ostane za preživljanje mesečno le 3.000 dinarjev. Vprašujem se, kako naj živim? Ne čudite se, da sem se odločil opustiti kmetovanje in se zaposliti.« Tako je dokazoval neki mlajši odbornik na seji obeh zborov občinske skupščine v Trebnjem. Da kot kmet ne more prevzeti nase novega bremena, ki ga predpisuje novi odlok o občinskih dokladah na dohodke od kmetijstva, samostojnih poklicev, zgradb in premoženja. Omenjena seja je bila 21. aprila popoldne, udeležili pa so se je med drugimi zvezni in republiški poslanci: inž. Pepca Perovšek, Mitja Mejak, Nace Nagode, inž. Ciril Mravlja in Ludvik Golob.

Odlok o občinskih dokladah na dohodke od kmetijstva razporeja prizadete kmetovalce v štiri skupine in določa ustrezne stopnje plačevanja doklad. Kmetovalci, ki imajo do 30.000 dinarjev davčne osnove, bodo plačevali po I. lestvici 40 odstotkov, po II. 30 odstotkov, po III. 10 in po IV. lestvici 3 odstotke za doklade. Od 30.000 dinarjev davčne osnove pa navzgor se vse štiri lestvice povečujejo, tako da dosežeta prvi dve pri davčni osnovi nad 500.000 dinarjev stopnjo 80 in 60 odstotkov. Dokladi od dohodka gozlov bodo kmetovalci plačevali po enotni lestvici, in sicer od 7 do 13 odstotkov na ustrezno davčno osnovo. Davčni zavezanci dohodnine od samostojnih poklicev in premoženja so razdeljeni v dve skupini, tako da bodo po prvi lestvici plačevali doklade na svojo davčno osnovo od 4 do 12 odstotkov, po drugi le-

potrebne cele štiri ure. K temu so največ prispevali nekateri odborniki in poslanci.

Odborniki kmetijske skupine so naštevali vrsto problemov, ki jih bo najbrž sprožila dodatna obremenitev kmetov, medtem ko so poslanci govorili o dejanski perspektivi in možnostih zasebnega kmetijstva.

Odbornik Franc Jevnikar je pripomnil, da nova lestvica o dokladah ne upošteva slabih pogojev pri prodaji kmetijskih pridelkov. Dejal je, da so kmetje prodajali v letu 1958 krompir po 20 do 30 dinarjev kilogram, zdaj pa ga (če ga lahko) komaj po 15 do 17 dinarjev. Pogoj so vsestransko slabši kot pred leti, doklade pa naj bi bile večje, zato je treba najti dejanske možnosti za plačevanje dodatnih obremenitev zasebnih kmetovalcev.

Odbornik Vilko Novak je menil, naj bi posebna občinska komisija pregledala vsa tista področja, s katerih se občani bodisi sami ali po svojih odbornikih največje pritožujejo. Dodal je, naj bi ta komisija vplivala na izravnavanje nesoglasij, ki so nastala ob uvrstitvi posameznih predelov v neustrezno lestvico za plačevanje doklad. Take komisije skupščina ni imenovala.

Nadalje so v razpravi opozorili na vprašanje pomanjkanja delovne sile v kmetijstvu, dasiravno statistika pravi, da večjega problema na ustreznem področju ni. Ne-

V Beli krajini je že od nekdaj premalo vode. Vodovod je še danes v mnogih naseljih, kjer ga še ni, velika želja. Po vojni je bilo tudi v metliški občini izkopanih precej jarkov in položenih precej metrov vodovodnih cevi. Metliški vodovod, ki so ga začeli graditi že pred vojno, še vedno prav počasi napreduje. »Kot Noe barko ga gradimo!« pravijo Metličani. Enkrat se zatakne pri sredstvih, drugič spet pa ni materiala, načrtov ali česa podobnega. Letos se je vsem dosedanjim pridružil še ena, dokaj svojstvena ovira: cene v gradbeništvu.

Občinska skupščina v Metliki je dala pri Projektu za nizke gradnje v Ljubljani izdelati načrte za preostali del vodovoda. Projektanti so pri izdelavi predračuna za odsek Slamna vas — Metlika upoštevali cene iz februarja 1964.

METLIKA: voda s 15 milijoni dinarjev razlike?

Gradnja tega odseka naj bi po njihovem mnenju veljala 14.861.000 din. Gradbeno podjetje, ki bi prevzelo dela, naj bi za ta denar opravilo izkope in zgradilo zbiralnice ter druge gradbene objekte. Cevi, montaža in strokovna vodovodna dela v tem znesku niso vračunana.

Gradbeno podjetje (na občini v Metliki želijo, naj ga ne imenujemo), s katerim so se pogajali, pa je zahtevalo kar 29.317.000 dinarjev za prav tista dela, ki bi po mnenju projektantov veljala 14.861.000 din... Res je praksa takšna, da stanejo gradnje več, kot so izračunali projektanti, toda še enkrat več je pa le prehudo. Tako so menili na občini in ponudbo zavrnili. Nato je prizadeto gradbeno podjetje svoj zahtevek znižalo za 8 milijonov... Na občini menijo, da je 21 milijonov še vedno preveč in vztrajajo pri stališču, da pristanejo na največ 10-odstotno prekoračitev projektantovega zneska.

Mešetarstvo gradbenega podjetja je čudno, neopravičljivo in hkrati vredno obsoje. Kaj jih je navedlo k tako visoki ponudbi? Najbrž je posređi monopolizem in izsiljevanje, vsa stvar namreč precej diši po obojem. Da bo to držalo, potrjuje dejstvo, da so prvotno ponudbo, ko z njo niso uspeli, znižali za 8 milijonov ali za več kot 25 odst. Mar so pozabili na to, koliko pomeni voda revnim belokranjskim vasem, ki na vodovod tako dolgo in tako težko čakajo. Očitno so rja to pozabili in skušali kovati denarce...

kateri so bili mnenja, da bi bilo treba čim prej izgraditi domačo industrijo in pritegniti delovno silo, ki se zdaj vozi drugam, nazaj v občino. Ta bi lahko v popoldanskem času znatno pomagala pri kmetovanju tam, kjer kmečkih delavcev najbolj manjka. Odbornica Danica Zupan je skupščino opozorila, da pomanjkanje delovne sile v kmetijstvu vpliva na izostanke učencev, ki obiskujejo osnovne šole. Učenci se v šoli čisto opravičujejo; da morajo doma pomagati staršem pri kmetovanju.

Zvezna poslanica inž. Pepca Perovšek se je strinjala s težavami, spričo katerih odborniki ne morejo najti skupnega jezika, da bi sprejeli odlok o dokladah, poudarila pa je, da z zniževanjem davkov ne bomo rešili socialnih problemov v zasebnem kmetijstvu. Prizadevati si je treba, da bi kmet dobil sredstva, s pomočjo katerih bo več pridelal, hkrati pa mu je treba omogočiti, da bo pridelke tudi dobro prodal. Po mnenju poslanke bi koope-

racija s kmetijsko zadrugo lahko znatno vplivala na izboljšanje pogojev zasebnega kmetovanja. »Značilno je,« je rekla Perovškova, »da davki vedno najbolj žulijo tiste kmetovalce, ki malo pridelajo in imajo slabe pridelke.« Pravilno je njeno razpravo razumel odbornik Potočnik in dodal, da gre po njegovem mnenju vse bolj in bolj za izkoriščanje notranjih rezerv v kmetijstvu. Meni je, da lahko tudi v kmetijstvu govorimo o notranjih rezervah, kar v industrijskih delovnih organizacijah že dolgo ni novost.

Odbornik Franjo Bulc je dejal, da bi bila razprava precej krajša, če bi o odloku razpravljali hkrati s proračunom. Ker so ugotovili napako, ki bi lahko podrla občinski proračun, če bi občinske doklade (kot važen vir proračunskih dohodkov) znižali, so se odborniki naposled odločili za glasovanje. S tem je bil končno sprejet akt, ki je moral skozi dve seji in najdaljšo razpravo do slej sprejetih odlokov.

Popoldanski sprehod enega najmlajših prebivalcev Trebnjega

»Statut krajevne skupnosti naj nam pokaže sliko Mozlja in vseh njegovih potreb...« pravi med drugim tov. Srečko Košir

Krajevna skupnost v Mozlju pri Kočevju je pripravila osnutek statuta že zelo zgodaj, že več kot pred mesecem dni. Kako je skupnost v začetku zaživela in kakšne so njene posebne značilnosti, pripoveduje član sveta KS Srečko Košir, o formiranju skupnosti v Banjaloki pa trgovski pomočnik Drago Piršič.

V Mozlju že imajo svoj statut

»Najprej smo imenovali komisijo za pripravo statuta,« pravi tov. Košir iz Mozlja, in krajevna skupnost, ki že deluje, bo statut, ko bo dokončno prečiščen, sprejela. Osnutek statuta smo skušali napraviti tako, da bi čim bolj odgovarjal našim razmeram, da bi se v njem res videl Mozelj s svojo okolico, z vsemi svojimi problemi in potrebami.

V osnutku statuta precej piše o povezavi med KS in obrati KGP, šolo, trgovino. Servisov ne bomo ustanovljali, ker smo blizu Kočevja, imamo pa velike komunalne potrebe, kot so vodovod, polti, stanovanja, kulturna dejavnost itd. Vodovod, ki je potreben temeljitega popravila, se je priključil h kočevski Vodovodni skupnosti, ker ga bomo tako lažje vzdrževali... Čeprav imamo kulturni dom, je naša edina kulturna dejavnost kočevski potujoči kino in šolske predstave. Potrebno bi bilo misliti na nov dom, ker sedanji ne odgovarja več in je oddaljen od vasi.

OSILNICA: »Daleč smo...«

Osilničani pravijo, da so zelo oddaljeni od sveta, kar je posebno opazno pozimi, ko so, če je velik sneg, popolnoma odrezani. Posebno težko je z zdravstvom; zdravnik pride le ob četrtkih in je treba boleznim »planirati« na ta dan. Zelja ljudi je, da bi stalno imeli medicinsko sestro, ki bi nudila vsaj prvo pomoč. Imajo lepo šolo in dobro urejeno zdravstveno postajo, vendar človeka, ki bi delal

Potem bi se tudi kulturno delo malo razgibalo.

Med poglavitne finančne vire štejemo pri nas peskop, vendar nam bo še vedno potrebna finančna pomoč občine, za namenske investicije pa predvidevamo samo prispevek občanov. V statutu pa je zapisano, da lahko če bi bilo v korist krajevne skupnosti, organiziramo v peskopu lastno dejavnost, ker ga dajemo sedaj v najem... Če pa naj KS tako pri nas kakor tudi drugod, resnično zaživi, bo treba še veliko dela, vse izkušnje pa bomo morali upoštevati in se na njih učiti...»

»Naš osnutek statuta,« pravi tov. Piršič v Banjaloki, »bo med ljudmi v razpravi do 20. maja. Pri nas se bo lahko razvila sodarska delavnica, ki pa ne bo le lokalnega značaja, ampak bo delala za širši okoliš. Lahko bi ustanovili tudi čevljarški servis in deloma krojaški, ker so potrebe po tovrstnih uslugah v tem krajih velike.

Odrpito ostane vprašanje financiranja. Potrebe so tu tako velike, da bi potrebovali

že precej denarja, če naj bi vsaj za silo »pokrpali«. Možnosti za pridobivanje sredstev razen sodarske delavnice ni, zato bi potrebovali sredstva občine, nekaj bi dobili s samoprispevkom ali bi najeli posojilo. Radi bi, da nam da občina v upravljanje stavbe SLP, morda tudi turistično kočjo v Kostelu, tako da bi KS skupaj s turističnim društvom skrbela za razvoj turizma v tem predelu. Ne smemo pozabiti tudi velike naloge KS pri urejanju socialnih problemov; teh je pri nas precej. Krajevna skupnost bi lahko veliko pomagala občini pri pravilnem razdeljevanju podpora. In nazadnje kulturna dejavnost, saj zdaj razen potujočega kina in šolskih predstav nimamo nič. No, imamo še televizor, ki ga gledamo pozimi trikrat tedensko, poletj manj...»

Svet krajevne skupnosti v Mozlju ima devet članov, v Banjaloki pa predvidevajo, da bi jih imel 11, ker je območje širše, v svetu pa naj bi bile zastopane vse vasi.

v njej. Občutek oddaljenosti še povečuje slaba cesta, da o slabih telefonskih zvezah niti ne govorimo. Včasih so imeli v Osilnici pekarijo in mesarijo, zdaj pa dobivajo kruh v dokaj slabih higienskih razmerah iz Broda, kar v vrečah. Ko bi se uredilo vsaj to, pravijo. Medtem pa na občini v Kočevju že razmišljajo, kako bi ta problem kar najbolj zadovoljivo rešili.

Preprečevati je bolje in ceneje kot zdraviti

Predzadnji petek je bilo v Kočevju sedmo redno zasedanje skupščine komunalne skupnosti socialnega zavarovanja delavcev občin Kočevje in Ribnica. Na skupščini so med drugim obravnavali poročilo o delu skupščine in njenih organov v lanskem letu ter poslovno poročilo Komunalnega zavoda za socialno zavarovanje Ljubljana, sprejeli program dejavnosti skupnosti za letošnje leto in njen finančni načrt.

Skupščina komunalne skupnosti delavcev, ki je bila izvoljena jeseni 1962, je preteklo leto prvič razpravljala in sprejela program dejavnosti, ki pa je bil še precej pomanjkljiv in premalo konkreten glede na možnosti in potrebe na tem področju. Pri tem je menila, da mora strokovna služba zavoda kot tudi pristojni organi obeh občin in zdravstvene službe pripraviti konkretne predloge za izdelavo letošnjih programov. Določila je, da je treba dati večji poudarek predvsem preventivnemu zdravstvenemu varstvu. Tudi izvajanje sprejetega finančnega načrta je bilo uspešno, ker je zaradi sprememb sistema pozavarovanja prejela znatno več sredstev, kot je bilo predvideno.

Skupščina lani razpravljala tudi o bolniškem staležu zaposlenih in predlagala organizacijo kontrolne službe, do česar pa ni prišlo. Zelo obširno in pomembno delo, ki ga je skupščina opravila v minulem letu, je bilo sprejetje pravilni-

ka o uveljavljanju pravic zavarovancev. Kljub temu, da so bile teze za izdelavo pravilnika dobro pripravljene, so dodali še nekaj pripomb. Zlasti je bilo ugotovljeno, da delovne organizacije ne glede na svobodno izbiro zdravnika same določajo le-tega.

Finančni rezultat za preteklo leto je bil za to skupnost dokaj ugoden, saj je primanjkljaj znašal le okrog 13 milijonov din, to pa predvsem zato, ker so precej sredstev pridobili z izpolnjenim sistemom pozavarovanja. Letošnji plan predvideva znatno večji primanjkljaj, dobrih 78 milijonov, zaradi tega bo treba sistem pozavarovanja še izpolniti.

Stvar je namreč v tem, da so zdravstveni izdatki na področju teh dveh občin zelo veliki, večji kot v drugih skupnostih. To predvsem zaradi slabega zdravstvenega stanja zavarovancev (kar ima korenine še v prejšnjih časih), razsežnosti terena, pomanjkanja zdravnikov in še vedno premalo razvite zdravstvene službe. Marsikaj od tega bo v Kočevju urejeno z novim zdravstvenim domom, katerega prva faza bo dograjena letos.

Tudi stroški so v obeh občinah različni, predvsem zato, ker sta na področju ribniške občine dve zdravstveni postaji s stalnima zdravnikoma (Loški potok in Sodražico, zato so stroški tu cenejši). V Kočevju pride letno na enega zavarovanca 12.950 din stro-

škov za ambulantno zdravljenje, v Ribnici pa 11.610 din, ob tem pa pride v Kočevju na enega zavarovanca le 22 zdravstvenih pregledov in storitev, v Ribnici pa 30, medtem ko je cena ene storitve v Kočevju 590 din, v Ribnici pa 388. Ambulantno zdravljenje je v Kočevju dražje, kakor smo rekli, zaradi razsežnega terena (v zdravstveni postaji v Fari menda že dva ali tri leta čaka dobro stanovanje stalnega zdravnika!), pomanjkanje zdravstvenih delavcev ipd.

V zobozdravstvu se je pokazalo, da so v Kočevju delali v glavnem le drage proteze, saj znaša povprečna cena 4.192 din, v Ribnici pa le 1.698 din, po drugi strani pa je prišlo v preteklem letu v Kočevju na enega zavarovanca le 0,59 protetičnih storitev, v Ribnici pa 1,37. Posebno drago je bolnično zdravljenje, saj pride na enega zavarovanca v kočevski občini za zdravljenje v bolnicah 25.092 din, v ribniški pa 20.224 din. Veliki stroški so še za potovanje v bolnice ali specialistične preglede ter za prevoze z rešilnimi avtomobili.

Kaj storiti? Predvsem bi morala biti osnovna zdravstvena služba močnejša, da bi bilo manj bolničnih zdravljenj. Bolj bi se bilo treba posvetiti preventivni zdravstveni dejavnosti, kajti bolje je preprečevati nastajajočo bolezen, kot pa potem že razširjeno obolenje zdraviti! Zla-

sti je skupščina podčrtala potrebo po preventivni z otroki (okrevanje, letovanje ipd.). Vse skupaj pa je le odsev resničnega zdravstvenega stanja, tudi če številke, ki so res visoke, primerjamo s številkami v drugih komunalnih skupnostih. Skupščina se je zavzela tudi za to, da bi dobili v Kočevju še nekaj zdravnikov, ker sedanji ne morejo opraviti vsega sami, delo v nadurah pa močno podražuje storitve.

Na skupščini so med drugim sprejeti tudi program dejavnosti za letošnje leto in finančni načrt, ki predvideva 703 milijone dohodkov in 781 milijonov din izdatkov, torej 78 milijonov primanjklja. Ugotovili se, da bi morala republiška skupnost za socialno zavarovanje sprejeti drugačen način za povračila iz sklada za pozavarovanje ali pa naj bi se povečal prispevek, kajti domači finančni viri so že vsi izkoriščeni do skrajne meje.

Morda še nekaj: člani skupščine komunalne skupnosti delavcev so voljeni predstavniki delovnih kolektivov oz. zavarovancev. Se pravi, da zastopajo koristi številnih zavarovancev v dokaj pomembnem forumu, zato delo v organih skupščine ni njihova zabava. Kljub temu pa ponekod nimajo razumevanja do tega družbeno odgovornega dela in udeležbo na sejah au skupščini komunalne skupnosti štejejo — v dopust! Res, lepa uvidevnost... F. G.

Tovornjaki kočevskega »AVTA« na evropskih cestah

Kolektiv splošnega avtoprevoznitva »AVTO« se je uveljavil doma in na tujem — čedalje lepši uspehi v mednarodnem transportu

Razvoj kočevskega prevozniskega podjetja »AVTO« moramo zasledovati od vsega začetka, ko se je njegova dejavnost omejevala izključno na prevoz lesa na tem področju, sčasoma pa se je razširila na prevoze vseh vrst blaga v Jugoslaviji in — leta 1957 — tudi v inozemstvu. Tako so v prateklem letu zabeležili že dobrih 52 odst. inozemskih storitev in le 48 odst. domačih, letos pa se je sorazmerje spet spremenilo — 60:40, v korist mednarodnemu transportu, tako da domači prevozi predstavljajo le še »mašilca« od ene do druge vožnje po evropskih cestah.

Uspehi podjetja so toliko večji, če upoštevamo, da je v mednarodnem transportu, kakor tudi v domačem, konkuriralo s skoraj samimi stari kamioni. V letih 1960 do 63 so npr. izločili iz prometa 385 ton starih in izrabljenih kapacitet, oddali pa so tudi nerentabilni avtobusni promet. Lani so kupili sedem avtovlakov OM Titano s skupno nosilnostjo 206 ton,

Gospodarska banka v Ljubljani pa jim je odobrila še nabavo 25 tovornjakov iz uvoza, ki jih bodo dobili letos. Tako bo delovna organizacija prišla do začelanih 60-70 avtovlakov, s čimer jim bo omogočeno še boljše in uspešnejše poslovanje v domačem, predvsem pa v tujem cestnem transportu.

Lani so v mednarodnem prometu ustvarili 290.860 dolarjev, kar je glede na uslužnostno dejavnost veliko, v prvih štirih mesecih letos pa je realizacija že pressegla 100.000 dolarjev, tako da bo planirana postavka deviznega priliva 350.000 dolarjev z lahkoto uresničena.

Komercialna učinkovitost podjetja ima svojo osnovo v solidnem in točnem izvrševanju transportnih uslug. V mednarodnem prometu se je podjetje uveljavilo predvsem v sosednji Avstriji in Zahodni Nemčiji, prav tako uspešno pa posega tudi v Belgijo, Holandijo in Francijo. Soferji podjetja »AVTO« poznajo domala vse večje in manjše kraje Avstrije in Zahodne

Nemčije, na mednarodnih cestah so popolnoma enakovredni partnerji poklicnim kolegom iz tujih držav, čeprav morajo svoje težaško delo prenekaterokrat opravljati pod bistveno težjimi pogoji.

Eden pomembnih ukrepov je tudi tipizacija vozil; sedaj ima »AVTO« 78 odst. vozil znamke OM. Prednosti tipizacije vozil so očitne, zlasti v oskrbovanju z rezervnimi deli, v specializaciji vozniške in mehanične delovne sile, zaradi česar je med drugim možno tudi boljše, hitreje in cenejše vzdrževanje vozil itd. Tovorni promet je samostojna delovna enota, vsako vozilo pa obračunska enota z vsemi potrebnimi količinskimi in finančnimi pokazatelji. Poglejmo prizer! Vozilo Saurer 12-46 z voznikom Francetom Mikličem in Milanom Prebaničem je letos februarja doseglo 3.382.864 din realizacije. Skupnih stroškov je bilo 1.936.279, pozitivna razlika 1.446.405, dohodek 1.971.949, osebni dohodek pa 225.544 din. Planirana realizacija vo-

zila na vozni dan je 75.000 din, dosežena pa 116.644. Februarja je vozilo prispevalo v sklade 1.195.615 din.

Voznik Milan Prebanič je povedal, da je treba za tak uspeh krepko delati noč in dan in da ni časa niti za kosilo niti za spanje. Voznika se za volanom menjata vsake tri in pol ure, spita pa v kamionu med vožnjo. Oba skupaj vozita v enem dnevu 14 ur. To je rekorden primer izkoriščanja delovnega časa. Polna in prazna vozila tečejo povprečno sedem in pol ure dnevno (z dvema voznikoma).

Vozita iz Siska v Avstrijo. Od šestih zjutraj do približno desetih nakladajo, okrog 16. ure sta v Mariboru na carini, kjer se navadno zadržita nekaj ur, potem še na avstrijski carini. No, in okrog petih zjutraj naslednji dan sta spet v Sisku, spet nakladanje in spet za volanom poznani poti v širni svet. Tako iz dneva v dan, ves teden, ko si doma malo oddahneta. Podobna pota ubirajo tudi drugi vozniki, vsi pa z željo, da bi čas čim bolj izkoristili.

Zelo važna postavka v poslovanju podjetja »AVTO« je remontno-servisna delavnica, ki zelo uspešno opravlja usluge tudi drugim koristnikom. Ze vrsto let opravlja servisne, remontne in druge usluge na vozilih Zastava, NSU Pretis in Tomos, v zadnjem času tudi strankam iz Novega mesta, Ljubljane in Gorskoga Kotara. Lani so z lastnimi sredstvi rekonstruirali delavnice in nabavili nove stroje, vendar rekonstrukcija še ni končana, saj je predvidena tudi gradnja nove hale. Te investicije, ki so pogoj za doseglo kvalitativnih uslug, zahteva med drugim tudi rastoče število motornih posebnih osebni vozil na območju kočevske občine in bližnje ter širše okolice.

F. G.

Prvič so se postavili ob nove kamione, ki jih je kolektiv podjetja AVTO dobil pred kratkim; zdaj bodo lahko prepeljali hitreje še več blaga!

DELOVNI KOLEKTIV TOVARNE SUKNA

TEKSTILANA KOČEVJE

POSILJA ZA PRAZNIK DELOVNEGA LJUDSTVA ISKRENE ČESTITKE Z NAJBOLJSIMI ŽELJAMI ZA NADALJNI NAPREDEK NA VSEH PODROČJIH!

Premajhna pomoč pionirski organizaciji

Občinski zvezi prijateljev mladine v Kočevju in Ribnici sta 16. in 23. aprila organizirali v Kočevju seminarški razgovor vodij in članov starešinskih svetov v šolah. Namen seminarja je bil v tem, da bi se vsi podrobneje seznanili z nalogami starešinskih svetov in vodij pionirskih organizacij, v razpravi pa si posredovali izkušnje pri svojem delu. Predavanja so obsegala teme, kot so vloga in mesto krajevne skupnosti pri varstvu otrok; pionirska samouprava in organizacija prostega časa; namen pionirske organizacije, načela in oblike dela v njej ter pionirski starešinski sveti.

Predavali so člani občinske zveze prijateljev mladine in član mladinskega komiteja iz Kočevja. Obeh seminarjev se

je udeležil tudi sekretar okrajne zveze prijateljev mladine Srečko Dimec in sodeloval v razpravi.

Udeležba na seminarju je bila zadovoljiva, kar dokazuje veliko zavzetost prosvetnih delavcev pri delu z mladino, prav tako pa tudi veliko potrebo po podobnih srečanjih in izmenjavi izkušenj. Izkušnje pri delu z mladino so čokajšnje, še večje pa potrebe. Ves čas so na seminarju poudarjali, da je treba pritegniti k delu z mladino tudi ostale organizacije in društva, ne le prosvetnih delavcev. Predvsem bi lahko nudile izdatno pomoč organizacije ljudske tehnike, AMD, društvo inženirjev in tehnikov itd. Na tem območju, posebno v Kočevju, je močno društvo inženirjev in tehnikov, pa ni

moč dobiti nekoga, ki bi vodil LT, na katero se v glavnem naslanja delo pionirjev v tehničnem izobraževanju. Te organizacije bi predvsem lahko veliko koristile mladini pri organizaciji in izpopolnjevanju prostega časa (krožki, letovanja, izleti).

Ugotovili so tudi, da so starešinski sveti slabo sestavljeni, ker zajemajo le prosvetne delavce. Na seminarju so sklenili okrepite starešinske svete, jih organizirati povsod, kjer jih še ni, kjer pa to ni možno (majhna šola), naj bi pomagala krajevna organizacija Socialistične zveze.

Večino tehničnega dela z mladino temelji na prostovoljni podlagi, zato je tudi tako malo sodelavcev. V prihodnje bi bilo treba zagotoviti v šolskih proračunih v te namene večja sredstva. Sklad za šolstvo naj bi razen osebnih dohodkov in materialnih stroškov šol priznal del sredstev tudi za dejavnost pionirskih odredov.

Dogovorili so se, da bo prihodnje srečanje v obliki seminarja jeseni v Ribnici.

Za 1. maj v Ribnici

V ribniški občini ne bodo organizirali posebnih prvomajskih proslav, razen internih prireditev v gospodarskih organizacijah. Občinski sindikalni svet je tudi priporočil sindikalnim vodstvom v podjetjih, naj po možnosti organizirajo krajše izlete v bližnjo okolico (npr. Jelevov žleb, Travnna gora, Grmada itd.). — Proslavo v Loškem potoku bodo skupaj organizirale vse organizacije in Prosvetno društvo Ivan Vrtačnik (nastopili bodo tudi domači pevci). Pred prvim majem bo v Ribnici nastopil najboljši jugoslovanski armadni zabavni ansambel, ki je zmagal na tekmovanju malih ansamblorov domov JLA skupaj s pevci, 2. maja pa bo priredil občinski odbor ZROP zabavni večer s srečolovom.

V Kočevju je bil v soboto zabavni večer, v večini delovnih organizacij pa bodo pripravili notranje manjše svečanosti v počastitev delavskega praznika.

Takole otovorjen se pismonoša Andrej Zajc poda na pot vsak četrtek... (Foto: Mohar, Ribnica)

»Priporočam Dolenjca...«

Ulica za ulico, hišo za hišo, kljuko za kljuko, stopnico za stopnico, dan za dnem, leto za letom sobira znani ribniški poštar Andrej ZAJC svojo Ribnico, že tja od osvoboditve naprej. Svoj poklic ima rad, saj je vedno v neposrednem stiku z ljudmi, vedno nove spoznava, nosi jim veselje (denarne nakaznice) in žalost (črno obrobljene telegrame), vsakdanje čtivo in pisma prijateljev. S tem da zadovolji stranko, je tudi sam zadovoljen, toda pot do tega je dolga in naporna...

Z delom smo štirje pismonoši na ribniški pošti zelo obremenjeni, posebno ob praznikih, toda z dobro voljo napravimo marsikatero naduro, da le raznosimo vse pošiljke... Dostava naše pošte ima veliko območje. Poštar prehodi na dan tudi do 25 kilometrov in raznosi 300 do 500 pošiljk, ob praznikih pa celo do 1.000. Pri tem so nam velika ovira stopnice, ki jih moramo zmagovati s po 25 do 30-kilogramskim bremenom.

Tov. Zajec pride vsako jutro okrog osmih k »Pildarčku«; taka je že navada, saj jutro za jutrom koraka po svojih starih stopinjah in le redko krene stran. Tu si malo oddahne, malo poklepeta s kom in potem spet hiti naprej. Tudi sam sem ga tisto jutro počakal pri Pildarčku in tokrat je bil njegov oddih malo daljši.

Povedal je, da je bil pred vojno pri železnici, po prihodu od partizanov pa je zapeljal na drug tir, po katerem voz še danes...

»Na naši pošti smo težko

delali, ker smo imeli neprijetne prostore. Šele poldruugo leto smo v novem poslopiju, na katerega smo zelo ponosni. Člani kolektiva smo zelo povezani in si vedno in vedno pomagamo... Ne le da raznašamo pošto, kakor vsi poštarji smo tudi mi »agitorji« za najrazličnejše časopise. Pismonoša namreč najbolje pozna vsako družino in ve, kakšen časopis potrebujejo. Lani smo pridobili nad 200 novih naročnikov za razne časopise, v prihodnje upam, jih bomo še več...

Posebna težava je seveda ob izterjavi, ko marsikdo sklepe odpovedati časopis, pa ga potem že kako prepričamo. — Kakor je vaše delo naporno, imate verjetno kakega konjčka. Katerega in zakaj?

»Ze služba mi je nekak konjček, ker jo rad opravljam, razen tega pa sem vnet športnik, čebelar in ribič. Zakaj? Prija mi; tako si najlažje in najbolje odpočijem, razvedrim in pomirim živce.«

— Vsak četrtek raznašate Dolenjski list in vidite, kako ga ljudje sprejemajo. In kaj mislite vi o njem?

»Dolenjec« je priljubljen, ker ljudje berejo domače vesti, o svojih krajih in o sebi ter vesti iz drugih krajev Dolenjske. Seveda bi radi videli, da bi bilo še več domačega... Pismonoši si bomo prizadevali, da bi bilo odpovedi zaradi zadnje utemeljene podražitve čim manj, oz. da bi se število naročnikov še dvignilo... In jaz? Jaz z veseljem berem in priporočam Dolenjca.«

France Grivec

Drobne iz dragarskega konca

V Dragi bodo letos pričeli graditi novo upravno poslopje gozdnega obrata, ki ima sedaj sedež v razpadajoči stavbi v Podpreski. V novi stavbi bi bila tudi uprava kmetijskega obrata Podpreska, dvoje ali troje stanovanj in morda sodoben trgovski lokal trgovskega podjetja iz Ribnice, ki ima sedaj trgovino v neprimernih prostorih v Podpreski in na Travi. Stavba naj bi bila letos pod streho, iz poslovnega sklada pa je tudi odobrenih 20 milijonov din.

Gozdni obrat v Podpreski je dal svoj televizor Prosvetnemu društvu Ivan Dulmin. V lepem klubskega prostoru se vaščani ob večerih kaj radi zbirajo. Pridejo tudi iz Lazca in Drage. Vsak plača po 20 din vstopnine, da s tem krijejo stroške. Televizor imajo tudi v sobi nad zdravstveno postajo v Srednji vasi pri Travi.

Letos bodo v Podpreski nadaljevali z gradnjo vodovoda. Lanska dela (rezervoar) so že plačana (del sredstev in prostovoljno delo pri izkopu so prispevali vaščani, nekaj pa KGP Kočevje). Za letos je dala ObS Kočevje 2,5 milijona din. Vodovod v Podpreski je nujno potreben, saj morajo v sušnem času voziti vodo od daleč s sodi.

Na Travi bo letos po dobrih desetih letih končana gradnja šole. Sedanja šola je v skrajno neprimernih prostorih.

S sezonskimi delavci je treba veliko več delati in jih predvsem tudi - vzgajati!

Posebna komisija si je ogledala proizvodnjo in organizacijo dela v ribniški Opekarni. Ze prvi vtisi za komisijo niso bili ravno spodbudni; opazili so zastoj kar na začetku, pri izkopu glin, ko sta iztirila bager in vagonček, kot posebno zanimivost pa so si stvar ogledali skoraj vsi delavci. Zastoj je vzrok iztrošenost mehanizacije in zastarelost proizvodnih sredstev. Za bager, ki je bil nov pred dobrimi tremi leti, tega sicer ni moč trditi, bil pa je doslej slabo vzdrževan, in podobni izpadi torej niso izključeni. Stvar bi morda opravičevali tudi s tem, da se sedaj šele uvajajo v novo sezono, kar pa spet pomeni, da je bilo njihovo zimsko »spanje« (zaradi posebnih pogojev delajo povprečno le po osem mesecev na leto) zelo neizkoriščeno, priprave pa so se zavlekle do samega začetka sezone.

Kapaciteta bagra ne zadošča za vse opekarniške peči,

komaj za eno, zato bi morali uvesti izkop glin v vsaj dveh ali treh izmenah. Ozko grlo predstavlja tudi dovoz glin do peči (torej ne morejo počakati izkopa), saj zaradi vertikalnega sistema ne morejo navoziti dovolj glin do vseh strojev.

REŠETO

Ker traja njihova proizvodnja le dobrih osem mesecev, bi morali v sezoni uvesti dve izmeni. Da nimajo dovolj delavcev, je vzrok v sezonskem delu in v tem, da dobivajo delavce iz drugih republik. Temu primerna je tudi disciplina in zanimanje še za kaj drugega kot le za zaslužek. Zanimiv dogodek, ki se je pripetil prav tedaj, ko je bila v podjetju komisija obč.

skupščine: priteklo je delavec, doma nekje od Banja Luke, in vplil, da »bo nekoga ubila. Pridružila sta se mu še dva tovariša in zapodili so se za nekom četrtem. Le-ta je prvemu menda vzel kolo in se odpeljal v Ribnico, ko pa se je vrnil, ga je oni napadel in pri tem dobil krepko po glavi. Če bi imel pri roki kaj primernega, bi svojo grožnjo verjetno izpolnil. Pri tem nobenega od njih ni motilo, da jih opazujejo predstavniki skupščine in da vse počno pred direktorjem in še med delovnim časom!

Ko so nekatere delavce vprašali, če res lahko zaslužijo najmanj 25.000 din; tega niso vedeli, niti kako nastaja njihov zaslužek. Za predsednika DS so menili, da je direktor, o sindikatu pa sploh niso nič vedeli. Samo to, da obstoji sindikat, več pa ne...

Kratke iz Ribnice in ribniške občine

Na do pred nekaj leti še zapuščenem svetu v Ribnici je zrastle nekaj novih hiš, med njimi tudi 5-nadstropni stolpič. Ze letos poleti bo vseljiv drugi stolpič, kopljejo pa temelje še za dva stolpiča. Z gradnjo naj bi začeli že letos. Tako bo ta del Ribnice čisto nov, in pokojni slovtveni zgodovinar dr. Ivan Prijatelj, domačin iz bližnjih Vinic, bi bil, če bi še živel, ponosen na svojo ulico.

zdog, od tega v družbeni lasti 4023 ha ali 28 odst. Zasebniki bodo lahko letos posekali v svojih gozdnih 31.600 m² iglavcev in 11.000 m² listavcev. Poleg tega je predviden tudi posek 3000 m² iglavcev in listavcev izven gozdov.

Predkongresna dejavnost

Na zadnji seji občinskega komiteja ZK v Ribnici so razpravljali o delu osnovnih organizacij ZK v predkongresnem obdobju ter o aktivnih ZK. Do 20. maja bodo OO ZK zaključile s konferencami, na katerih bodo izvolili 50 delegatov za občinsko konferenco ZK, ki bo v prvi polovici junija.

Komunisti ribniške občine se bodo pripravili na VIII. kongres ZK Jugoslavije s poglobljenim delom na vseh področjih politične in družbene dejavnosti.

Pozdrav Belokranjcem

Fantom in dekletom iz Bele krajine, kakor tudi domačim, čestita za letošnji delavski praznik Janez Pavlišič in Ivan Južnič, vojaka iz Už. Požege.

Z zobo-zdravstvenimi storitvami smo v Ribnici sedaj zadovoljni, saj imamo tri zobo-zdravnike, pa tudi Sodržiča ima svojega. Pred nekaj leti je bil v Ribnici samo en zobo-zdravnik, zato so ljudje čakali tedne in tedne, preden so prišli na vrsto.

Kovinsko podjetje v Ribnici predvideva letos precejšnje povečanje proizvodnih kapacitet. Lani je povečalo proizvodnjo za 65 odst., letos pa jo namerava po družbenem planu povečati še za nadaljnjih 45 odst. Podjetje si je s solidnimi izdelki utrdilo sloves med kupci in ima lepo bodočnost.

Na področju občine Ribnica je skupno 14.179 ha go-

Zadnjič smo pisali o turističnih poteh in lepotah Ribniške doline, danes pa si oglejte, kakšen je DOM NA TRAVNI GORI, kjer boste našli obilje miru, višinskega zraka in zadovoljstva. Odločite se in obiščite za prvomajske praznike turistične in druge lepe kraje v ribniški in kočevski občini!

Poti na Travno goro so oživele

Poti na Travno goro so spet oživele. Sicer tudi pozimi niso popolnoma opuščene, vendar je glavna turistična sezona šele sedaj.

Za prvomajske praznike imajo v domu na Travnji gori napovedanih precej obiskovalcev. Ti nameravajo preživeti praznike v idiličnem goškem svetu, ki mu dajejo gozdovi poseben čar in privlačnost. Prav sedaj se odejavo travnogorski gozdovi v novo zeleno obleko. Dom nudi gostom dobro hrano in kapljico ter prenočišča po zmernih cenah. Prijaznost in domačnost pa prispevata k dobre-

mu razpoloženju. Za razvedrilo imajo tudi televizor. Dom je povezan s cestami z dolino

Prvega maja se bodo zbrali na Travnji gori tako kot vsako leto tudi bivši borci iz Sodržiške doline, ki vabijo nekdanje bojne tovariše iz Loškega potoka in Ribnice na tovariško srečanje. Travnja gora je odigrala posebno vlogo v NOB, saj je dajala zavetje partizanom vsa leta vojne. Na goro pa bodo prišli tudi ostali delovni ljudje, med njimi zlasti mladi, ki bodo prinesli mladost in smeh.

Ribniški spominki v Gradcu

Ribniški spominki, miniaturni nasledniki znane suhe robe, so si utrli že dokaj široko pot po vsej domovini, v vse turistične kraje in večja mesta. Prav sedaj pa jih je pot popeljala še čez mejo, na razstavo v Gradcu v Avstriji.

Tudi doma imajo toliko naročil, da jih komaj zmagujejo. Vsi turistični kraji, posebno ob morju, si prizadevajo dobiti čim več umetniških spomenikov za bližnjo sezono, izdelovalci (pet strugarjev in 30-40 vžgalcev) pa ne vedo, kako bodo napravili dovolj vse te robe. Posebno so v zagoni, ker nimajo dovolj lavorovega lesa. Kljub vsemu so sklenili napeti vse sile in

čim bolj dvigniti proizvodnjo. Škoda le, da društvo nima primernega prostora za skladišče, majhna trgovinica pa je do vrha založena. Najboljša rešitev bi bila, če bi dobili še sosednji lokal, kjer je trafika, ali pa da bi samo menjali lokale, kjer bi bil leta za spominkarstvo veliko prikladnejši.

Vsem delovnim ljudem

Vsem delovnim ljudem iz domačih krajev, posebno pa domačim in dekletom, voščilo za 1. maj vojaki v Bjelevaru: Anton Kastelic, Jože Grabnar, Pavlek Okleščen, Tone Kastelic in Ežo Čičkav.

„ISKRA“
K R A N J

Proizvodnja
elektrolitov
MOKRONOG

VOŠCI ZA LETOSNJI
PRAZNIK DELA
PREBIVALSTVU
TREBANJSKE IN
SOSEDNIH OBČIN,
OBENEM PA POZDRAV-
LJA VSE SVOJE
POSLOVNE
PRIJATELJE!

DELOVNI
KOLEKTIV
PODJETJA

VODOVOD
NOVO MESTO

ČESTITA VSEM SVOJIM
STRANKAM OB
LETOSNJEM DELAV-
SKEM PRAZNIKU,
ZELEČ PRIJETNO
PRAZNOVANJE
VSAKOMUR
POSEBEJ!

VSEM
DELOVNIM LJUDEM
VELJAJO
TUDI ČESTITKE
IN POZDRAVI

KLAVNICE
PEKARIJE
in KINA

METLIKA

„DINOS“
poslovna enota
KOČEVJE

Z ENOTAMI
NOVO MESTO,
ORNO MELJ
IN METLIKA
SE PRIPOROČA TUDI
VNAPREJ IN ČESTITA
ZA 1. MAJ!

HOTEL PUGLED

V ČASU
PRVOMAJSKIH
PRAZNIKOV
SE PRIPOROČA
ZA OBISK, HKRATI
PA VOŠCI VSEM
SVOJIM STALNIM
IN OBČASNIM
GOSTOM

KOČEVJE

PREBIVALSTVU
DOLENJSKIH OBČIN
POSILJA ISKRENA
PRVOMAJSKA VOŠČILA
KOLEKTIV
ZDRAVSTVENEGA
DOMA
NOVO MESTO

NOVO MESTO

TRGOVSKO PODJETJE

„DOLENJKA“

CENJENIM STRANKAM
SE SE NADALJE PRIPOROČA
ZA NAKUP V VSEH SVOJIH
PRODAJALNAH IN JIM ČESTITA
ZA LETOSNJI 1. MAJ

Uprava, organi upravljanja in kolektiv

LESNEGA
KOMBINATA

„NOVOLES“

NOVO MESTO

PRISRČNO POZDRAVLJAJO DELOVNE MNOZICE NAŠE SOCIALI-
STIČNE DOMOVINE IN JIM ZELE V PRIHODNJE SE NOVIM
DELOVNIH USPEHOV!

INVALIDSKI ZAVOD

METLIKA

KOLEKTIV POHISTVENEGA IN TAPETNISKEGA OBRATA PODJETJA

„OPREMALES“
NOVO MESTO

„KOMET“

POSILJA NAJLEPŠE POZDRAVE IN PRISRČNE
PRVOMAJSKE ČESTITKE VSEM OBČANOM METLISKE
OBČINE, HKRATI PA VSEM DELOVNIM LJUDEM!

POSILJA PRISRČNE PRVOMAJSKE
POZDRAVE SVOJIM STRANKAM IN
DOBAVITELJEM, ZELEČ JIM NOVIM
DELOVNIH USPEHOV!

KOMBINAT LESNE
INDUSTRIJE

z obrati v Ribnici, Kočevju, Podpre-
ski, Loškem potoku, Sodražici, Do-
lenji vasi

proizvaja:

ZAGAN LES VSEH VRST, SOLSKO IN
PISARNISKO POHISTVO, STAVBENO IN
FURNIRSKO EMBALAZO, GALANTERIJ-
SKE IZDELKE ZA DOMAČE IN TUJE
TRZISČE.

I
N
L
E
S

RIBNICA

Na živi naš delavski praznik 1. maj!

VODOVODNO
INSTALATER-
SKO IN
KLEPARSKO
PODJETJE
NOVO MESTO

SE NAJTOPLEJE
PRIPOROČA, HKRATI
PA ČESTITA VSEM
SVOJIM POSLOVNIM
ZNANECM
IN DELOVNIM LJUDEM
OBČINE NOVO MESTO!

VSEM OBČANOM
PRISRČNO VOŠCI
ZA LETOSNJI
1. MAJ

Stanovanjska
skupnost
Kočevje-
rudnik

KOMUNALNA
BANKA

LJUBLJANA — podružnica

KOČEVJE

VOŠCI VSEM SVOJIM
STRANKAM, TAKO DELOVNI
ORGANIZACIJAM
KOT ZASEBNIKOM,
SE POSEBEJ PA VSEM
VLAGATELJEM
NA HRANILNE KNJIZICE!

PEKARIJA IN SLAŠČIČARNA
NOVO MESTO

ČESTITA SVOJIM STRANKAM IN VSEM
DELOVNIM LJUDEM NOVOMESKE OBČINE!

MEDOBČINSKA ZAVAROVALNICA NOVO MESTO

POSILJA PRVOMAJSKI POZDRAV VSEM SVOJIM STRANKAM IN SE JIM
TOPLO PRIPOROČA TUDI VNAPREJ!

KOLEKTIV TRGOVSKEGA PODJETJA

„STANDARD“ NOVO MESTO

SE Z VSEMI SVOJIMI POSLOVALNICAMI
PRIPOROČA POTROŠNIKOM ZA NAKUP,
HKRATI PA JIM ŽELI PRIJETNO PRVO-
MAJSKO PRAZNOVANJE!

Gradbeno podjetje

„GRADBENIK“ Ribnica

POZDRAVLJA ZA 1. MAJ VSE INVESTITORJE, SVOJE STRANKE IN POSLOVNE PRI-
JATELJE, KAKOR TUDI DELOVNO LJUDSTVO RIBNIŠKE OBČINE!

VSE LIVARJE V NASI
DOMOVINI, VSE DELAV-
CE IN LJUDSKO INTE-
LIGENCO POZDRAVLJA
ZA PRAZNIK DELA IN
JIM ČESTITA

LITOŽELEZNA
INDUSTRIJA

„LIČ“
ČRNOMELJ

RESTAVRACIJA

„NA GRIČU“
Čatež
PRI BREŽICAH

NUDI GOSTOM IZBRANA
JEDILA IN NAJBOLJŠE
PIJACE TER SE PRIPOROČA ZA OBISK V PRVO-
MAJSKIH PRAZNIKI!

INDUSTRIJA IN RUDNIKI
NEKOVIN

KREMEN

NOVO MESTO

z obratom RUDNIKI NEKOVIN in
STEKLARNO v izgradnji

POSILJA PRISRČNE PRVOMAJSKE PO-
ZDRAVE ZA MEDNARODNI PRAZNIK DE-
LOVNEGA LJUDSTVA, HKRATI PA ČESTI-
TA VSEM KOLEKTIVOM!

DELOVNI KOLEKTIV
PODJETJA

PREVOZ
BREŽICE

PRIPOROČA SVOJE
TRANSPORTNE
IN SERVISNE USLUGE,
HKRATI PA VOŠCI ZA
DELAVSKI PRAZNIK
PRVI MAJ!

VSEM DELOVNIM LJUDEM DOLENJSKE, BELE
KRAJINE IN SPODNJEGA POSAVJA ČESTITA ZA
LETOŠNJI PRVI MAJ IN JIH LEPO POZDRAVLJA

DELOVNI KOLEKTIV

Splošne bolnišnice
NOVO MESTO

Trgovsko podjetje na debelo in drobno
„ŽELEZNINA“

PRIPOROČA POTROŠNI-
KOM NAKUP V VSEH
SVOJIH PRODAJALNAH
IN ČESTITA ZA 1. MAJ
SVOJIM STRANKAM IN
POSLOVNIM PRIJATE-
LJEM PO VSEJ DOMO-
VINI!

NOVO MESTO

DELOVNI KOLEKTIV PODJETJA

„DEKORLES“
Brežice

ČESTITA VSEM DELOVNIM ORGANIZACIJAM
V OBČINI ZA PRVI MAJ IN JIM ŽELI NOVH,
SE VEČJIH USPEHOV!

ČESTITKAM DELOVNIH
KOLEKTIVOV IZ BELE
KRAJINE SE PRIDRU-
ZUJE TUDI

Komunalno
podjetje

ČRNOMELJ

PEČARIJA

OB LETOSNJEM PRVEM
MAJU POSILJA NAS KO-
LEKTIV LEPE POZDRA-
VE IN NAJBOLJŠE ŽE-
LJE VSEM DELOVNIM
LJUDEM!

Gradac
V BELI KRAJINI

V NASIH SODOBNO
UREJENIH
PRODAJALNAH BOSTE
SOLIDNO IN DOBRO
POSTREŽENI.

POTROŠNIKOM IZ ČRNOMELJA IN OKOLI-
CE SE SE VNAPREJ PRIPOROČAMO ZA NA-
KUP IN JIM ČESTITAMO ZA 1. MAJ

SPLOŠNO TRGOVSKO PODJETJE

„POTROŠNIK“
ČRNOMELJ
z vsemi svojimi poslovalnicami

KOLEKTIV TRGOVSKEGA PODJETJA

„VINO“

Brežice

Z ENOTAMI V METLIKI IN LJUBLJANI
ČESTITA VSEM LJUBITELJEM DOBRE
KAPLJICE ZA LETOŠNJI DELAVSKI
PRAZNIK!

ŽELEZNIŠKO
TRANSPORTNO
PODJETJE

NOVO MESTO

S SVOJIMI POSLOVNIMI ENOTA-
MI ČESTITA ZA 1. MAJ VSEM DE-
LOVNIM LJUDEM NAŠE SOCIALI-
STIČNE DOMOVINE!

ZAVOD
ZA UPRAVLJANJE
DRUŽBENEGA PREMOŽENJA
NOVO MESTO

VOŠCI ZA 1. MAJ IN TOPLO POZDRAVLJA VSE
DELOVNE KOLEKTIVE V PODJETJIH IN USTA-
NOVAH, ŽELEČ JIM NADALJNJIH DELOVNIH
USPEHOV!

VSEM DELOVNIM LJUDEM
KOČEVJSKE IN RIBNIŠKE
OBCINE TER VSEM POSLOV-
NIM SODELAVCEM ŽELIMO
PRIJETNO PRAZNOVANJE
MEDNARODNEGA DELAVSKE-
GA PRAZNIKA 1. MAJA!

Kmetijsko gozdarsko posestvo KOČEVJE

S KMETIJSKIMI OBRATI: CVISLERJI, KOPRIVNIK, LIVOLD, MLAKA, STARI LOG, DRAGA, MLEKARNO KOČEVJE, DELAVNICAMI BREG, AVTOPARKOM, SKLADIŠCEM IN PRODAJALNO V ZAGREBU, MESALNICO MOČNIH KRMIL, UPRAVO PODJETJA TER OBRATOM ZA KMETIJSKO KOOPERACIJO. CESTITKAM SE PRIDRUŽUJEJO GOZDNI OBRATI KOČEVJE, MÖZELJ, STARA CERKEV, GRČARICE, PODPRESKA, VELIKE LASCE, RIBNICA, UPRAVA GOJITVENEGA LOVIŠČA ROG, SPEDICIJA KOČEVJE IN RIBNICA, OBRAT GOZDNE MECHANIZACIJE, ODDELEK ZA UREJANJE GOZDOV, MESARIJA IN KLVNICA TER REZIJSKA GRADBENA SKUPINA

INDUSTRIJA KOVINSKE OPREME

INKOP KOČEVJE

VOSCI POSLOVNIM ZNANECM
IN VSEM DELOVNIM LJUDEM
ZA 1. MAJ!

VSE ZADRUŽNIKE IN KMETOVALCE NA SVOJEM
PODROČJU TOPLO POZDRAVLJA, ZELEC OBILNE
IN DOBRE LETINE

KMETIJSKA ZADRUGA

TRŽIŠČE - ŠENTJANŽ
p. KRMEJ

TRGOVSKO PODJETJE

PETROL

SKLADIŠČE

BREŽICE

s servisi Brežice, Čatež in
Videm-Krško

ČESTITAJO VSEM VOZNIKOM IN
LASTNIKOM MOTORNIM VOZIL Z
ZELJO ZA CIM SREČNEJŠO VOZNO
V PRVOMAJSKIH PRAZNIKI!

VSEM OBCANOM ISKRENO VOSCI
ZA PRAZNIK DELA IN JIH
POZDRAVLJA

**Krajevna skupnost
KOČEVJE - mesto**

SVOJIM STRANKAM,
DELOVNIM LJUDEM
OBCINE KOČEVJE
IN VSEM OSTALIM
PREBIVALCEM SFRJ
ČESTITA

DELOVNI KOLEKTIV
PODJETJA

**OPREMA
KOČEVJE**

INVESTITORJEM IN VSEM POSLOVNIM SODELAVCEM SE TUDI
VNAPREJ TOPLO PRIPOROČA ZA ZAUPANJE TER JIM VOSCI ZA
PRAZNIK DELA

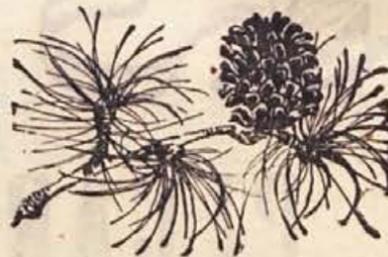
**Splošno gradbeno podjetje
ZIDAR KOČEVJE**

PRISRČNE
PRVOMAJSKE
POZDRAVE IN
NAJBOLJŠE
ZELJE
POSILJAMO
ZA LETOSNI
PRVI MAJ VSEM
INVALIDNIM
OSEBAM
TER DELOVNIM
KOLEKTIVOM
DOMAČE
OBCINE!

**Zavod za
zaposlovanje
invalidov
KOČEVJE**

**KOMUNALNA BANKA
NOVO
MESTO**

Z EKSPOZITURAMI V METLIKI
IN TREBNJEM

VOSCI IN ČESTITA ZA 1. MAJ VSEM
SVOJIM STRANKAM, DELOVNIM
ORGANIZACIJAM IN VLAGATELJEM
POSAMEZNIKOM TER SE TUDI
VNAPREJ PRIPOROČA!

ZDRAVSTVENI DOM

DELOVNE KOLEKTIVE
V PODJETJIH
IN ZAVODIH TOPLO
POZDRAVLJA IN JIM
ČESTITA

KOČEVJE

**TOVARNA
KERAMIČNIH
IZDELKOV
„KERAMIKA“
NOVO MESTO**

POSILJA LEPE
PRVOMAJSKE
POZDRAVE VSEM
POSLOVNIM ZNANECM
IN VSEMU DELOVNEMU
LJUDSTVU NASE
DOMOVINE!

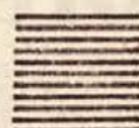
**RUDNIK
RJAVEGA PREMOČA
KOČEVJE**

POSILJA RUDARSKI POZDRAV VSEM SORODNIM DELOVNIM
KOLEKTIVOM, PRISRČNE PRVOMAJSKE POZDRAVE PA VSEM
DELOVNIM LJUDEM NASE DOMOVINE!

**SKUPNOST SOCIALNEGA
ZAVAROVANJA
KOČEVJE - RIBNICA**

S PODRUŽNICAMA V KOČEVJU IN
RIBNICI

ČESTITA ZA LETOSNI DELAVSKI
PRAZNIK VSEM ZAVAROVANECM
NA SVOJEM PODROČJU!

Planinci so zborovali na Lisci

Pred »Tončkovim domom« na Lisci so se 19. aprila zbrali planinci iz Sevnice in Videm-Krškega. Prvič v zgodovini planinskega društva Lisci Videm-Krško so njegovi člani priredili občni zbor na postojanki, po kateri se društvo imenuje. Zborovali so na prostem. Prisotni so bili tudi gostje: podpredsednik Planinske zveze Slovenije Tone Bučar, zastopniki planinskih društev Brežice, Litija in zastopnik društva iz Podsave.

V društvu Lisci je vključenih 629 članov, od tega jih je 446 iz sevniciške občine. Med sevniciškimi planinci je 85 mladincev. Pri pridobivanju novih članov so se lansko leto zelo dobro izkazali Sevnicičani. V planinsko organizacijo so vključili 130 novih članov. Dobra polovica od teh je iz vrst mladine. Ustanovljali so tudi sekcije po delovnih organizacijah: v Koptarni, v Konfekciji Lisci, pri občinski skupščini, v Mizararski zadrugi, kjer sekcija že dela, pa bodo letos izvolili vodstvo.

Planinsko društvo Lisci Videm-Krško je v preteklem letu organiziralo precej izletov in izdalo okoli 40 izkaznic za prehojeno Zasavsko planinsko pot od Kumrovc do Kuma. Na tej poti je 14 planinskih postojank. Slovenske transverzale od Maribora do Kopra se je lotilo 20 članov.

Obhoditi morajo 60 postojank.

Udeleženci občnega zbora so dali priznanje gospodarskemu odboru, ki je samostojno delal v okviru upravnega odbora društva. Lani je pričel z gradnjo vodovoda na Lisci in dela bodo končana letos junija. Pripravil je tudi program za razširitev Tončkovega doma, da bo le-ta lahko sprejel vse planince in motorizirane turiste. Z gradnjo kletnih prostorov so že začeli. Lisci je za planince in turiste zelo privlačna in do nje vodi lepa cesta iz Sevnice prek Brega in iz Rimskih Toplic prek Jurklostra.

Občni zbor je sprejel poročilo upravnega odbora in izrekel pohvalo vsem članom, prav posebej pa še prizadevnemu predsedniku Lojzetu Anzelcu iz Sevnice. Pohvaljena sta bila tudi oskrbnika Tončkovega doma Pavle in Marjanka Strgar ki gostoljubno sprejmeta vsakega gosta in vedno skrbita za dobro postrežbo.

Občni zbor je ob zaključku sprejel program dela za leto 1964, v katerem nalaga upravnemu odboru skrb za organizacijo obiska zasavskih in ostalih slovenskih gor, Pomembna naloga je tudi pridobivanje novih članov in sodelovanje s sosednjimi društvi, posebej še z društvi v bratski hrvatski republiki.

Pozdrav delavskemu razredu Jugoslavije, ki je zmerom dosledno izpolnjeval svojo internacionalistično dolžnost ter hkrati podpiral boj delavskega gibanja in naprednih sil v svetu!
ZA 1. MAJ, mednarodni praznik dela, čestitamo vsem delavcem in ljudski inteligenci z željo, da bi delavski razred naše domovine še nadalje služil velikemu boju delavcev vsega sveta in vseh naprednih ljudi za mir, svobodo in socializem!

Medobčinsko prvenstvo v krosu

26. aprila je bilo v lepem sončnem vremenu izvedeno medobčinsko in občinsko prvenstvo v krosu za leto 1964. Na velikem stadionu v Novem mestu se je zbralo okoli 200 tekmovalcev in precej gledalcev. Tekmovalo je največ šolske mladine, zlasti iz Novega mesta, razen tega pa tudi iz Vinice, iz Žužemberka, Velikega Gabra in Mokronoga. Vsi so bili na tekmovalce dobro pripravljene, verjetno zaradi tega, ker je bilo v razpisu določeno, da lahko vsaka šola prijavi v vsaki skupini le 5 najboljših, ki so odnesli prva mesta na medobčinskih in šolskih tekmovanjih.

Telesnovzgojna društva Partizan so zastopali Semičani, skupina iz Žužemberka, Trebnjega in Mirne peči. Pogrešali pa smo člane delovnih kolektivov, kar kaže, da še ni pravega zanimanja za to športno panogo, ki naj bi postala osnova za nadaljnje športno udejstvovanje v vseh panogah.

Najboljši so bili naslednji:

Pionirji osnovne šole — 600 metrov: 1. Jože Hrovat (Polet, Sentjerne) 2:15,9; 2. Slavko Retelj (o. s. Smihel) 2:20; 3. Rafael Kastelic (o. s. Žužemberk) 2:24.

Mlajši mladinci I — 600 m: 1. Ljudez Košar (učiteljske) 2:19,4; 2. Peter Cvecljar (gimn. Črnomelj) 2:24; 3. Franc Petelin (gimn. Novo mesto) 2:28.

Mlajši mladinci II — 800 m: 1. Matija Vidmar (KSS Grm) 2:53,6; 2. Ludvik Markovič (ESS Grm) 3:03; 3. Milan Močnik (KSS Grm) 3:03,2. Izven konkurence Andrej Martinič (TSS Videm-Krško) 2:53,6.

Starejši mladinci — 1000 m: 1. Marjan Blažič (gimn. Novo mesto) 5:30; 2. Božo Jurčič (vaj.)

Visoka zmaga rokometašev

Drugo kolo medobčinske rokometne lige ni prineslo nobenih sprememb na vrhu. Ekipa novomeškega Partizana, ki s precejšnjim naskokom vodi na lestvici, niza zmago za zmago. Tokrat je premagala B ekipo Črnomeljskega Partizana s rezultatom 33:13 (12:7). Ekipi sta igrali v naslednjih postavah:

Črnomelj: Satovšek 1, Butala 3, Bajt 3, Losar 6, Kocič, Turk, Plut, Cemas, Stariha, Radojčić; Novo mesto: Perko, L. Bele 9, M. Bele 1, Medle 4, Vovk 1, Blažič 10, Spilhal 8.

Novomeščani so tokrat spet prikazali igro, s kakršno bodo tudi v prihodnji sezoni brez dvoma nabrali precej točk v višjem razredu — drugi slovenski ligi. —al

oala Novo mesto) 5:34; 3. Lado Sedelj (gimn. Novo mesto) 5:40.

Člani — 1.000 m: 1. Vinko Istenič (SD Železnica) 4:57,1; 2. Božo Ostanek (ESS) 5:12.

Pionirke osnovne šole — 400 metrov: 1. Danica Močnik (SSD Katja Rupena, Novo mesto) 1:40,4; 2. Tina Jurgalič (SSD Polet, Sentjerne) 1:41; 3. Barica Gracar (o. s. Žužemberk) 1:41,2.

Mlajše mladinke — 400 m: 1. Vera Penič (med. šola Novo mesto) 1:42; 2. Milena Plut (ESS) 1:46; 3. Stanka Nemanic (ESS) 1:48.

Starejše mladinke — 600 m: 1. Jože Rogelj (ESS) 2:43,2; 2. Marija Gotlib (gostin. šola Novo mesto) 2:54; 3. Jozica Penca (učit.) 2:58.

Najboljši posamezniki in tri najboljša moštva bodo prejeli diplome, zmagovalci šol bodo dobili diplome od Medobčinskega zavoda za prosvetno-pedagoško službo v Novem mestu, medtem ko bodo člani telesnovzgojnih društev prejeli priznanja od Občinske zveze za telesno kulturo v Novem mestu.

J. G.

PRESENETLJIV REMI

SSD UCITELJSKE : BORAC 9:9 (4:3)

Borbeni učiteljskičniki so presenetili ekipo Borca, ki je bila pričakovana v svoj uspeh. Mladi rokometaši učiteljske so dosegli neodločen rezultat v borbi s fizično mnogo močnejšimi nasprotniki.

Učiteljske: Perko, Kramer 1, Pifolt, Degen 2, Čebin 1, Pečnik 1, Kobe 4, Jaro, Jaklič.

Borac: Boban, Martinović 1, Kuzmanović, Uremović 1, Murvaj 2, Karnas 2, Gubič 1, Šipek, Jurčič 2.

Tekma je bila zelo napeta, čeprav ni prinesla kakšne posebne igre. Obe moštvi sta namreč igrali izrazito obrambno in sta v napadu s igro okrog cone skušali ustvariti ugodne priložnosti za strel. Posledica take igre je bila mnogo drobnih prekrškov in pa malo golov, še posebej zato, ker sta bila oba vratarja najboljša moža na igrišču. —al

RADIO LJUBLJANA

VSAK DAN: poročila ob 5.15, 6.00, 7.00, 8.00, 12.00, 13.00, 17.00, 19.30, 22.00. Pisan glasbeni sprejem od 5.00 do 8.00.

PETER, 1. MAJA: 8.00 — 12.00 Rezervirano za prenos prvomajске parade. 12.05 Čestitke ob prazniku dela. 13.30 Iz narodno-zabavne matineeje v Velenju. 14.15 Popularni popoldanski koncert. 15.05 Na obisku pri interpretih zabavne glasbe vzhodnih dežel. 16.20 Novi posnetki treh naših solistov. 17.05 Prenos iz prvomajskih športnih prireditvev. 19.05 Glasbene razglednice. 20.00 Iz naših studiov v zadnjem letu.

SOBOTA, 2. MAJA: 8.45 Slovenske narodne pesmi poje Otroški zbor RTV Ljubljana. 9.05 Pomladni zvoki. 11.30 Zvone Križnik: Prvomajska pot na Rožnik. 12.05 Čestitke ob prazniku dela. 13.30 Lahka glasba. 14.00 »Iščemo nove talente«. 15.05 Sprehod skozi pomlad. 16.00 »Dežela, ki jo ljubimo«. 17.15 Radijska igra — Eugène O'Neill: O divjina. 18.11 Štirje veliki operni prizori. 19.05 Glasbene razglednice. 20.00 Pred občinstvom in pred mikrofonom 21.55 Igramo za vas.

NEDELJA, 3. MAJA: 8.00 Javna otroška oddaja »Veseli tobogani«. 9.05 Naš poslušalec čestitajo in pozdravljajo — I. 10.00 Še pom-

ISKRA

KRANJ

Tovarna usmerniških naprav

NOVO MESTO

ZAVOD ZA IZGRADNJO

IN UREJANJE NASELIJ

NOVO MESTO

POSILJA ISKRENE ČESTITKE Z NAJBOLJŠIMI ZELJAMI VSEM DELOVNIM OBCANOM, KAKOR TUDI KOLEKTIVOM V INDUSTRIJI, GRADBENISTVU, OBRTI, V UPRAVNIH ORGANIH, PROMETU, PROSVETI, ZDRAVSTVU, GOSTINSTVU IN VSEM OSTALIM!

Neuspel start košarkarjev

Minulo soboto so novomeški košarkarji startali v zahodni skupini druge republiške lige. Prvo tekmo z »Nanosoma« iz Postojne so izgubili z rezultatom 60:55.

V prvem polčasu so bili tekmeči enakovredni in v 15. minuti so Novomeščani vodili. Nato so domačini imeli svojih pet minut in v odmoru se je rezultat glasil 25:22 v njihovo korist. V drugem polčasu so gostje zopet dobro zaigrali in prišli v vodstvo, zatem pa v petih minutah doživeli poraz. Domačini so namreč z nekaj zaporednimi napadi dosegli vodstvo dvanajst košev, kar jim je zadostovalo do konca tekme.

Kaj bi lahko rekli o tekmi? Novomeščani so taktično zelo slabo igrali, saj so dvakrat dovolili, da so nasprotniki v nekaj minutah

odločili tekmo v svojo korist. V obrambi so igrali dobro in z visokimi skoki pobrali večji del odbitih žog. V napadu so igrali nepovezano in zapravili nekaj lepih priložnosti za doseg košev. Tekmo je oviral močan bočni veter. Sodila sta: Vertelj — dobro in Zupan — slabo. Slednji ni bil dorasel nalogi in novim košarkarskim pravilom ter je dopuščal ostro igro.

Koše so dosegli: Bele 11, Franko 5, Golob 6, Knoll 15, Petrič A. 5, Setina F. 8, Uhan 5. —iž

DOLENJSKI LIST v vsako hišo Bele krajine, Spod. Posavja in Dolenjske!

četa, dirigent Radovan Gobec. 15.30 V terek na svidenje. 16.00 Vsak dan za vas. 17.05 Koncert po željah poslušalcev. 18.10 Španske in latinsko-ameriške melodije. 19.05 Glasbene razglednice. 20.20 Radijska igra György Sos: Resnična legenda.

SREDA, 6. MAJA: 8.55 Pisani svet pravljic in zgodb. 9.25 5 popevkami po Sloveniji. 10.45 Clovek in zdravje. 11.00 Pozor, nimaš prednosti! 12.15 KN — Jože Kregar: Gomojne in druge begonije. 13.30 Plesi in razpoloženja. 14.35 Sovjetska zabavna glasba. 15.15 Zabavna glasba. 16.00 Vsak dan za vas. 17.35 Iz fonoteke Radia Koper. 18.45 Ljudski parlament. 19.05 Glasbene razglednice. 20.00 Lepe melodije.

ČETRTEK, 7. MAJA: 8.05 8 koncertnih in opernih odrov. 9.25 Jugoslovanski pevci zabavne glasbe. 10.15 Pianist in aranžer Page Cavanaugh. 11.00 Pozor, nimaš prednosti! 12.15 KN — inž. Vid Korber: Kako poteka obnova sadovnjakov na KK Zalec. 13.30 Glasbeni sejem. 14.35 Naš poslušalec čestitajo in pozdravljajo. 15.40 Literarni sprehod — J. Ribnikar: Iskreno sožalje. 16.00 Vsak dan za vas. 17.15 Turistična oddaja. 18.10 Iz domače koncertantne literature. 19.05 Glasbene razglednice. 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov.

Bogdan Hren — šesti v Sloveniji v kegljanju

V Celju je bilo zaključeno republiško kegljaško prvenstvo za leto 1964 za posameznike. Udeležilo se ga je 73 najboljših kegljačev iz vse Slovenije. Med njimi so nastopili tudi štirje predstavniki iz Dolenjske: Mrziak in Hren (Pionir N.m.) ter Birkelbah in Vajs (iz Kanjarice).

Dolenjski tekmovalci so nastopili v drugi skupini, skupno z mnogimi znanimi tekmovalci in reprezentanti. V prvem nastopu je imel najboljši rezultat Mariborčan Mlakar (890), sledili so mu: Horvat 894, Grom 864, Suštar 861, Steržaj 859, naš tekmovalac Hren 856, Marinček 855, Šilbar 853 itd. Birkelbah je dosegel 804, Vajs 802, Mrziak pa je s poškodovanim kolonom dosegel samo 788 kegljev.

Bolj zanimiv je bil drugi nastop, kjer so mnogi znani tekmovalci zaradi slabših rezultatov odpadli iz borbe za poljsa mesta. Najboljši rezultat in prvo mesto si je priobori Mlakar (Branik) z odličnim rezultatom 937 kegljev. Svoj plasman je izboljšal Bogdan Hren, ki je v drugem nastopu dosegel zelo dober rezultat — 869 kegljev in odlično šesto mesto. Za njim so

zaostali vsi ljubljanski in gorenjski tekmovalci.

Tudi predstavnika iz Kanjarice sta drugi dan precej popustila, predvsem zaradi slabo sestavljenega urnika, ker nista imela nobene sveže za vrnitev domov po odigranem drugem nastopu. Vajs je dosegel 773, Birkelbah pa 763 kegljev. Mrziak je le s skrajnim naporom zaradi hudih bolečin v kolenu uspel podreti 713 kegljev.

Kanal : Novo mesto 3:1

V nedeljo so novomeški odbojkarji gostovali v Kanalu in odigrali prvo letošnje prvenstveno tekmo v I. slovenski odbojkarjski ligi. To je bilo deveto medsebojno srečanje in ob sedmih zmagah Novomeščanov njihov drugi poraz. — Novomeščani so že v drugem setu naredili nekaj napak, ki so jih domačini izkoristili. Točke so nabirali zaradi slabega lovljenja žog, slabih podaj in prešibkih udarcev Novomeščanov.

Glede na to, da so novomeški odbojkarji sodelovali v zimski ligi in na tej po začetnih porazih odločili vsa srečanja v svojo korist, smo pričakovali, da se bo ta priprava bolje pokazala — tudi na zunanjih igriščih. Dober je bil predvsem Marjan Sonec z močnimi servisi. Razen njega so na tekmi s Kanalom igrali še Miran Simič, Samo Medić, Marjan Lapajne, Rudi Berger, Marjan Potrč in Rihard Resnik. Letos sta Kanal in Novo mesto najresnejša kandidata za vrh republiške tabele, vendar pa bodo morali Novomeščani v prihodnje bolje igrati. MP

Čestitke za delavski praznik

Franc Bregar, Toni Kastelic in Adolf Zalokar, ki so pri vojskih v Bjelovaru, voščijo za 1. maj vsem bralcem in sodelavcem našega lista, znanec in prijatelj iz vse Dolenjske.

KOLEKTIV

TRGOVSKEGA PODJETJA NA DEBELO IN DROBNO

PRESKRBA KRŠKO

ČESTITA V IMENU VSEH SVOJIH POSLOVALNIC CENJENIM ODJEMALCEM IN SE JIM TUDI V BODOČE PRIPOROČA ZA ZAUPANJE!

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

Tedenski koledar

Petek, 1. maja: Praznik dela
Sobota, 2. maja: Boris
Nedelja, 3. maja: Saša
Ponedeljek, 4. maja: Florijan
Torek, 5. maja: Miran
Sreda, 6. maja: Janez
Četrtek, 7. maja: Stanislav

ČESTITKE

Dragemu atu Francu Krenu za 70-letnico iskreno čestitamo in želimo, da bi bil še dolgo med nami! Zena Kristina in otroci: Eda, Anča, Marica, Ema, Vida in Olga z družinami.

Petra Pavlinu, ki služi vojaški rok v Aleksincu, želijo vse dobro za njegov 30. jubilej vsi njegovi; na veselo svidenje! — Prijateljka Jožeta Stuparja pa lepo pozdravljajo.

Dobri leti Alojzji Kosch iz Vrhovčeve ulice 5 želijo za minuli rojstni dan vse najboljše in še veliko zdravih let v krogu domačih Bačerjev in Vahterjev.

Jožetu Skufeli, profesorju v Vavti vasi, na njegovi življenjski poti čestitajo prijatelji!

ZAHVALE!

Ob pretani in tragični izgubi našega dragega moža in očeta **ALOJZA KUMPA** iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nam nudili pomoč in nas tolažili, še posebej pa vaščanom ter vsem, ki so darovali vence. Prav

posebno zahvalo smo dolžni dr. Oblaku za njegovo požrtvovalnost, Kmetijskemu obratu Novo mesto in sindikalni podružnici IMV Novo mesto ter delavcem podjetja, ZB pa za podarjeni venec. Zahljuča žena Terezija, hčerki Anica in Marija, sinova Alojz in Martin z zeno ter ostalo sorodstvo.

PREKLIC

Delegat gasilskega društva Adlesič preklicujem svojo izjavo, ki sem jo izjavil na občinski gasilski zvezi v Crnomlju 1. marca 1964, za neretično.

OBVESTILO

Po sklepu upravnega odbora Splošne bolnišnice Brežice so od 15. maja 1964 dalje dovoljeni obiski bolnikov ob sredah in nedeljah od 12.30 do 14.00.

KALOGLASA

PRODAM kuhinjsko kredenco. — Ogled popoldne. — Franc Kolar, Novo mesto, Kosova 4.

PRODAM skoraj novo motorno kolo Prima 150 cm po zelo ugodni ceni. Naslov v upravi lista. (269-64)

DEKLISKO KOLO prodaja Jevšek, Novo mesto, Adamičeva 2.

NOVE MOSKE HLACE, najdene na Partizanski cesti v Novem mestu, dobite. (Naslov v upravi lista)

STOJALO za moški šivalni stroj kupim. Naslov v upravi lista. (276-64)

KOTEL za kuhanje žganja kupim. Naslov v upravi lista. (289-64)
TAKOJ SPREJMEM dva pečarska pomočnika. Družinsko stanova-

nje priskrbljeno. Janez Erce, Kranj Cesta 1. maja 65.
ZENSKO sprejemem na stanovanje za pomoč v gospodinjstvu. Anica Paulin, Novo mesto, Partizanska 5.

BORSO s plesarskim orodjem in delovno obleko sem izgubil dne 21. aprila od Zabeje vasi do Velikega Slatnika. Poštenega najditelja prosim, da jo vrne na PAM ali Vel. Slatnik 3, Novo mesto.

OBLACILA OCISTI HITRO in solidno Kemična čistilnica, Novo mesto, Germova ulica 5.

ZDRAVILISCE ROGASKA SLATINA — Desettisoči vaših sotrpilov, ki so kakor vi boleli na želodcu, jetrih, žolču in črevesju, so se pozdravili z učinkovitim naravnim zdravilom: rogaskim »Donate vrelcem«. Vprašajte zdravnika! Zahtevajte »Donate« v svoji trgovini; te ga dobe v Novem mestu pri trgovskem obratu »STANDARD« — telefon 21-158, »HEMELNIKA« — telefon 21-129.

KINO

Crnomelj: 1. in 3. maja ameriški barvni film »Maščevanje Vikingov«, 5. in 6. maja francoski film »Krava in ujetnik«.

Dol. Toplice: 2. in 3. maja nemški film »Esnapurski tiger«.

Kočevje — Rudnik: 1. in 2. maja španski barvni film »Mati, poslušaj moje pesme«, 3. in 4. maja ameriški film »Osamljeni so hrabri«, 6. in 7. maja ameriški barvni film »Najpoborniki«.

Kočevje — Jadran: 1. in 2. maja ameriški barvni film »Morganovi gusarji«, 3. in 4. maja jugoslo-

vanski barvni film »Ljubezen in moda«, 4. in 5. maja nemški film »Skrivnost orientala« — 1. del, 6. in 7. maja »Skrivnost orientala« — II. del.

Kostanjevica: 1. in 2. maja jugoslovanski film »Kozara«, 3. maja ruski film »Hajduška kria«, 6. maja nemški film »Zakon v sencu«.

Metlika: 1. maja ameriški film »Najboljši učencec«, 2. in 3. maja ameriški film »Golo mesto«, 6. in 7. maja ruski film »Idole«.

Mokronog: 2. in 3. maja francoski film »Resnica«.

Novo mesto — Dom JLA: od 30. aprila do 5. maja italijansko-francoski film »Poslednji raj«.

Novo mesto — Krka: od 30. aprila do 2. maja jugoslovanski film »Iz oči v oči«, 3. in 4. maja angleški barvni film »Valček toadorja«, 5. maja sovjetski barvni film »Huzarska balada«, 6. in 7. maja zaprti.

Oslinca: 3. maja nemški film »Indijski nagrobni spomeniki« — II. del.

Predgrad: 3. maja ameriški film »Vragov učencec«.

Ribnica na Dol.: 1. in 3. maja ameriški film »Cudodelka«.

Sevnica: 2. in 3. maja angleški film »Betonska džungla«, 6. maja ameriški film »Dom na griču«.

Sodražica: 2. in 3. maja ameriški film »Prepovedan planet«.

Stara cerkev: 30. aprila in 1. maja italijanski barvni film »Ne pozabi me«, 2. in 3. maja bolgarski film »Prva ljubezen«.

Strata: 2. in 3. maja jugoslovanski film »Medaljon s tremi srele«.

Trebnje: 1. maja jugoslovanski film »Saša«, 2. in 3. maja italijanski film »Beli Selke«.

Brod na Kolpi: 1. in 2. maja španski film »Prodajalica vijolic«.

GIBANJE PREBIVALSTVA

MATIČNI URAD NOVO MESTO
Od 20. do 27. aprila je bilo rojenih 13 dečkov in 20 deklic.

Poročili so se: Anton Gotlib, delavec, in Angela Dragan, delavka, oba iz Herinje vasi; Slovenko-Franc Zore, uslužbenec, in Marija-Sonja Sašek, uslužbenka, oba iz Crnomlja; Viktor Avsec, delavec z Malega Slatnika, in Jožeta Primo, uslužbenka iz Maškovec; zlata poroka: Jože Ambrožič, kmet, in Marija Zevnik-Ambrožič, gospodinja, oba iz Gabrja.

Umrlj so: Janez Zagorc, posestnik iz Gor. Vrhpolja, 64; Janez Konček, upokojenec iz Uršnih sel, 68; Alojz Lovenjak, delavec iz Kočevja, 62; Franciška Koklič, gospodinja iz Rakovnika, 72.

rija Zevnik-Ambrožič, gospodinja, oba iz Gabrja.
Umrlj so: Janez Zagorc, posestnik iz Gor. Vrhpolja, 64; Janez Konček, upokojenec iz Uršnih sel, 68; Alojz Lovenjak, delavec iz Kočevja, 62; Franciška Koklič, gospodinja iz Rakovnika, 72.

Berite in razširjajte Dolenjski list!

Knjigovodski kader se mora izobraževati

Ob navzočnosti gostov in predstavnikov knjigovodskih organizacij v Sloveniji ter na Hrvaškem je bil 25. aprila v Novem mestu VI. redni občni zbor društva knjigovodij Novo mesto. Obravnavali so nekatera aktualna vprašanja v sodobnem poslovanju v gospodarskih organizacijah in razpravljali o vlogi knjigovodij kot zelo važnih sodelavcev proizvodnje.

Gradivo za razpravo sta nudila referat »Finančna funkcija in pojem ter vloga faktorjev likvidnosti v gospodarski organizaciji« in poročilo društvenega predsednika o vlogi knjigovodij med dvema občnima zboroma.

Profesor ekonomske fakultete v Ljubljani Janko Kralj se je v svojem referatu prizadeval opozoriti knjigovodje na nekatere važnejše zakonitosti in spoznanja v sodobnem knjigovodskem poslovanju v gospodarskih organizacijah. Ko je govoril o likvidnosti v gospodarskih organizacijah, je poudaril, da bi knjigovodje lahko vplivali na to, da bi gospodarske organizacije lažje premagovale najrazličnejše težave, če ne bi bili ti pretežno le evidentičarji. Seveda pa bodo temu primarno izobraženi.

Temu vprašanju je posvetilo veliko pozornost tudi poročilo upravnega društvenega odbora. Med drugim je navedlo, da je kar 77% takih članov, ki opravljajo nalogo knjigovodje, čeprav nimajo srednje izobrazbe. Stanje se sicer iz leta v leto izboljšuje, trenutno pa ne moremo biti zadovoljni. To je precej odvisno od tega, kako rešujejo vprašanje knjigovodskega kadra posamezne gospodarske organizacije. Ugotovitev kaže, da si te precej prizadevajo pomagati tako svojemu kadru kot društvu, da pa imajo slabši

odnos do tega nekatere občinske skupščine.
V razpravi so ocenili vlogo novomeškega društva knjigovodij kot uspešno. Nedvomno si je to pridobilo precejšnji ugled tudi s skrbjo za naraščaj. Zelo dobre stiske je imelo z ekonomsko srednjo šolo in TSS, kjer je s posebnimi ob-

likami sodelovanja začelo seznanjati študirajočo mladino s poglobljenimi zahtevami knjigovodstva v sodobnem poslovanju. V razpravi so večkrat omenili, da se bo knjigovodja lahko še več posvečal zahtevnejšim nalogam tedaj, ko ga ne bo preveč oviralo redno delo. Opozorili so na potrebo po uvedbi mehanskih pripomočkov v knjigovodstvo. S temi bi moral biti slej ko prej opremljen vsak knjigovodja. Brez ustreznega znanja kljub temu nihče ne bo zadovoljivo opravil svojega dela. Zato so posebej opozorili, naj bo najvažnejša naloga izobraževanje članov.

BORCEM

I. Slovenske artilerijske brigade NOV in POS

5. in 7. junija 1964 bomo v Dolenjskih Toplicah proslavili 20. obletnico ustanovitve I. slovenske artilerijske brigade. — Prosim vse borce brigade, prav tako pa tudi borce artilerijskih enot udarnih brigad — Cankarjeve, Gubčeve in drugih — da takoj sporočijo svoje naslove na: Stana Kos-Spela, Ljubljana, Miklošičeva 8a/III.

Vsa obvestila boste prejeli na vaš naslov.
PRIPRAVLJALNI ODBOR

DOLENJSKI LIST

LASTNIKI IN IZDAJATELJI: Občinski odbori SZDL Brežice, Crnomelj, Kočevje, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.
UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR: Tone Gošnik (glavni in odgovorni urednik), Rla Bačar, France Grivec, Miloš Jakopec, Jožica Tepey in Ivan Zoran.
IZHAJA vsak četrtek — Posamezna številka 30 din — Letna naročnina 1200 din, polletna 600 din; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo: 2400 din — Tekoči račun pri podr. NB v Novem mestu: 606-11-608-9 — NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Glavni trg 3 — Poštni predal 33 — Telefon 21-227 — Rokopisov in fotografij ne vračamo — TISKA: Časopisno podjetje DELO v Ljubljani.

KOMPAS

VABI NA IZLETE

Ne zamudite izredne prilike in obiščite sorodnike v ZDA! Izredna ugodnost za prijetno in poceni potovanje se vam nudi s KOMPASOVIM potovanjem v

New York

s posebnim letalom ljubljanskega »Adria-Avioprometa«. Med bivanjem v New Yorku si boste lahko ogledali Svetovno razstavo in obiskali sorodnike. — Odhod letalca: 20. julija in 24. avgusta.

Prijave za izlet v NEW YORK sprejemajo vse poslovilnice KOMPASA, najkasneje do 10. junija. Na željo dostavimo program potovanja tudi po pošti. — Sporočite svoje želje in naslov Turističnemu podjetju KOMPAS, Ljubljana, Tito tova 12.

Delovna organizacija V NOvem MESTU

razpisuje mesto

TAJNICE

POGOJ: ustrezna izobrazba in dosledno popolno obvladanje strojepisja.

Plača po dogovoru, stanovanja nimamo na razpolago.

Samo pismene ponudbe s kratkim življenjepisom in opisom dosedanjega dela pošljite v zaprti kuverti s šifro »ZANIMIVO DELO« na naslov: Dolenjski list, uprava, Novo mesto, p. p. 33. Nastop delovnega razmerja: takoj.

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij

Sekcije za vzdrževanje proge Novo mesto LJUBLJANSKA CESTA 5

razpisuje delovno mesto

KVALIFICIRANEGA STROJNIKA V KAMNOLOMU VRHPEČ

Osebnih dohodki po pravilniku ali dogovoru. — Pismene ponudbe z navedbo strokovne izobrazbe in dosedanje zaposlitve pošljite do 15. maja 1964.

Vreme

VREME OD 29. APRILA DO 7. MAJA

Nekako od 28. aprila do 1. maja v splošnem nestalno. Pozneje izboljšanje, a še pogostne krajevne nevihte. Okrog 5. maja zopet deževno in hladno, nato približno 4 dni lepo vreme. Dr. V. M.

NABIRAJTE ZDRAVILNA ZELIŠČA!

Cvetje: lapuha malih marjetic, gloga.

Listje: bršlina.

Lubje: krhlike, češminovih korenin, češminovih palic.

Korenine: trobentice, regrata, beladone — volčje češnje, medvedovih tac, malega divjega janeža, velikega divjega janeža, male norice, srčne moči.

Vrščike: gloga.

Podjetje GOSAD odkupuje tudi suhe mavrahe: konicaste mavrahe (3500 din), okrogle mavrahe (1500 din).

Korenine malega in velikega divjega janeža naj nabira samo tisti, ki rastline dobro poznajo.

Cene in navodila o nabiranju dobite v vaši kmetijski zadrugi ali v poslovalnici GOSAD, Novo mesto.

Vojaka iz Leskovca

Martin Pavc iz Sentjerneja in Franc Ihan iz Zagorice iskreno čestitata za 1. maj vsem delovnim ljudem, hkrati pa pozdravljata domača dekleta.